

budimex

GRUPA BUDIMEX

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE

za rok zakończony 31 grudnia 2019 roku

**sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi
Standardami Sprawozdawczości Finansowej
zatwierdzonymi przez Unię Europejską**

*(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)***Indeks do skonsolidowanego sprawozdania finansowego**

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	4
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	7
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	8
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	10
NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	12
1. Informacje ogólne	12
2. Opis ważniejszych stosowanych zasad rachunkowości	12
3. Zarządzanie ryzykiem finansowym	30
4. Zarządzanie kapitałem	33
5. Ważne oszacowania i założenia	33
6. Działalność zaniechana	35
7. Podmioty wchodzące w skład Grupy Budimex	35
8. Nabycie jednostki zależnej	36
9. Informacje dotyczące segmentów operacyjnych	38
10. Rzeczowe aktywa trwałe	43
11. Nieruchomości inwestycyjne	46
12. Wartości niematerialne	48
13. Wartość firmy jednostek podporządkowanych	49
14. Inwestycje w jednostkach wycenianych metodą praw własności	50
15. Aktywa finansowe oraz zobowiązania finansowe	52
15.1. Pożyczki udzielone	54
15.2. Instrumenty pochodne	54
15.3. Inwestycje w instrumenty kapitałowe	55
15.4. Inwestycje w instrumenty dłużne	56
15.5. Zobowiązania z tytułu odroczonej płatności za udziały	56
16. Należności z tytułu umów koncesyjnych	56
17. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	57
18. Zapasy	59
19. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	60
20. Kapitały	60
21. Kapitał własny przypisany udziałom niedającym kontroli	61
22. Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	62
23. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	64
24. Podatek dochodowy	64
25. Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych	68
26. Rezerwy na zobowiązania i inne obciążenia	70
27. Kontrakty budowlane	71
28. Przychody przyszłych okresów	71
29. Kaucje z tytułu umów o budowę	71
30. Przychody z umów z klientami	72
31. Koszty według rodzaju	75
32. Koszty świadczeń pracowniczych	75
33. Pozostałe przychody i koszty operacyjne	75
34. Przychody i koszty finansowe	76
35. Zysk / (strata) na akcję	77
36. Dywidenda na akcję	77
37. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	77

Noty przedstawione na stronach 12-84 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)

38. Aktywa Grupy zabezpieczające zobowiązania	77
39. Płatności w formie akcji	78
40. Transakcje z podmiotami powiązаныmi	78
41. Leasing	81
42. Poniesione i planowane nakłady inwestycyjne	82
43. Zobowiązania inwestycyjne (pozabilansowe)	82
44. Zdarzenia po dniu bilansowym	82
45. Zobowiązania i należności warunkowe	83
46. Zatrudnienie	83
47. Istotne zdarzenia mające wpływ na sytuację finansową Grupy	83

*(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)***Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej**

AKTYWA	Nota	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Aktywa trwałe (długoterminowe)			
Rzeczowe aktywa trwałe	10	512 921	258 123
Nieruchomości inwestycyjne	11	7 721	28 365
Wartości niematerialne	12	168 822	28 389
Wartość firmy jednostek podporządkowanych	13	168 508	73 237
Inwestycje w jednostkach wycenianych metodą praw własności	14	2 076	37 427
Inwestycje w instrumenty kapitałowe	15	7 816	9 778
Kaucje z tytułu umów o budowę	29	59 212	49 103
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	17	41 887	21 807
Należności z tytułu umów koncesyjnych	16	46 690	46 416
Pozostałe aktywa finansowe	15	-	74 145
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	24	418 889	361 851
Aktywa trwałe (długoterminowe) ogółem		1 434 542	988 641
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe)			
Zapasy	18	2 013 756	1 611 813
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	17	1 096 157	819 300
Kaucje z tytułu umów o budowę	29	48 433	28 311
Wycena kontraktów budowlanych	27	444 008	561 537
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		108	33 102
Pozostałe aktywa finansowe	15,16	120 978	4 495
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	19	1 515 977	1 409 152
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe) ogółem		5 239 417	4 467 710
SUMA AKTYWÓW		6 673 959	5 456 351

(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej (cd.)

KAPITAŁ WŁASNY I ZOBOWIĄZANIA	Nota	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał podstawowy	20	145 848	145 848
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	20	87 163	87 163
Pozostałe kapitały rezerwowe	25, 39	1 180	1 600
Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów i podmiotów zagranicznych		7 000	6 947
Zyski zatrzymane		566 958	501 783
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		808 149	743 341
Kapitał własny przypisany udziałom niedającym kontroli	21	28 491	7 136
Kapitał własny ogółem		836 640	750 477
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania długoterminowe			
Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	22	273 258	184 110
Kaucje z tytułu umów o budowę	29	229 522	222 751
Rezerwy na zobowiązania długoterminowe i inne obciążenia	26	498 422	367 306
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych	25	14 979	12 639
Pozostałe zobowiązania finansowe	15	19 807	2 015
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	24	13 404	-
Zobowiązania długoterminowe ogółem		1 049 392	788 821
Zobowiązania krótkoterminowe			
Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	22	177 108	54 823
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	23	1 530 773	1 720 438
Kaucje z tytułu umów o budowę	29	215 032	214 866
Rezerwy na straty na kontraktach budowlanych	27	240 677	158 035
Wycena kontraktów budowlanych	27	951 448	575 183
Przychody przyszłych okresów	28	1 356 310	996 224
Rezerwy na zobowiązania krótkoterminowe i inne obciążenia	26	216 746	187 938
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		96 653	6 846
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych	25	1 877	1 412
Pozostałe zobowiązania finansowe	15	1 303	1 288
Zobowiązania krótkoterminowe ogółem		4 787 927	3 917 053
Zobowiązania ogółem		5 837 319	4 705 874
SUMA KAPITAŁU WŁASNEGO I ZOBOWIĄZAŃ		6 673 959	5 456 351

(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia	
		2019 roku	2018 roku
Działalność kontynuowana			
Przychody netto ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów	30	7 569 663	7 387 137
Koszty sprzedanych produktów i usług oraz towarów i materiałów	31	(7 018 111)	(6 758 048)
Zysk brutto ze sprzedaży		551 552	629 089
Koszty sprzedaży	31	(30 478)	(30 650)
Koszty ogólnego zarządu	31	(198 992)	(229 593)
Pozostałe przychody operacyjne	33	99 453	67 977
Pozostałe koszty operacyjne	33	(103 141)	(63 824)
Zysk ze zbycia jednostek zależnych		-	44 011
Zysk z działalności operacyjnej		318 394	417 010
Przychody finansowe	34	60 127	28 291
Koszty finansowe	34	(50 949)	(40 118)
Udział w zyskach / (stratach) netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności	14	4 785	(1 795)
Zysk brutto		332 357	403 388
Podatek dochodowy	24	(103 506)	(97 904)
Zysk netto z działalności kontynuowanej		228 851	305 484
Zysk netto za okres		228 851	305 484
<i>z tego zysk przypadający:</i>			
akcjonariuszom Jednostki Dominującej		226 014	305 424
<i>udziałom niedającym kontroli</i>	21	2 837	60
<i>Podstawowy i rozwodniony zysk przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej na akcję (w złotych)</i>	35	8,85	11,96

*(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)***Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów**

	Rok zakończony 31 grudnia	
	2019 roku	2018 roku
Zysk netto za okres	228 851	305 484
Inne całkowite dochody, które:		
<i>Zostaną następnie przeklasyfikowane na zyski lub straty po spełnieniu określonych warunków:</i>		
Różnice kursowe z wyceny oddziałów i podmiotów zagranicznych	37	53
Podatek odroczony dotyczący składników innych całkowitych dochodów	-	-
<i>Nie zostaną następnie przeklasyfikowane na zyski lub straty:</i>		
Zyski/(straty) aktuarialne	25	(518)
Podatek odroczony dotyczący składników innych całkowitych dochodów	24	98
Inne całkowite dochody netto	(367)	648
Całkowite dochody za okres	228 484	306 132
<i>z tego przypadające:</i>		
akcjonariuszom Jednostki Dominującej	225 647	306 072
<i>udziałom niedającym kontroli</i>	21	2 837

*(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)***Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym**

	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej				Udziały niedające kontroli	Kapitał własny ogółem	
			Pozostałe kapitały rezerwowe		Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów i podmiotów zagranicznych	Zyski zatrzymane			Razem
			Płatności w formie akcji	Zyski/(straty) aktuarialne					
Stan na 1 stycznia 2019 roku	145 848	87 163	7 171	(5 571)	6 947	501 783	743 341	7 136	750 477
Zysk za okres	-	-	-	-	-	226 014	226 014	2 837	228 851
Inne całkowite dochody	-	-	-	(420)	53	-	(367)	-	(367)
Całkowite dochody za okres	-	-	-	(420)	53	226 014	225 647	2 837	228 484
Przejęcie kontroli nad jednostką stowarzyszoną (nota 8)	-	-	-	-	-	-	-	21 444	21 444
Wyplata dywidendy przez Budimex SA (nota 36)	-	-	-	-	-	(160 839)	(160 839)	-	(160 839)
Wyplata dywidendy dla udziałowców niekontrolujących (nota 21)	-	-	-	-	-	-	-	(2 926)	(2 926)
Stan na 31 grudnia 2019 roku	145 848	87 163	7 171	(5 991)	7 000	566 958	808 149	28 491	836 640

*(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)***Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym (cd.)**

	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej				Razem	Udziały niedające kontroli	Kapitał własny ogółem
			Pozostałe kapitały rezerwowe		Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów i podmiotów zagranicznych	Zyski zatrzymane			
			Płatności w formie akcji	Zyski/(straty) aktuarialne					
Stan na 1 stycznia 2018 roku	145 848	87 163	7 171	(4 614)	5 342	640 533	881 443	685	882 128
Zysk za okres	-	-	-	-	-	305 424	305 424	60	305 484
Inne całkowite dochody	-	-	-	(957)	1 605	-	648	-	648
Całkowite dochody za okres	-	-	-	(957)	1 605	305 424	306 072	60	306 132
Sprzedaż pakietu niekontrolującego jednostki zależnej	-	-	-	-	-	5 411	5 411	7 189	12 600
Sprzedaż jednostek zależnych	-	-	-	-	-	-	-	(664)	(664)
Wypłata dywidendy przez Budimex SA	-	-	-	-	-	(449 585)	(449 585)	-	(449 585)
Wypłata dywidendy dla udziałowców niekontrolujących	-	-	-	-	-	-	-	(134)	(134)
Stan na 31 grudnia 2018 roku	145 848	87 163	7 171	(5 571)	6 947	501 783	743 341	7 136	750 477

*(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)***Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych**

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia	
		2019 roku	2018 roku
PRZEŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ			
Zysk netto przed opodatkowaniem		332 357	403 388
Korekty o:			
Amortyzację	31	105 679	52 111
Udział w (zyskach) / stratach netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności	14	(4 785)	1 795
(Zyski) / straty z tytułu różnic kursowych		(543)	(637)
Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)		7 961	(1 675)
(Zysk) / stratę z działalności inwestycyjnej		(58 740)	(44 279)
Zmianę wyceny pochodnych instrumentów finansowych	15.2	4 588	3 022
Zmianę stanu rezerw oraz zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych		119 732	84 579
Inne korekty	37	(146)	1 629
Wynik operacyjny przed zmianami w kapitale obrotowym		506 103	499 933
Zmiana stanu należności i kaucji z tytułu umów o budowę		(205 718)	(156 862)
Zmiana stanu zapasów		(305 181)	(187 201)
Zmiana stanu kaucji z tytułu umów o budowę oraz zobowiązań, z wyjątkiem pożyczek i kredytów		(271 917)	95 966
Zmiana stanu przychodów przyszłych okresów		359 615	(348 074)
Zmiana stanu wyceny kontraktów budowlanych oraz rezerwy na straty na kontraktach budowlanych		576 436	(395 899)
Zmiana stanu środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania	19	(34 638)	23 866
Środki pieniężne z działalności operacyjnej		624 700	(468 271)
Zapłacony podatek dochodowy		(50 352)	(55 104)
ŚRODKI PIENIĘŻNE NETTO Z/ (WYKORZYSTANE W) DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ		574 348	(523 375)

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych (cd.)

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia	
		2019 roku	2018 roku
PRZEPLĄWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ			
Wpływy ze sprzedaży wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		6 169	11 726
Wpływy ze sprzedaży nieruchomości inwestycyjnych		20 365	-
Nabycie nieruchomości inwestycyjnych	11	(7 769)	-
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		(43 764)	(21 522)
Sprzedaż jednostek zależnych		-	47 111
Sprzedaż inwestycji w instrumenty kapitałowe	15.3	1 708	-
Nabycie udziałów w jednostkach zależnych	8	(44 365)	-
Podwyższenie kapitałów w jednostkach niekonsolidowanych	15.3	(70)	(1 060)
Nabycie udziałów w jednostkach współzależnych		(73)	-
Nabycie obligacji emitowanych przez banki	15.4	(119 588)	(238 868)
Wpływy z obligacji emitowanych przez banki	15.4	-	516 877
Pożyczki udzielone	15.1	-	(10 780)
Dywidendy otrzymane	14; 34	24	5
Odsetki otrzymane	15.1; 15.4	2 103	6 195
ŚRODKI PIENIĘŻNE NETTO Z/ (WYKORZYSTANE W) DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ		(185 260)	309 684
PRZEPLĄWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ			
Kredyty i pożyczki otrzymane		26 411	1 611
Spląty kredytów i pożyczek		(91 016)	(968)
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom Jednostki Dominującej	36	(160 839)	(449 585)
Dywidendy wypłacone udziałowcom nieposiadającym kontroli	21	(2 926)	(134)
Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu		(73 962)	(26 862)
Odsetki zapłacone		(13 326)	(4 445)
Inne wydatki finansowe		(815)	(654)
ŚRODKI PIENIĘŻNE NETTO (WYKORZYSTANE W) DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ		(316 473)	(481 037)
PRZEPLĄWY PIENIĘŻNE NETTO RAZEM			
Różnice kursowe netto od środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		(428)	907
ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY NA POCZĄTEK OKRESU	19	1 268 028	1 961 849
ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY NA KONIEC OKRESU	19	1 340 215	1 268 028
Środki pieniężne grup do zbycia		-	-
ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY GRUPY OGÓLEM		1 340 215	1 268 028

Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Informacje ogólne

Podmiotem dominującym Grupy Budimex („Grupa”) jest spółka akcyjna Budimex SA („Jednostka Dominująca”, „Spółka Dominująca”, „Spółka”), z siedzibą w Warszawie, przy ulicy Siedmiogrodzkiej 9, wpisana do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 1764.

Podstawowym przedmiotem działalności Jednostki Dominującej są szeroko rozumiane usługi budowlano-montażowe oraz świadczenie usług zarządczych i doradczych na rzecz spółek Grupy Budimex. Sektorem, w którym działa Spółka Dominująca według klasyfikacji Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie jest budownictwo.

Przedmiotem działalności Grupy są szeroko rozumiane usługi budowlano-montażowe wykonywane w systemie generalnego wykonawstwa w kraju i za granicą, działalność deweloperska i zarządzanie nieruchomościami oraz działalność usługowa i produkcyjna. Poza prowadzeniem działalności budowlanej, Budimex SA pełni w Grupie rolę centrum doradczego, zarządzającego i finansowego. Realizacja tych trzech funkcji ma na celu:

- szybki przepływ informacji w ramach struktury Grupy,
- wzmocnienie efektywności gospodarki finansowo-pięniężnej poszczególnych spółek,
- umacnianie pozycji rynkowej Grupy.

Czas trwania Jednostki Dominującej i jednostek z Grupy jest nieograniczony.

Grupa Budimex należy do Grupy Ferrovial, której jednostką dominującą jest Ferrovial SA, z siedzibą w Madrycie, Hiszpania.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Jednostki Dominującej w dniu 23 marca 2020 roku.

Zmiany składu Zarządu Jednostki Dominującej zostały ujawnione w sprawozdaniu z działalności Grupy Budimex za rok 2019.

1.1 Założenie kontynuacji działalności

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy za rok 2019 zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez jednostki Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości. Zarząd Spółki Dominującej nie stwierdza na dzień podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez istotne jednostki Grupy po dniu bilansowym, na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia dotychczasowej działalności.

2. Opis ważniejszych stosowanych zasad rachunkowości

Najważniejsze zasady rachunkowości zastosowane przy sporządzaniu niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego przedstawione zostały poniżej. Zasady te stosowane były we wszystkich prezentowanych okresach w sposób ciągły, z wyjątkiem zastosowania nowych lub zmienionych standardów oraz interpretacji obowiązujących dla okresów rocznych rozpoczynających się od 1 stycznia 2019 roku i później.

2.1 Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego oraz oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2019 roku zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez Unię Europejską („UE”), obowiązującymi na dzień bilansowy niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Standardy, zmiany do standardów oraz interpretacje zastosowane po raz pierwszy w roku 2019

Grupa przyjęła do stosowania MSSF 16 „Leasing” i zaczęła go stosować począwszy od 1 stycznia 2019 roku, a odpowiednie zmiany zasad rachunkowości i ich wpływ na sprawozdanie skonsolidowane zostały opisane w notce 2.2.

Poza tym Grupa zastosowała po raz pierwszy poniższe zmiany i interpretacje do standardów:

- Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe” – „Wcześniejsze spłaty z ujemną kompensatą”,
 - Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2015-2017)”,
 - Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze” – „Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie programu”,
 - Zmiany do MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach” - Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach,
-

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

- Interpretacja KIMSF 23 „Niepewność co do traktowania dochodu podatkowego”.

Powyższe zmiany do standardów oraz interpretacja nie miały istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Zmiany do standardów, jakie zostały już opublikowane, ale jeszcze nie weszły w życie

Zatwierdzając niniejsze sprawozdanie finansowe Grupa nie zastosowała następujących zmian do innych standardów, które zostały opublikowane i zatwierdzone do stosowania w UE, ale które nie weszły jeszcze w życie:

- Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” oraz MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów” – Definicja istotności (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe”, MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” oraz MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji” – Reforma referencyjnej stopy procentowej (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do Odniesień do Założeń Konceptyjnych MSSF (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub po tej dacie).

Standardy oraz zmiany do standardów przyjęte przez RMSR, ale jeszcze niezatwierdzone przez UE

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji przyjętych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych standardów oraz zmian do standardów, które według stanu na dzień sporządzenia sprawozdania nie zostały jeszcze przyjęte do stosowania:

- MSSF 14 „Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe” – zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej proces zatwierdzenia standardu w wersji wstępnej nie zostanie zainicjowany przed ukazaniem się standardu w wersji ostatecznej (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe” (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSSF 3 „Połączenia jednostek gospodarczych” (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdanie finansowe” i MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach” - Transakcje sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem – prace prowadzące do zatwierdzenia niniejszych zmian zostały przez UE odłożone bezterminowo - termin wejścia w życie został odroczony przez RMSR na czas nieokreślony,
- Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” – Klasyfikacja zobowiązań jako krótko- lub długoterminowe (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2022 roku lub po tej dacie).

Sprawozdanie finansowe jest sporządzone zgodnie z koncepcją kosztu historycznego, z wyjątkiem korekty hiperinflacyjnej opisanej w nocie 20 oraz z wyjątkiem niektórych instrumentów finansowych, które są wyceniane w wartości godziwej na koniec każdego okresu sprawozdawczego zgodnie z określoną poniżej polityką rachunkowości.

Koszt historyczny ustalany jest co do zasady na bazie wartości godziwej dokonanej zapłaty za dobra lub usługi.

Za wartość godziwą uznaje się cenę, którą można uzyskać przy sprzedaży składnika aktywów lub zapłaconą w celu przeniesienia zobowiązania w zwyczajowej transakcji w głównym (lub najkorzystniejszym) rynku w dniu wyceny i na obecnych warunkach rynkowych, niezależnie od tego, czy cena jest bezpośrednio obserwowalna czy oszacowana przy użyciu innej techniki wyceny. W wycenie do wartości godziwej składnika aktywów lub zobowiązania Grupa bierze pod uwagę właściwości danego składnika aktywów lub zobowiązań, jeżeli uczestnicy rynku biorą te cechy pod uwagę przy wycenie aktywów lub zobowiązań na dzień wyceny. Wartość godziwą dla celów wyceny i/lub ujawniania informacji w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy ustala się na w/w podstawie, z wyjątkiem transakcji płatności w formie akcji, które są objęte zakresem MSSF 2, transakcji leasingowych, które są objęte zakresem MSSF 16 jak i wycen, które mają pewne podobieństwa do wartości godziwej, ale nie są wartościami godziwymi takimi jak cena sprzedaży netto zgodnie z MSR 2 czy wartość użytkowa zgodnie z MSR 36.

Grupa klasyfikuje zasady pomiaru wartości godziwej wykorzystując poniższą hierarchię odzwierciedlającą wagę danych źródłowych wykorzystywanych do wyceny:

- Poziom 1: ceny notowane (nieskorygowane) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów lub zobowiązań, do których Grupa ma dostęp w dniu wyceny,
- Poziom 2: dane wsadowe inne niż ceny notowane zaliczane do Poziomu 1, które są obserwowalne dla aktywów lub zobowiązań w sposób bezpośredni (jako ceny) lub pośredni (pochodne cen),
- Poziom 3: dane wsadowe dla aktywów lub zobowiązań, które nie są oparte na obserwowalnych danych rynkowych (dane źródłowe nieobserwowalne).

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

2.2 Zmiany zasad rachunkowości i sporządzania sprawozdania finansowego

W okresie objętym sprawozdaniem Grupa Budimex po raz pierwszy zastosowała MSSF 16 „Leasing”, który w przypadku leasingobiorcy znosi podział na leasing operacyjny i finansowy oraz nakazuje ujmować wszelkie umowy leasingowe jak (dotychczas) leasing finansowy. Grupa zastosowała standard retrospektywnie z łącznym efektem pierwszego zastosowania ujętym w dniu pierwszego zastosowania. Tym samym Grupa nie dokonała przekształcenia danych porównawczych, a łączny efekt pierwszego zastosowania postanowiła ująć jako korektę bilansu otwarcia zysków zatrzymanych.

Zwolnienia i praktyczne rozwiązania

Grupa zdecydowała się skorzystać ze zwolnienia zawartego w paragrafie 5 MSSF 16. Oznacza to, że w przypadku krótkoterminowych umów leasingu oraz umów leasingu, w których bazowy składnik aktywów ma niską wartość Grupa ujmuje jako koszty w rachunku zysków i strat opłaty leasingowe metodą liniową lub w inny systematyczny sposób. Za niską wartość Grupa przyjęła równowartość 5.000 USD w przeliczeniu na złote. Wybór zwolnienia z ujmowania leasingów krótkoterminowych został dokonany dla wszystkich rodzajów aktywów z tytułu prawa do użytkowania.

W odniesieniu do umów zidentyfikowanych jako leasing przed dniem pierwszego zastosowania MSSF 16, tj. zgodnie z MSR 17, Grupa skorzystała z praktycznego rozwiązania przewidzianego w MSSF 16 i nie dokonywała ponownej oceny, czy dana umowa jest leasingiem. Tym samym nie zastosowano MSSF 16 do umów, których przed dniem pierwszego zastosowania nie zidentyfikowano jako umowy zawierające leasing.

Pierwsze zastosowanie

W przypadku leasingów dotychczas sklasyfikowanych jako leasingi operacyjne na dzień pierwszego zastosowania (z wyjątkiem umów dotyczących składników o niskiej wartości i pozostałym okresie krótszym niż 12 miesięcy) Grupa ujęła zobowiązanie wycenione jako wartość bieżącą pozostałych do zapłaty opłat leasingowych, zdyskontowanych krańcową stopą procentową dla umów leasingu Grupy w dniu pierwszego zastosowania. Drugostronnie Grupa ujęła aktywa z tytułu prawa do użytkowania - w wysokości równej zobowiązaniu z tytułu leasingu. Ponieważ Grupa nie zidentyfikowała, by występowały jakiegokolwiek kwoty przedpłat lub naliczonych opłat leasingowych, o które należałoby korygować wartość aktywów z tytułu prawa do użytkowania, zobowiązania z tytułu leasingu oraz aktywa z tytułu prawa do użytkowania na dzień pierwszego zastosowania były tej samej wartości i nie zaszła konieczność wprowadzenia korekty bilansu otwarcia zysków zatrzymanych. Zidentyfikowane aktywa z tytułu prawa do użytkowania zostały ocenione pod kątem utraty wartości na dzień pierwszego zastosowania i nie stwierdzono potrzeby tworzenia odpisów aktualizujących ich wartość.

W przypadku leasingów dotychczas sklasyfikowanych jako leasingi operacyjne na dzień pierwszego zastosowania Grupa skorzystała z zapisów paragrafu C9 MSSF 16 i nie wprowadziła korekt dotyczących umów leasingu, w których bazowy składnik aktywów ma niską wartość. Grupa jako leasingobiorca skorzystała również z praktycznego rozwiązania opisanego w paragrafie C10 punkt c) i potraktowała umowy leasingu, które kończyły się w trakcie 2019 roku (rok pierwszego zastosowania) jako leasingi krótkoterminowe.

Poniższa tabela obrazuje wpływ pierwszego zastosowania MSSF 16 na poszczególne pozycje skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej:

	31 grudnia 2018 roku	Korekty z tyt. zastosowania MSSF 16	1 stycznia 2019 roku
Aktywa			
Aktywa trwałe			
Rzeczowe aktywa trwałe	258 123	37 419	295 542
- w tym: z tytułu leasingu finansowego (31.12.2018) / aktywa z tytułu prawa do użytkowania (1.01.2019)	207 830	37 419	245 249
Nieruchomości inwestycyjne	28 365	10 199	38 564
- w tym: z tytułu leasingu finansowego (31.12.2018) / aktywa z tytułu prawa do użytkowania (1.01.2019)	-	10 199	10 199
Aktywa obrotowe			
Zapasy	1 611 813	84 381	1 696 194
- w tym: z tytułu leasingu finansowego (31.12.2018) / aktywa z tytułu prawa do użytkowania (1.01.2019)	-	84 381	84 381
Kapitał własny i zobowiązania			
Zobowiązania długoterminowe			
Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	184 110	30 789	214 899
- w tym zobowiązania z tytułu leasingu	153 697	30 789	184 486
Zobowiązania krótkoterminowe			
Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	54 823	101 210	156 033
- w tym zobowiązania z tytułu leasingu	44 714	101 210	145 924

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Krańcowa stopa leasingobiorcy zastosowana przez spółki Grupy do zobowiązań z tytułu leasingu ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w dniu pierwszego zastosowania mieściła się w przedziale 3,07% – 4,45%.

Identyfikacja leasingu

Na początku umowy spółki Grupy oceniają, czy dana umowa zawiera leasing. Umowa jest leasingiem, jeżeli na jej mocy przekazuje się prawo do kontroli użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów na dany okres w zamian za wynagrodzenie.

Ujęcie leasingu w księgach leasingobiorcy

W dacie rozpoczęcia leasingu spółki Grupy ujmuje składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania oraz drugostronnie zobowiązanie z tytułu leasingu.

Składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania początkowo wycenia się według kosztu, który obejmuje kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu, powiększoną o:

- opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed nią, pomniejszone o zachęty leasingowe;
- początkowe koszty bezpośrednie poniesione przez leasingobiorcę;
- szacunek kosztów, które leasingobiorca ma ponieść w związku z demontażem składnika aktywów/ przeprowadzeniem remontu miejsca, gdzie się znajdował składnik lub remontem samego składnika aktywów.

Po dacie rozpoczęcia leasingu składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania podlega amortyzacji oraz ocenie pod kątem utraty wartości zgodnie z MSR 36. Wartość składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania podlega korekcie, jeśli drugostronnie ujęte zobowiązanie z tytułu leasingu zostało zaktualizowane w wyniku zmiany dotychczas stałych rat leasingowych lub w wyniku zmiany lub ponownej oceny leasingu.

Zobowiązanie z tytułu leasingu początkowo wycenia się w wartości bieżącej opłat leasingowych pozostałych do zapłaty w tej dacie. Opłaty leasingowe dyskontowane są z zastosowaniem krańcowej stopy procentowej, obliczonej dla spółek Grupy.

Po dacie rozpoczęcia zobowiązanie z tytułu leasingu ulega zwiększeniu o naliczone odsetki oraz ulega zmniejszeniu o zapłacone opłaty leasingowe. Jak wspomniano powyżej, wartość zobowiązania z tytułu leasingu może zostać zaktualizowana w wyniku zmiany lub ponownej oceny leasingu oraz w wyniku zmiany dotychczas stałych rat leasingowych.

Prezentacja

Grupa zdecydowała się uwzględnić aktywa z tytułu prawa do użytkowania w ramach tej samej pozycji sprawozdawczej, w ramach której przedstawione zostałyby aktywa, gdyby były własnością leasingobiorcy. Oznacza to, że aktywa z tytułu prawa do użytkowania zostały zaprezentowane w linii:

- rzeczowe aktywa trwale (umowy najmu/ dzierżawy/ leasingu powierzchni biurowej, gruntów wykorzystywanych przejściowo jako place budowy oraz samochodów osobowych i ciężarowych oraz prawo wieczystego użytkowania gruntów używane na własne potrzeby spółek);
- nieruchomości inwestycyjne (prawo wieczystego użytkowania gruntów);
- zapasy (prawo wieczystego użytkowania gruntów przeznaczone na projekty deweloperskie).

Zobowiązania z tytułu leasingu Grupa zaprezentowała w linii „Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania”, ujawniając wartość zobowiązań z tytułu leasingu w notach do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Prawo wieczystego użytkowania gruntów a MSSF 16

Na podstawie ogólnej definicji leasingu spółki Grupy zidentyfikowały, że prawo wieczystego użytkowania gruntów, (dotychczas traktowane jako leasing operacyjny zgodnie z MSR 17), zgodnie z MSSF 16 spełnia definicję leasingu i powinno zostać ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa z tytułu prawa do użytkowania.

Większość prawa wieczystego użytkowania gruntów dotyczy ziemi zakupionej w celu realizacji projektów deweloperskich. Ponieważ dotychczas wartość zakupionych gruntów będących prawem użytkowania wieczystego ujmowana była w pozycji aktywów obrotowych „zapasy”, również nowo rozpoznane aktywa z tytułu prawa do użytkowania zaprezentowano w tej linii sprawozdawczej. Koszty są kapitalizowane w wartość zapasów dla tych projektów, dla których zostały spełnione kryteria kapitalizacji. Drugostronnie spółki Grupy ujęły krótkoterminowe zobowiązania z tytułu leasingu.

W przypadku prawa wieczystego użytkowania wykorzystywanego na potrzeby własne spółek Grupy ujmowane jest ono w ramach środków trwałych, podlega amortyzacji, a odsetki od zobowiązania z tytułu leasingu prawa wieczystego użytkowania obciążają koszty finansowe Grupy. Drugostronnie spółki Grupy ujęły odpowiednio, długo- i krótkoterminowe zobowiązania z tytułu leasingu.

W przypadku prawa wieczystego użytkowania, które związane jest z nieruchomościami inwestycyjnymi ujmowane jest ono w ramach tej pozycji sprawozdawczej. Zgodnie z polityką rachunkowości Grupy, nieruchomości inwestycyjne podlegają amortyzacji, a odsetki od zobowiązania z tytułu leasingu prawa wieczystego użytkowania obciążają koszty finansowe Grupy. Drugostronnie spółki Grupy ujmują, odpowiednio, długo- i krótkoterminowe zobowiązania z tytułu leasingu.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Prawo wieczystego użytkowanie przekształcone we własność

W 2018 roku weszła w życie Ustawa o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów, która spowodowała, że od dnia 1 stycznia 2019 roku prawo wieczystego użytkowania gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe przekształciło się we własność.

W przypadku budynków mieszkalnych będących w budowie na dzień 1 stycznia 2019 roku do przekształcenia użytkowania wieczystego we własność dochodzi z chwilą oddania budynku do użytkowania. Mimo że przekształcenie użytkowania wieczystego we własność następuje z mocy prawa, wymaga stosownego zaświadczenia, który potwierdzi fakt przekształcenia oraz wskaże wysokość opłaty przekształceniowej. Zgodnie z ustawą opłaty z tytułu wieczystego użytkowania zostały zamienione na opłaty przekształceniowe, które mogą być płacone przez maksymalnie 99 lat (taki okres został wybrany przez spółki Grupy). Dlatego też działki, na których stoją już oddane do użytkowania budynki mieszkalne nie podlegają już pod zakres MSSF 16, ponieważ stały się własnością spółek z Grupy. Tym samym spółki na dzień 1 stycznia 2019 roku rozpoznały krótkoterminowe zobowiązanie (w linii: „Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania) w wysokości wartości bieżącej 99-krotności ustalonej opłaty przekształceniowej (pierwsza opłata przekształceniowa ma zostać zapłacona dopiero w 2020 roku) w wysokości 31 509 tysięcy złotych. Drugostronnie zwiększono wartość zapasów (produkty gotowe) o tę samą wartość.

Maksymalny okres uiszczania opłaty przekształceniowej/ opłaty z tytułu wieczystego użytkowania

Zgodnie z MSSF 16 spółki Grupy muszą rozpoznać zobowiązania z tytułu leasingu jako wartość bieżącą opłat leasingowych za cały okres trwania umowy. W przypadku prawa wieczystego użytkowania gruntów może to być nawet 99 lat. Z kolei w przypadku własności powstałej w wyniku przekształcenia prawa wieczystego użytkowania jest to okres 99 lat (zgodnie z wyborem spółek z Grupy). Okresy te nie zależą od przewidywanego przez spółki Grupy czasu realizacji projektów deweloperskich, które zazwyczaj trwają do 5 lat. Jest to znacznie krótszy czas niż ten, na podstawie którego obliczono wartość zobowiązania z tytułu leasingu. Co więcej, od momentu notarialnej sprzedaży mieszkania zobowiązaniem do zapłaty opłaty z tytułu wieczystego użytkowania/ opłaty przekształceniowej staje się właściciel mieszkania, a suma bilansowa w sprawozdaniach spółek Grupy ulega nagłemu zmniejszeniu, co będzie powodowało znaczne wahania między okresami sprawozdawczymi.

Na podstawie planów prowadzenia poszczególnych projektów deweloperskich, spółki Grupy szacują, że wartość bieżąca przyszłych płatności z tytułu opłat za wieczyste użytkowanie oraz z tytułu opłat przekształceniowych, poniesionych przez spółki Grupy do momentu sprzedaży notarialnej mieszkań, wynosiła na dzień 1 stycznia 2019 roku 29 773 tysiące złotych.

2.3 Zasady konsolidacji

Podmioty zależne

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera sprawozdanie finansowe Jednostki Dominującej oraz sprawozdania jednostek kontrolowanych przez Jednostkę Dominującą sporządzone na dzień bilansowy. Kontrola występuje wówczas, gdy Jednostka Dominująca sprawuje władzę nad jednostką, podlega ekspozycji na zmienne wyniki finansowe z tytułu swojego zaangażowania w jednostce lub posiada prawa do zmiennych wyników finansowych oraz gdy posiada możliwość wykorzystania sprawowanej władzy nad jednostką do wywierania wpływu na wysokość jej wyników finansowych. Jednostki zależne podlegają pełnej konsolidacji od dnia przejęcia nad nimi kontroli przez Grupę. Przystaje się je konsolidować z dniem ustania kontroli. Całkowite dochody jednostek zależnych są przypisywane do właścicieli Jednostki Dominującej oraz do udziałów niedających kontroli, nawet jeśli skutkiem tego przypisania będzie ujemne saldo udziałów niedających kontroli.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie Jednostki Dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości.

Procedury konsolidacyjne

Konsolidacja metodą pełną jednostek zależnych dokonana została z zachowaniem następujących zasad:

- wszystkie odpowiednie pozycje aktywów i zobowiązań jednostek zależnych i Jednostki Dominującej zostały zsumowane w pełnej wysokości bez względu na to, w jakiej części Jednostka Dominująca jest właścicielem jednostki zależnej,
- wszystkie odpowiednie pozycje przychodów i kosztów jednostek zależnych i Jednostki Dominującej zostały zsumowane w pełnej wysokości bez względu na to, w jakiej części Jednostka Dominująca jest właścicielem jednostki zależnej,
- po dokonaniu sumowania dokonano korekt i wyłączeń konsolidacyjnych.

Ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego wyłączono:

- kapitały własne jednostek zależnych powstałe przed objęciem kontroli,
- wartość udziałów posiadanych przez Jednostkę Dominującą i inne jednostki objęte konsolidacją w jednostkach zależnych,
- wzajemne należności i zobowiązania oraz inne rozrachunki o podobnym charakterze jednostek objętych konsolidacją,
- przychody i koszty dotyczące operacji gospodarczych dokonywanych między jednostkami objętymi konsolidacją,
- niezrealizowane, z punktu widzenia Grupy, zyski powstałe na operacjach dokonywanych między jednostkami objętymi konsolidacją, a zawarte w wartości podlegających konsolidacji aktywów i zobowiązań, a także niezrealizowane straty, chyba że transakcja dostarcza dowodów na wystąpienie utraty wartości przekazywanego składnika aktywów,

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

- dywidendy naliczone lub wypłacone przez jednostki zależne Jednostce Dominującej i innym jednostkom objętym konsolidacją.

Skonsolidowany wynik netto jest przypisywany akcjonariuszom Jednostki Dominującej oraz udziałom niedającym kontroli.

Podmioty stowarzyszone

Podmiotem stowarzyszonym jest jednostka, na którą Jednostka Dominująca wywiera znaczący wpływ i która nie jest ani jednostką zależną od inwestora ani wspólnym ustaleniem umownym. Znaczący wpływ oznacza możliwość uczestniczenia w podejmowaniu decyzji dotyczących polityki finansowej i operacyjnej w danej spółce, niestanowiący jednak kontroli ani współkontroli tej polityki.

Udziały finansowe w podmiotach stowarzyszonych wyceniane są przy wykorzystaniu metody praw własności, z wyjątkiem sytuacji, gdy inwestycja jest klasyfikowana jako przeznaczona do sprzedaży. Inwestycje w podmiot stowarzyszony są wyceniane według ceny nabycia z uwzględnieniem zmian udziału Grupy w aktywach netto, jakie wystąpiły do dnia bilansowego, pomniejszonych o utratę wartości poszczególnych inwestycji. Straty podmiotów stowarzyszonych przekraczające wartość udziału Grupy w tych podmiotach stowarzyszonych nie są rozpoznawane, o ile Spółka Dominująca nie wzięła na siebie obowiązku pokrycia strat lub dokonania płatności w imieniu danej jednostki stowarzyszonej.

Nadwyżka ceny nabycia powyżej udziału w wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania aktywów netto (z uwzględnieniem zobowiązań warunkowych) podmiotu stowarzyszonego na dzień nabycia jest ujmowana jako wartość firmy, powiększając wartość inwestycji w podmiotach stowarzyszonych. W przypadku, gdy cena nabycia jest niższa od udziału w wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania aktywów netto (z uwzględnieniem zobowiązań warunkowych) podmiotu stowarzyszonego na dzień nabycia, różnica ujmowana jest jako przychód podczas ustalania udziału inwestora w zysku lub stracie jednostki stowarzyszonej za okres, w którym nastąpiło nabycie.

Wspólne ustalenia umowne

Grupa ujmuje udział we wspólnych ustaleniach umownych w zależności od ich klasyfikacji. W przypadku:

- wspólnego działania – (spółki jawne, cywilne – kiedy wspólnicy mają prawo do swojej części aktywów i zobowiązań spółki) – Grupa ujmuje w księgach swoje aktywa oraz swoje zobowiązania (w tym udział w aktywach i zobowiązaniach posiadanych/zaciągniętych wspólnie), oraz swoją część przychodów i kosztów,
- wspólnego przedsięwzięcia (spółki kapitałowe – kiedy wspólnicy/akcjonariusze mają prawo do aktywów netto spółki) – Grupa ujmuje udział metodą praw własności.

Transakcje z udziałami niedającymi kontroli nieskutkujące zmianami kontroli

Transakcje z udziałami niedającymi kontroli, nieskutkujące zmianami kontroli są księgowane w korespondencji z kapitałem.

Nabycia jednostek

Przejęcie kontroli nad jednostką przez Grupę, w tym również nad jednostką znajdującą się pod wspólną kontrolą, rozlicza się według metody nabycia.

Zapłatę przekazaną w transakcji połączenia jednostek gospodarczych wycenia się w wartości godziwej, obliczonej jako zbiorcza kwota wartości godziwych na dzień przejęcia przekazanych przez Grupę aktywów, zobowiązań zaciągniętych przez Grupę wobec poprzednich właścicieli jednostki przejmowanej oraz instrumentów kapitałowych wyemitowanych przez Grupę w zamian za przejęcie kontroli nad jednostką przejmowaną. Koszty związane z przejęciem ujmuje się w rachunku zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Możliwe do zidentyfikowania aktywa i zobowiązania wycenia się w wartości godziwej na dzień przejęcia, z następującymi wyjątkami:

- aktywa i zobowiązania wynikające z odroczonego podatku dochodowego lub związane z umowami o świadczenia pracownicze ujmuje się i wycenia zgodnie z MSR 12 „Podatek dochodowy” i MSR 19 „Świadczenia pracownicze”;
- zobowiązania lub instrumenty kapitałowe związane z programami płatności rozliczanymi na bazie akcji w jednostce przejmowanej lub w Grupie, które mają zastąpić analogiczne umowy obowiązujące w jednostce przejmowanej, wycenia się zgodnie z MSSF 2 „Płatności na bazie akcji” na dzień przejęcia oraz
- aktywa (lub grupy aktywów) przeznaczone do zbycia) sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży zgodnie z MSSF 5 „Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży i działalność zaniechana” wycenia się zgodnie z wymogami tego standardu.

Wartość firmy wycenia się jako nadwyżkę sumy przekazanej zapłaty, kwoty udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej oraz wartości godziwej udziałów poprzednio posiadanych przez jednostkę przejmującą w jednostce przejmowanej nad kwotą wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów i zobowiązań wycenionych na dzień przejęcia. Jeżeli po ponownej weryfikacji wartość netto wycenionych na dzień przejęcia możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań przekracza sumę przekazanej zapłaty, wartości udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej oraz wartości godziwej udziałów w tej jednostce uprzednio posiadanych przez jednostkę przejmującą, nadwyżkę tę ujmuje się bezpośrednio w wyniku jako zysk na okazyjnym nabyciu.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Udziały niedające kontroli stanowiące część udziałów właścicielskich i uprawniające posiadaczy w przypadku likwidacji jednostki do proporcjonalnego udziału w jej aktywach netto można początkowo wycenić w wartości godziwej lub odpowiednio do proporcji udziałów niedających kontroli w ujętej wartości możliwych do zidentyfikowania aktywów netto jednostki przejmowanej. Wyboru metody wyceny Grupa dokonuje indywidualnie dla każdej transakcji przejęcia.

Jeżeli zapłata przekazana w transakcji nabycia jednostek gospodarczych obejmuje aktywa lub zobowiązania wynikające z umowy o zapłacie warunkowej, zapłatę tę wycenia się w wartości godziwej na dzień przejęcia i ujmuje jako część wynagrodzenia przekazanego w transakcji nabycia jednostek gospodarczych. Zmiany wartości godziwej zapłaty warunkowej kwalifikujące się jako korekty za okres objęty wyceną uwzględnia się retrospektywnie, w korespondencji z odpowiednimi korektami wartości firmy. Korekty dotyczące okresu wyceny to takie, które są wynikiem uzyskania dodatkowych informacji dotyczących „okresu objętego wyceną” (który nie może być dłuższy niż jeden rok od dnia przejęcia), dotyczących faktów i okoliczności występujących na dzień przejęcia.

Zmiany wartości godziwej zapłaty warunkowej, które nie kwalifikują się jako korekty dotyczące okresu wyceny, rozlicza się w zależności od klasyfikacji zapłaty warunkowej. Warunkowej zapłaty sklasyfikowanej jako kapitał własny nie wycenia się ponownie, a jej późniejsze uregulowanie rozlicza się w ramach kapitału własnego. Zapłata warunkowa zaklasyfikowana jako składnik aktywów lub zobowiązań jest wyceniana w wartości godziwej, a wynikające z wyceny zyski lub straty ujmuje się w rachunku zysków i strat.

W przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami, uprzednio posiadane przez Grupę udziały w jednostce przejmowanej przeszacowuje się do wartości godziwej na dzień przejęcia, a wynikający stąd zysk lub stratę ujmuje się w rachunku zysków i strat. Kwoty wynikające z posiadania udziałów w jednostce przejmowanej przed datą jej przejęcia, uprzednio ujmowane w pozostałych całkowitych dochodach, przenosi się do rachunku zysków i strat, jeżeli takie traktowanie byłoby poprawne w chwili zbycia tych udziałów.

Jeżeli początkowe rozliczenie księgowo połączenia jednostek na koniec okresu sprawozdawczego, w którym połączenie miało miejsce nie jest kompletne, Grupa prezentuje w swoim sprawozdaniu finansowym tymczasowe kwoty dotyczące pozycji, których rozliczenie jest niekompletne. W okresie wyceny Grupa koryguje tymczasowe kwoty ujęte na dzień przejęcia (patrz wyżej) lub ujmuje dodatkowe aktywa albo zobowiązania dla odzwierciedlenia nowych faktów i okoliczności występujących na dzień przejęcia, które, jeśli byłyby znane, wpłynęłyby na ujęcie tych kwot na ten dzień.

W sposób opisany powyżej rozlicza się również przejęcie kontroli nad jednostkami znajdującymi się pod wspólną kontrolą.

Utrata kontroli

W momencie utraty przez Grupę kontroli nad jednostką zależną Grupa wyłącza aktywa i zobowiązania byłej jednostki zależnej ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej oraz oblicza zysk lub stratę - jako różnicę między:

- sumą wartości godziwej otrzymanej zapłaty oraz wartości godziwej zachowanych udziałów oraz
- wartością bilansową aktywów (z uwzględnieniem wartości firmy) i zobowiązań jednostki zależnej;

oraz ujmuje się w wyniku. Wartość godziwą inwestycji utrzymanej w byłej jednostce zależnej na dzień utraty kontroli uznaje się za wartość godziwą w momencie początkowego ujęcia, rozliczaną następnie zgodnie z MSSF 9 „Instrumenty finansowe” lub za koszt w momencie początkowego ujęcia inwestycji w jednostce stowarzyszonej lub jednostce współkontrolowanej.

2.4 Transakcje i wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych

Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Grupy wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy prezentowane jest w złotych polskich, która jest walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Jednostki Dominującej. Dane finansowe podano w zaokrągleniu do pełnych tysięcy złotych, chyba że w konkretnych sytuacjach podano inaczej.

Transakcje i salda

Transakcje w walucie obcej początkowo ujmuje się w walucie funkcjonalnej, stosując do przeliczenia kwoty wyrażonej w walucie obcej natychmiastowy kurs wymiany waluty obcej na walutę funkcjonalną obowiązujący na dzień zawarcia transakcji.

Na każdy dzień bilansowy:

- pozycje pieniężne w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu zamknięcia,
- pozycje niepieniężne wyceniane według historycznej ceny nabycia lub kosztu wytworzenia wyrażonego w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia transakcji,
- pozycje niepieniężne wyceniane w wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursów wymiany, które obowiązywały w dniu, na który wartość godziwa została ustalona.

Różnice kursowe dotyczące aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych, powstałe na dzień ich wyceny oraz przy zapłacie należności i zobowiązań w walutach obcych, jak również sprzedaży walut, spółki zaliczają odpowiednio do przychodów lub kosztów finansowych. W przypadku pozycji niepieniężnych wycenianych w wartości godziwej, jeśli zyski lub straty z tytułu wyceny do wartości godziwej ujmowane są w kapitale własnym, to różnice kursowe ujmowane są również w kapitale własnym. Z kolei jeśli zyski lub straty z tytułu wyceny do wartości godziwej ujmowane są w rachunku zysków i strat, tak samo ujmuje się różnice kursowe.

*(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)***Oddziały spółek zależnych oraz udziały w spółkach zależnych o odmiennej walucie funkcjonalnej**

Wynik finansowy oraz aktywa, kapitał własny i zobowiązania oddziałów zagranicznych jednostek Grupy, a także spółek zależnych wchodzących w skład Grupy o walucie funkcjonalnej innej niż waluta funkcjonalna Jednostki Dominującej (których waluta funkcjonalna nie jest walutą gospodarki hiperinflacyjnej) przelicza się na złote polskie w następujący sposób:

- aktywa i zobowiązania oddziałów, a także każdego prezentowanego sprawozdania z sytuacji finansowej spółki o odmiennej walucie funkcjonalnej (tj. z uwzględnieniem danych porównawczych) przelicza się według kursu zamknięcia obowiązującego na dany dzień bilansowy,
- przychody i koszty w każdym rachunku zysków i strat (tj. z uwzględnieniem danych porównawczych) przelicza się według kursu średniego (chyba, że przeliczenie wg kursu średniego odbiegałoby istotnie od wartości otrzymanych przy zastosowaniu kursu obowiązującego na dzień zawarcia transakcji),
- wszystkie wynikające stąd różnice kursowe ujmuje się jako odrębny składnik pozostałych całkowitych dochodów i w wartości skumulowanej w kapitale „różnice kursowe z przeliczenia oddziałów i podmiotów zagranicznych”.

W przypadku zbycia jednostki działającej za granicą zakumulowaną kwotę odroczonej różnic kursowych, ujętych w oddzielnej pozycji kapitału własnego, dotyczącej tej jednostki działającej za granicą, ujmuje się w wyniku finansowym w momencie rozpoznania zysku lub straty ze zbycia jednostki.

2.5 Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe są wyceniane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz o zakumulowane odpisy z tytułu utraty wartości. Grunty wyceniane są w cenie nabycia pomniejszonej o zakumulowane odpisy z tytułu utraty wartości.

Rzeczowe aktywa trwałe, z wyjątkiem gruntów, są amortyzowane zgodnie z trybem konsumowania korzyści ekonomicznych płynących ze składnika aktywów metodą liniową, w celu rozłożenia ich wartości początkowej pomniejszonej o wartość końcową w szacowanym okresie ich użytkowania. Amortyzację rozpoczyna się, gdy dany składnik rzeczowych aktywów trwałych jest dostępny do użytkowania. Okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych w Grupie kształtują się następująco:

• prawo wieczystego użytkowania gruntów - własne	78 lat
• prawo do użytkowania - grunty i prawo wieczystego użytkowania	2 – 100 lat
• budynki i budowle własne	2 – 67 lat
• prawo do użytkowania - budynki i budowle	2 – 10 lat
• urządzenia techniczne, maszyny własne	2 – 14 lat
• prawo do użytkowania - urządzenia techniczne, maszyny	2 – 17 lat
• środki transportu własne	2 – 14 lat
• prawo do użytkowania - środki transportu	2 – 17 lat
• pozostałe środki trwałe własne	2 – 17 lat
• prawo do użytkowania - pozostałe środki trwałe	2 – 17 lat

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego składnika rzeczowych aktywów trwałych lub ujmuje jako odrębny składnik rzeczowych aktywów trwałych tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Grupy, zaś koszt danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć. Pozostałe koszty poniesione po początkowym ujęciu, jak koszty napraw, przeglądów, opłaty eksploatacyjne, wpływają na wynik finansowy okresu sprawozdawczego, w którym zostały poniesione, z wyjątkiem istotnych kosztów generalnych przeglądów, które są ujmowane w wartości bilansowej odpowiedniej pozycji rzeczowych aktywów trwałych.

Weryfikacji wartości końcowej i okresów użytkowania rzeczowych aktywów trwałych dokonuje się przynajmniej raz w roku i w razie potrzeby dokonuje ich korekty.

W przypadku, gdy wartość bilansowa składnika rzeczowych aktywów trwałych przewyższa jego oszacowaną wartość odzyskiwalną, wartość bilansową spisuje się natychmiast do poziomu wartości odzyskiwalnej.

Zyski i straty z tytułu zbycia składnika rzeczowych aktywów trwałych ustala się drogą porównania wpływów ze sprzedaży z ich wartością bilansową i ujmuje w rachunku zysków i strat.

Środki trwałe w budowie

Środki trwałe w budowie są wyceniane w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem, w tym kosztów finansowania, pomniejszonych o odpisy z tytułu utraty wartości. Środki trwałe w budowie nie są amortyzowane do momentu zakończenia ich budowy, tj. zanim nie są dostępne do użytkowania.

Zaliczki udzielone na zakup środków trwałych prezentowane są w ramach rzeczowych aktywów trwałych.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

2.6 Nieruchomości inwestycyjne

Początkowo nieruchomości inwestycyjne są ujmowane w księgach według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia z uwzględnieniem kosztów transakcji. Po początkowym ujęciu nieruchomości inwestycyjne, z wyjątkiem gruntów oraz nieruchomości spełniających kryteria zaklasyfikowania ich jako przeznaczonych do sprzedaży, podlegają amortyzacji zgodnie z trybem konsumowania korzyści ekonomicznych płynących ze składnika aktywów (metodą liniową) oraz są korygowane o zakumulowane odpisy z tytułu utraty wartości.

Okresy użytkowania nieruchomości inwestycyjnych w Grupie kształtują się następująco:

• prawo wieczystego użytkowania gruntów	40 – 78 lat
• budynki i budowle	2 – 50 lat
• pozostałe nieruchomości inwestycyjne	2 – 22 lat

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa nie posiadała aktywów z tytułu prawa do użytkowania ujętych w ramach nieruchomości inwestycyjnych.

Zaliczki udzielone na zakup nieruchomości inwestycyjnych prezentowane są w ramach tej linii sprawozdawczej.

2.7 Wartości niematerialne

Wartości niematerialne są rozpoznawane, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości spowodują wpływ do spółek korzyści ekonomicznych, które mogą być bezpośrednio powiązane z tymi aktywami oraz można wiarygodnie ustalić cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika aktywów.

Początkowe ujęcie wartości niematerialnych następuje według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia. Po ujęciu początkowym wartości niematerialne są wyceniane według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Wartości niematerialne są amortyzowane zgodnie z trybem konsumowania korzyści ekonomicznych płynących ze składnika aktywów (metodą liniową) w szacowanym okresie ich użytkowania. Okresy użytkowania dla wartości niematerialnych Grupy kształtują się następująco:

• patenty i licencje	2 – 5 lat
• oprogramowanie	2 – 10 lat
• pozwolenie na przetwarzanie	14 – 22 lata
• prawo do składowania	metoda naturalna

Oszacowany okres ekonomicznej użyteczności i metoda amortyzacji podlegają weryfikacji na koniec każdego roku obrotowego, a skutki zmian szacunków rozlicza się prospektywnie.

Zaliczki udzielone na zakup wartości niematerialnych prezentowane są w ramach wartości niematerialnych.

2.8 Aktywa trwałe (grupy do zbycia) zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży

Do grupy tej zalicza się składniki aktywów trwałych (lub grup do zbycia), jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie.

Wycena składnika aktywów trwałych (lub grup do zbycia) następuje w kwocie niższej z jego wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia. Wartość godziwą aktywów trwałych zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży (grup do zbycia) ustala się zgodnie z MSSF 13.

2.9 Wartość firmy jednostek podporządkowanych

Wartość firmy jest nadwyżką sumy obejmującej:

- wynagrodzenie przekazane, wyceniane na dzień przejęcia według wartości godziwej;
- zapłatę warunkową, wycenioną na dzień przejęcia według wartości godziwej;
- wartość udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej wycenianą w wartości godziwej lub proporcjonalnie do udziałów w zidentyfikowanych aktywach netto;
- w przypadku połączeń jednostek przeprowadzanych etapowo, wycenioną na dzień przejęcia wartość godziwą udziałów uprzednio posiadanych przez przejmującego w jednostce przejmowanej;

nad wartością godziwą możliwych do zidentyfikowania aktywów netto na dzień nabycia, z uwzględnieniem wyjątków wymienionych w MSSF 3.

Wartość firmy odpowiada płatności dokonanej przez jednostkę przejmującą w oczekiwaniu na przyszłe korzyści ekonomiczne z tytułu aktywów, których nie można pojedynczo zidentyfikować ani osobno ująć.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wartość firmy jest wykazywana jako składnik aktywów, nie podlega amortyzacji, lecz przynajmniej raz w roku podlega analizie pod kątem utraty wartości. Ewentualna utrata wartości rozpoznawana jest od razu w rachunku zysków i strat i nie podlega odwróceniu w kolejnych okresach sprawozdawczych.

Jeżeli działalność wchodząca w skład danego ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego została przyporządkowana wartość firmy zostanie sprzedana, to wartość firmy odnosząca się do zbytej działalności uwzględniana jest przy ustalaniu zysku lub straty z tytułu zbycia.

Wartość firmy powstała przed datą zmiany zasad na MSSF ujęta została zgodnie z wartością rozpoznaną według wcześniej stosowanych zasad rachunkowości i podlegała testowi na utratę wartości na dzień przejścia na MSSF. Ponadto wartość firmy jest testowana corocznie pod kątem utraty wartości i wykazywana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według kosztu pomniejszonego o skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości. W celu przeprowadzenia testu pod kątem możliwej utraty wartości, wartość firmy alokowana jest do ośrodków wypracowujących środki pieniężne.

Ośrodek wypracowujący środki pieniężne jest najmniejszym, możliwym do określenia zespołem aktywów generującym wpływy pieniężne, w znacznym stopniu niezależne od wpływów pieniężnych pochodzących z innych aktywów lub grup aktywów.

2.10 Koszty finansowania zewnętrznego

Na koszty finansowania zewnętrznego składają się odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej, obciążenia finansowe z tytułu umów leasingu oraz różnice kursowe powstałe w związku z finansowaniem zewnętrznym do wysokości odpowiadającej korekcie kosztu odsetek.

Koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, są aktywowane jako część ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów, aż do momentu, w którym aktywa te są zasadniczo gotowe do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży.

Pozostałe koszty finansowania zewnętrznego ujmują się jako koszty w okresie, w którym je poniesiono.

Dostosowywanymi składnikami aktywów w Grupie Budimex mogą być przede wszystkim zapasy w spółkach deweloperskich, a także rzeczowe aktywa trwałe, nieruchomości inwestycyjne oraz wartości niematerialne.

2.11 Leasing leasingobiorcy

Polityka rachunkowości w zakresie leasingu została opisana w nocie 2.2.

2.12 Utrata wartości aktywów niefinansowych

Na każdy dzień bilansowy spółki Grupy oceniają, czy istnieją obiektywne dowody wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości składnika bądź grupy aktywów niefinansowych. Jeśli dowody takie istnieją, spółki ustalają szacowaną możliwą do odzyskania wartość składnika aktywów i dokonują odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości, w kwocie równej różnicy między wartością możliwą do odzyskania i wartością bilansową. Wartość odzyskiwalna to wyższa z dwóch kwot: wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży i wartości użytkowej. Ta ostatnia wartość odpowiada wartości bieżącej szacunku przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy użyciu stopy dyskonta przed opodatkowaniem, uwzględniającej aktualną rynkową wartość pieniądza w czasie oraz ryzyko specyficzne dla danego składnika aktywów.

Dla potrzeb analizy pod kątem utraty wartości, aktywa grupuje się na najniższym możliwym poziomie, w odniesieniu do którego występują dające się zidentyfikować odrębnie przepływy pieniężne (ośrodki wypracowujące środki pieniężne). Ośrodek wypracowujący środki pieniężne jest najmniejszym, możliwym do określenia zespołem aktywów generującym wpływy pieniężne w znacznym stopniu niezależne od wpływów pieniężnych pochodzących z innych aktywów lub grup aktywów.

Strata wynikająca z utraty wartości jest ujmowana w rachunku zysków i strat.

Jeśli strata z tytułu utraty wartości ulega następnie odwróceniu, wartość netto składnika aktywów (lub ośrodka generującego przepływy pieniężne) zwiększana jest do nowej oszacowanej wartości odzyskiwalnej, łącznie nie przekraczającej jednak wartości bilansowej tego składnika aktywów jaka byłaby ustalona, gdyby w poprzednich latach nie ujęto straty z tytułu utraty wartości składnika aktywów generującego przepływy pieniężne. Odwrócenie straty z tytułu utraty wartości ujmują się w niezwłocznie w rachunku zysków i strat.

2.13 Zapasy

Zapasy rzeczowych składników majątku obrotowego stanowią materiały, towary, produkcja w toku oraz wyroby gotowe. Grupa stosuje następujące zasady kwalifikacji zapasów do poszczególnych kategorii:

- Materiały – elementy składowane w miejscach magazynowania, przeznaczone do wykorzystania w procesach produkcyjnych, zwłaszcza do zużycia w działalności budowlanej;
- Produkcja w toku – obejmuje koszty niezakończonych projektów deweloperskich, w tym również grunty wykorzystywane w realizacji tych projektów oraz składowane na terenach budów składniki zapasów o ogólnym przeznaczeniu, niskim stopniu przetworzenia, które mogą w prosty sposób oraz bez ponoszenia istotnych kosztów zostać wykorzystane na innych

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

kontraktach lub sprzedane (w przypadku, gdy okażą się niepotrzebne do realizacji danego kontraktu);

- Towary – składniki zapasów nabyte w celu ich odsprzedaży;
- Wyroby gotowe – wyroby własnej produkcji, których proces przerobu został całkowicie zakończony oraz mieszkania, lokale użytkowe oraz budowle gotowe do sprzedaży.

Składnikami zapasów nie są elementy składowane na terenach budów o przeznaczeniu specyficznym dla danej budowy lub przetworzone we własnym zakresie lub przez podwykonawcę, takie, co do których nie jest pewne, iż w prosty sposób mogą zostać wykorzystane na innych kontraktach lub sprzedane. Takie pozycje odnoszone są bezpośrednio w koszty kontraktu.

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia lub kosztu wytworzenia i wartości netto możliwej do uzyskania.

Wartość netto możliwa do uzyskania jest to możliwa do uzyskania na dzień bilansowy cena sprzedaży bez podatku od towarów i usług i podatku akcyzowego, pomniejszona o rabaty, opusty i tym podobne oraz koszty związane z przystosowaniem składnika do sprzedaży i dokonaniem tej sprzedaży.

Rozchód materiałów wyceniany jest według ceny nabycia, ustalonej jako średnia ważona cen materiałów, rozchód towarów jest wyceniany według ceny nabycia ustalonej metodą „pierwsze weszło – pierwsze wyszło”, natomiast rozchód produkcji w toku oraz wyrobów gotowych według kosztu bezpośrednich materiałów i robocizny oraz uzasadnionej części pośrednich kosztów produkcji, ustalonej przy normalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych.

Zaliczki udzielone na poczet zakupu zapasów prezentowane są w ramach należności krótkoterminowych.

2.14 Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne w banku i w kasie wyceniane są według wartości nominalnej.

Wykazana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych pozycja „Środki pieniężne i ich ekwiwalenty” składa się z gotówki w kasie, depozytów płatnych na żądanie oraz tych lokat, które są łatwo wymienne na określoną kwotę środków pieniężnych oraz które są narażone na nieznaczne ryzyko zmiany wartości (o zapadalności do 12 miesięcy).

Do środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania Grupa zalicza przede wszystkim środki:

- stanowiące zabezpieczenie gwarancji bankowych,
- zgromadzone na otwartych mieszkaniowych rachunkach powierniczych,
- zgromadzone na rachunkach podzielonej płatności,
- środki na rachunkach powierniczych i bieżących w części należnej partnerom realizującym kontrakt budowlany wraz ze spółką z Grupy.

Grupa wykazuje środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w ramach środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, natomiast na potrzeby sprawozdania przepływów pieniężnych stan środków pieniężnych na początek i koniec okresu pomniejszany jest o środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania, a ich zmiana ujmowana jest w ramach przepływów z działalności operacyjnej.

2.15 Instrumenty finansowe

Klasyfikacja i wycena

Aktywem finansowym jest dowolny składnik aktywów, który należy do poniższych kategorii:

- środki pieniężne i ich ekwiwalenty,
- instrumenty kapitałowe innych jednostek,
- umowne prawo do:
 - otrzymywania środków pieniężnych lub innych aktywów finansowych od innej jednostki lub
 - wymiany aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych z inną jednostką na warunkach potencjalnie korzystnych dla spółek Grupy Budimex,
- kontrakt, który będzie rozliczony lub może być rozliczony we własnych instrumentach jednostki i jest:
 - instrumentem nie pochodnym, z którego wynika lub może wynikać obowiązek przyjęcia przez jednostkę zmiennej liczby własnych instrumentów kapitałowych, lub
 - instrumentem pochodnym, który będzie rozliczony lub może być rozliczony w inny sposób niż przez wymianę ustalonej kwoty środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych na ustaloną liczbę własnych instrumentów kapitałowych jednostki.

Zobowiązanie finansowe to każde zobowiązanie będące:

- wynikającym z umowy obowiązkiem:
 - wydania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych innej jednostce; lub

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

- wymiany aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych z inną jednostką na potencjalnie niekorzystnych warunkach; lub
- kontraktem, który będzie rozliczony lub może być rozliczony we własnych instrumentach kapitałowych jednostki i jest:
 - instrumentem niepochodnym, z którego wynika lub może wynikać obowiązek przyjęcia przez spółkę Grupy Budimex zmiennej liczby własnych instrumentów kapitałowych; lub
 - instrumentem pochodnym, który będzie rozliczony lub może być rozliczony w inny sposób niż przez wymianę ustalonej kwoty środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych na ustaloną liczbę własnych instrumentów kapitałowych spółki z Grupy Budimex.

Aktywa i zobowiązania finansowe są ujmowane w momencie, gdy spółki Grupy Budimex stają się stroną wiążącej umowy.

Początkowo aktywa finansowe wycenia się według wartości godziwej (w przypadku aktywów/zobowiązań finansowych wycenianych później według zamortyzowanego kosztu wartość początkowa korygowana jest o koszty transakcyjne).

Należności z tytułu dostaw i usług, które nie zawierają istotnego składnika finansowania (rozumianego zgodnie z MSSF 15) ujmowane są początkowo według ich ceny transakcyjnej.

Klasyfikacja aktywów finansowych opiera się na modelu biznesowym spółek Grupy Budimex w zakresie zarządzania aktywami finansowymi oraz na charakterystyce wynikających z umowy przepływów pieniężnych dla tego składnika aktywów.

W okresach następujących po początkowym ujęciu aktywa finansowe wycenia się w:

- zamortyzowanym koszcie,
- wartości godziwej przez rachunek innych całkowitych dochodów,
- wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Składnik aktywów finansowych wyceniany jest w zamortyzowanym koszcie, jeśli:

- składnik aktywów finansowych utrzymywany jest zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest uzyskanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy oraz
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Składnik aktywów finansowych wyceniany jest w wartości godziwej przez rachunek innych całkowitych dochodów, jeśli:

- składnik aktywów finansowych utrzymywany jest zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno uzyskanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych oraz
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Ponadto spółka Grupy Budimex ma prawo do nieodwołalnego wyznaczenia nieprzeznaczonej do obrotu inwestycji w instrumenty kapitałowe, która na moment początkowego ujęcia została wyznaczona jako wyceniana przez inne całkowite dochody (w przeciwnym wypadku taka inwestycja wyceniana byłaby w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat). Kwot skumulowanych w innych całkowitych dochodach nie można reklasyfikować do rachunku zysków i strat, nawet w momencie usunięcia ze sprawozdania z sytuacji finansowej. Inwestycja taka jest pozycją niepieniężną. Jeśli pozycja jest denominowana w walucie obcej, różnice kursowe ujmowane są w innych całkowitych dochodach. Dywidendy z kolei ujmują się w rachunku zysków i strat.

Składnik aktywów finansowych wyceniany jest w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat we wszystkich pozostałych przypadkach.

Należności z tytułu dostaw i usług dotyczące realizowanych kontraktów budowlanych oraz z tytułu udzielonych zaliczek (niezaliczanych jednak do instrumentów finansowych) klasyfikowane są jako należności krótkoterminowe, gdyż oczekuje się, że zostaną uregulowane w toku normalnego cyklu operacyjnego jednostki.

Należności z tytułu kaucji gwarancyjnych oraz pożyczki, których termin wymagalności jest krótszy niż 12 miesięcy ujmowane są jako aktywa obrotowe. Długoterminowe należności z tytułu kaucji gwarancyjnych podlegają dyskontowaniu do wartości bieżącej według efektywnych stóp procentowych.

Aktywa wyłącza się z ksiąg rachunkowych, gdy prawa do uzyskiwania przepływów pieniężnych z ich tytułu wygasły lub zostały przeniesione i dokonano przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Przychody z tytułu odsetek od aktywów finansowych (wycenianych odpowiednio: w zamortyzowanym koszcie, w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat lub w wartości godziwej przez rachunek innych całkowitych dochodów) ujmowane są w przychodach finansowych.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wszystkie zobowiązania finansowe klasyfikowane są jako wyceniane w zamortyzowanym koszcie po początkowym ujęciu, z wyjątkiem zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (spełniających definicję przeznaczonych do obrotu) – instrumenty te wycenia się po początkowym ujęciu w wartości godziwej.

Specjalną podkategorią aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu są instrumenty pochodne. Transakcje pochodne zawierane przez spółki Grupy są w celu zabezpieczenia przepływów pieniężnych przed ryzykiem kursowym oraz ryzykiem stóp procentowych.

Instrumenty pochodne wyceniane są na dzień bilansowy w wiarygodnie ustalonej wartości godziwej. Wartość godziwa instrumentów pochodnych jest szacowana przy użyciu modelu bazującego między innymi na wartości kursów walutowych (kursy zamknięcia) na dzień bilansowy lub różnicach w poziomach stóp procentowych waluty kwotowej i bazowej.

Skutki okresowej wyceny instrumentów pochodnych, zabezpieczających wahania kursów walutowych na kontraktach budowlanych denominowanych w walutach obcych oraz zyski i straty na dzień ich rozliczenia ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Pozostałe przychody (koszty) operacyjne” w ramach działalności operacyjnej.

Skutki okresowej wyceny instrumentów pochodnych, zabezpieczających wahania stopy procentowej lub kursów walutowych pozycji zaliczanych do działalności finansowej oraz zyski i straty na dzień ich rozliczenia wykazuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody (koszty) finansowe” w ramach działalności finansowej.

Spółki Grupy nie stosują rachunkowości zabezpieczeń.

Spółki Grupy współpracują, zarówno w ramach transakcji na rynku pieniężnym, kapitałowym, jak i instrumentów pochodnych z bankami o wysokiej wiarygodności, nie powodując przy tym znacznej koncentracji ryzyka kredytowego.

Utrata wartości aktywów finansowych

Spółki Grupy ujmują odpisy na oczekiwane straty kredytowe. Straty kredytowe to różnica między wszystkimi należnymi przepływami pieniężnymi wynikającymi z danej umowy a przepływami faktycznie oczekiwanymi, po uwzględnieniu wszelkich oczekiwanych niedoborów (tj. braku płatności). Jeśli aktywa finansowe objęte odpisem są długoterminowe, odpis na straty kredytowe podlega zdyskontowaniu wg pierwotnej efektywnej stopy procentowej (tj. stopy z momentu rozpoznania aktywa).

Wysokość odpisu na oczekiwane straty kredytowe

W przypadku aktywów finansowych objętych zakresem MSSF 15 (czyli należności z tytułu dostaw i usług, kaucji z tytułu umów o budowę, wyceny kontraktów budowlanych oraz należności z tytułu umów koncesyjnych) spółka Grupy wycenia odpis w wysokości oczekiwanych strat kredytowych dla całego oczekiwanego okresu życia danego składnika aktywów finansowych.

W przypadku aktywów finansowych nieobjętych zakresem MSSF 15 (czyli inwestycji w instrumenty kapitałowe, pożyczek udzielonych oraz pozostałych aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej) straty kredytowe szacuje się dla całego oczekiwanego okresu życia danego składnika aktywów finansowych, jeśli ryzyko kredytowe związane z danym składnikiem aktywów znacznie wzrosło od momentu początkowego ujęcia. Jeśli ryzyko kredytowe nie wzrosło znacząco od momentu początkowego ujęcia, odpis ujmuje się w wysokości 12-miesięcznych oczekiwanych strat kredytowych.

W przypadku aktywów finansowych nieobjętych zakresem MSSF 15, jeśli początkowo spółka Grupy Budimex utworzyła odpis w wysokości równej oczekiwanym stratom kredytowym w całym okresie życia składnika aktywów, a następnie na kolejny dzień sprawozdawczy stwierdza, że ryzyko kredytowe nie jest już znacząco wyższe, spółka Grupy wycenia odpis w wysokości 12-miesięcznych oczekiwanych strat kredytowych.

2.16 Kapitały

Kapitał własny

Kapitał podstawowy obejmuje akcje zwykłe i jest wykazany według wartości nominalnej (zgodnej ze statutem Jednostki Dominującej oraz wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego) skorygowanej o skutki hiperinflacji za okres, w którym gospodarka polska zaliczana była do hiperinflacyjnych.

Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej – to kwota równa nadwyżce cen obejmowania akcji Jednostki Dominującej ponad ich wartość nominalną. Została ona skorygowana o skutki hiperinflacji za okres, w którym gospodarka polska zaliczana była do hiperinflacyjnych.

Pozostałe kapitały rezerwowe obejmują koszty programu płatności w formie akcji przez Ferrovia SA (nota 2.18) oraz zyski / (straty) aktuarialne od zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych.

Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów i podmiotów zagranicznych obejmują efekt przeliczenia sprawozdań finansowych zagranicznych spółek i oddziałów Grupy z walut obcych na złote polskie.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Kapitał własny przypisany udziałom niedającym kontroli

Kapitał własny przypisany udziałom niedającym kontroli stanowi część kapitałów własnych jednostek zależnych objętych konsolidacją pełną, która należy do innych udziałowców (akcjonariuszy) aniżeli jednostki wchodzące w skład Grupy.

Zysk / (strata) netto jednostek zależnych w części należącej do udziałowców (akcjonariuszy) innych niż jednostki wchodzące w skład Grupy stanowi zysk (stratę) udziałów niedających kontroli.

2.17 Świadczenia pracownicze

Jednostki Grupy prowadzą programy wypłaty odpraw emerytalnych i rentowych, w związku z czym tworzą rezerwy na wartość bieżącą zobowiązań z tytułu wyżej wymienionych świadczeń. Wypłaty z tytułu powyższego programu odpisywane są w koszty rachunku zysków i strat w sposób umożliwiający rozłożenie kosztów tych świadczeń na cały okres zatrudnienia pracowników w spółkach. Wysokość rezerwy jest ustalana przez niezależnego aktuarium metodą wyceny prognozowanych uprawnień jednostkowych. Zyski i straty aktuarialne z tytułu świadczeń po okresie zatrudnienia są rozpoznawane w innych całkowitych dochodach i nie będą podlegały przeniesieniu do rachunku zysków i strat.

Grupa nie tworzy odrębnego funduszu gromadzącego wpłaty na przyszłe świadczenia.

2.18 Płatności w formie akcji

Ferrovia SA, spółka dominująca najwyższego stopnia, prowadzi własny program płatności w formie akcji rozliczany w formie instrumentów kapitałowych, w ramach którego pracownicy Grupy świadczą usługi Jednostce Dominującej oraz jej podmiotom zależnym w zamian za instrumenty kapitałowe Ferrovia SA. Zgodnie z MSSF 2 wartość godziwa usług świadczonych przez pracowników w zamian za przyznanie instrumentów kapitałowych Ferrovia SA w latach 2010 – 2013 była ujmowana w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym jako koszt oraz drugostronnie jako zwiększenie kapitału przez okres, w którym spełniane są warunki nabycia (okres nabywania uprawnień). Wartość godziwa usług świadczonych przez pracowników jest określana w sposób pośredni poprzez odniesienie do wartości godziwej przyznaných instrumentów kapitałowych ustalonej w dniu przyznania instrumentów. Warunki nabycia uprawnień, inne niż warunki rynkowe, są uwzględniane poprzez korektę liczby instrumentów kapitałowych wykorzystanych w wycenie całej transakcji tak, aby ostatecznie wartość kosztu świadczonych usług opierała się na liczbie instrumentów kapitałowych, co do których oczekuje się, iż zostaną do nich nabyte uprawnienia.

Na podstawie umowy zawartej z Ferrovia SA w 2014 roku, Budimex SA zobowiązał się pokrywać koszty programu w odniesieniu do transzy instrumentów przyznaných w roku 2014 i latach kolejnych. Tym samym wartość godziwa usług świadczonych przez pracowników, związana z instrumentami przyznanymi w roku 2014 i w latach kolejnych została zaklasyfikowana jako zobowiązania (drugostronnie jako koszt).

2.19 Rezerwy

Jednostki Grupy tworzą rezerwy na przyszłe zobowiązania, których termin wymagalności lub kwota nie są pewne. Rezerwy tworzy się wówczas, gdy:

- na jednostce gospodarczej ciąży obecny obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych,
- prawdopodobne jest, że wypełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne oraz
- można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego obowiązku.

Spółki Grupy tworzą rezerwy na koszty przyszłych napraw gwarancyjnych, gdyż w przypadku usług budowlanych są one zobowiązane do udzielenia gwarancji na swoje usługi. Wysokość rezerw na koszty napraw gwarancyjnych jest związana z poszczególnymi segmentami budownictwa i wynosi od 0,3% do 1,5% przychodów z danego kontraktu. Wartość ta podlega indywidualnej analizie i może ulegać zwiększeniu lub zmniejszeniu w uzasadnionych przypadkach. Koszty przyszłych napraw gwarancyjnych obciążają koszty wytworzenia sprzedanych produktów.

2.20 Ujmowanie przychodów i kosztów

Przychody ze sprzedaży ujmowane według metod opisanych w punktach 2.21, 2.22 oraz 30.2.

Przychody z tytułu odsetek ujmowane są, w odniesieniu do głównej kwoty należnej, zgodnie z metodą efektywnej stopy procentowej.

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w momencie, kiedy zostaje ustanowione prawo akcjonariuszy do otrzymania płatności.

2.21 Przychody z umów z klientami

Przychody z umów z klientami są ujmowane, tylko gdy zostały spełnione wszystkie poniższe warunki:

- strony umowy zawarły umowę i są zobowiązane do wykonania swoich obowiązków,
- spółka Grupy jest w stanie zidentyfikować prawa każdej ze stron dotyczące dóbr lub usług, które mają zostać przekazane,
- spółka Grupy jest w stanie zidentyfikować warunki płatności za dobra lub usługi, które mają zostać przekazane,

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

- umowa ma treść ekonomiczną oraz
- jest prawdopodobne, że spółka Grupy otrzyma wynagrodzenie, które będzie jej przysługiwało w zamian za dobra lub usługi, które zostaną przekazane klientowi.

Spółki Grupy łączą dwie lub więcej umów, które zostały zawarte równocześnie lub niemal równocześnie z tym samym klientem (lub podmiotami powiązanymi z klientem) i ujmuje je jako jedną umowę, jeżeli:

- umowy są negocjowane jako pakiet i dotyczą tego samego celu handlowego lub
- kwota wynagrodzenia należnego w ramach jednej umowy zależy od ceny lub wykonania innej umowy lub
- dobra lub usługi przyrządzone w umowach są pojedynczymi zobowiązaniami do wykonania świadczenia.

Spółki Grupy ujmują zmianę umowy jako oddzielną umowę, jeśli zakres umowy zwiększa się ze względu na dodanie przyrzeczonych dóbr lub usług, które są uznawane za odrębne oraz jeśli cena określona w umowie zwiększa się o kwotę wynagrodzenia, odzwierciedlającą indywidualne ceny sprzedaży dodatkowych przyrzeczonych dóbr lub usług.

Spółki Grupy ujmują przychody w momencie spełnienia (lub w trakcie spełniania) zobowiązania do wykonania świadczenia poprzez przekazanie przyrządzonego dobra lub usługi klientowi. Przekazanie składnika aktywów następuje w momencie, gdy klient uzyskuje kontrolę nad tym składnikiem aktywów. Przychody ujmowane są jako kwoty równe cenie transakcyjnej, która została przypisana do danego zobowiązania do wykonania świadczenia.

W momencie zawarcia umowy spółka Grupy dokonuje oceny dóbr lub usług przyrzeczonych w umowie z klientem i identyfikuje jako zobowiązanie do wykonania świadczenia każde przyrzeczenie do przekazania na rzecz klienta dobra lub usługi (lub pakietu dóbr lub usług) lub grupy odrębnych dóbr lub usług, które są zasadniczo takie same i w przypadku których przekazanie na rzecz klienta ma taki sam charakter.

Spółka Grupy przenosi kontrolę nad dobrem lub usługą w miarę upływu czasu i tym samym spełnia zobowiązanie do wykonania świadczenia oraz ujmuje przychody w miarę upływu czasu, jeśli spełniony jest jeden z następujących warunków:

- klient jednocześnie otrzymuje i czerpie korzyści płynące ze świadczenia w miarę jego wykonywania,
- w wyniku wykonania świadczenia powstaje lub zostaje ulepszony składnik aktywów, a kontrolę nad tym składnikiem aktywów – w miarę jego powstawania lub ulepszania – sprawuje klient,
- w wyniku wykonania świadczenia nie powstaje składnik o alternatywnym zastosowaniu dla spółki Grupy, a przysługuje jej egzekwowlalne prawo do zapłaty za dotychczas wykonane świadczenie.

Uznaje się, że w przypadku świadczenia usług budowlanych przez spółki Grupy zasadniczo powstaje jedno zobowiązanie do wykonania świadczenia. Tym samym kwestia przypisania ceny transakcyjnej do zobowiązania do wykonania świadczenia nie wymaga szacowania.

MSSF 15 wymaga zastosowania jednorodnej metody ujmowania przychodów dla kontraktów i zobowiązań o podobnej charakterystyce. Metodą wybraną przez Grupę jako preferowana do pomiaru wartości dóbr i usług, które się przekazują klientom w miarę upływu czasu jest metoda obmiaru wykonywanych prac (metoda oparta na wynikach), tak długo jak podczas wykonania umowy można mierzyć postęp wykonanej pracy.

W związku z powyższym metoda udziału kosztów poniesionych do dnia ustalenia przychodów w całkowitych kosztach świadczenia (metoda oparta na nakładach) jest stosowana tylko w tych przypadkach, w których postępu prac nie można wiarygodnie zmierzyć za pomocą metody opartej na wynikach.

W umowach o świadczenie usług, w których towary i usługi są zasadniczo takie same i są przekazywane na podstawie tego samego wzoru konsumpcji, w taki sposób, że klient korzysta z nich w miarę ich otrzymywania, metoda rozpoznawania przychodów wybrana przez Grupę opiera się na czasie, który upłynął, podczas gdy koszty są rejestrowane zgodnie z zasadą memoriałową.

Jeżeli nie można racjonalnie zmierzyć wyników spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia, przychody ujmuje się wyłącznie do wysokości poniesionych kosztów, których odzyskania spółka z Grupy oczekuje.

Jeśli zobowiązanie do wykonania świadczenia nie jest spełniane w czasie, uznaje się, że spółka Grupy spełnia je w określonym momencie.

Przychody ze sprzedaży usług deweloperskich rozpoznawane są w momencie przekazania na finalnego odbiorcę kontroli, wszystkich znaczących ryzyk oraz korzyści wynikających z posiadania nieruchomości. Grupa uznaje, że transfer ryzyk, kontroli i korzyści następuje w chwili podpisania aktu notarialnego przenoszącego własność do nabywanej nieruchomości.

Spółki deweloperskie prowadzą ewidencję pozwalającą na ustalenie kosztów dotyczących poszczególnych elementów składowych projektu, które mogą być przedmiotem oddzielnego zbycia. W momencie rozpoznania przychodów ze sprzedaży spółka ujmuje koszty wytworzenia danej powierzchni, pomniejszając wyroby gotowe w proporcji udziału sprzedawanego lokalu w łącznym metrażu danego typu lokali.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

W przypadku, kiedy istnieje prawdopodobieństwo, iż łączne koszty związane z realizacją kontraktu przekroczą łączne przychody, zgodnie z MSR 37 przewidywana strata (nadwyżka kosztów nad przychodami) obciąża koszty operacyjne oraz drugostronnie tworzona jest rezerwa na umowy rodzące obciążenia (rezerwa na straty na kontraktach).

Dodatkowe koszty doprowadzenia do zawarcia umowy z klientem ujmuje się jako koszt danego okresu sprawozdawczego ze względu na brak pewności ich odzyskania.

Umowy zawierane przez spółki Grupy nie zawierają istotnego elementu finansowania. Udzielane przez inwestora zaliczki w przypadku kontraktów budowlanych konsumowane są przez wydatki czynione w pierwszych etapach każdej budowy, tak więc nie występuje długoterminowe finansowanie prowadzonej budowy otrzymaną zaliczką.

W spółkach Grupy nie ma umów, które zawierałyby wynagrodzenie zmienne.

Grupa prezentuje w aktywach pozycję „wycena kontraktów budowlanych” z tytułu prac wynikających z umowy, w odniesieniu do wszystkich umów w trakcie realizacji, w przypadku których rozpoznane przychody przewyższają należności wynikające z faktur częściowych. Nieuregulowane kwoty naliczone i zafakturowane za pracę wykonaną w ramach umowy prezentowane są w pozycji „należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności”, natomiast kwoty zatrzymane przez odbiorców – w pozycji „kaucje z tytułu umów o budowę”.

Grupa prezentuje w zobowiązaniach pozycję „wycena kontraktów budowlanych”, w odniesieniu do wszystkich umów w trakcie realizacji, w przypadku których kwoty zafakturowane za pracę wykonaną w ramach umowy przewyższają rozpoznane przychody. W pozycji „rezerwy na straty na kontraktach budowlanych” ujmowane są z kolei rezerwy na straty na kontraktach. Nieuregulowane kwoty należne dostawcom, na które Grupa otrzymała faktury, prezentowane są w pozycji „zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania”, natomiast kwoty zatrzymane dostawcom – w pozycji „kaucje z tytułu umów o budowę”.

Otrzymane wynagrodzenia za niedostarczone towary oraz niezakończone usługi (zaliczki) są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako przychody przyszłych okresów.

Zgodnie z zasadą memoriału Grupa ujmuje w rachunku zysków i strat wszystkie koszty przypadające na dany okres sprawozdawczy niezależnie od okresu ich faktycznego rozliczenia. Koszty poniesione, a nieodnoszące się do danego okresu są ujmowane w aktywach jako rozliczenia międzyokresowe czynne (ujęte w linii: „należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności”), natomiast koszty nieponiesione, a przypadające na dany okres, stanowią zobowiązania z tytułu niezafakturowanych kosztów (ujęte w linii: „zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania”).

2.22 Przychody i koszty z tytułu umów koncesyjnych

Spółki Grupy są stroną umów koncesyjnych, które polegają na wybudowaniu, eksploatacji, zarządzaniu lub utrzymywaniu standardu obiektów użyteczności publicznej przez określony czas, za co spółki otrzymują zapłatę przez okres obowiązywania umowy. Kontrakty takie zawierane są z podmiotami sektora publicznego, które kontrolują lub regulują, jakie usługi koncesjonariusz musi świadczyć z wykorzystaniem danej infrastruktury, na rzecz kogo oraz po jakiej cenie. W tego typu umowach koncesjonariusz kontroluje również znaczącą wartość rezydualną infrastruktury na koniec obowiązywania umowy. Skutki finansowe takich umów Grupa ujmuje zgodnie z KIMSF 12 „Umowy na usługi koncesjonowane”.

Koncesjonariusz ujmuje i wycenia przychody i koszty z tytułu wykonanych usług budowlanych oraz przychody i koszty z tytułu usługi zarządzania/eksploatacji zgodnie z MSSF 15.

Wynagrodzenie za usługi budowlane może być ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako składnik aktywów finansowych (wariant 1), jako wartość niematerialna (wariant 2) lub jako model mieszany (wariant 3).

Wariant 1: Wartość gwarantowanego wynagrodzenia dla całego okresu umowy w wartościach bieżących jest wyższa niż wartość godziwa przychodów z tytułu usługi budowlanej - w takim przypadku wykazuje się aktywa finansowe w wysokości równej wartości godziwej przychodów z tytułu usługi budowlanej.

Wariant 2: Koncesjonariusz nie otrzymuje gwarantowanego wynagrodzenia, lecz prawo (licencję) do nakładania opłat na użytkowników danej usługi użyteczności publicznej, których łączna wartość jest uzależniona od tego, w jakim zakresie społeczeństwo korzysta z danej usługi – w takim przypadku wykazuje się wartość niematerialną w wysokości równej wartości godziwej przychodów z tytułu usługi budowlanej, przy założeniu, że oczekuje się pokrycia tej różnicy z tytułu wpływów ze sprzedaży usług.

Wariant 3: Wartość gwarantowanego wynagrodzenia dla całego okresu umowy w wartościach bieżących jest niższa niż wartość godziwa przychodów z tytułu usługi budowlanej - w takim przypadku wykazuje się aktywa finansowe do wysokości równej wartości bieżącej gwarantowanego wynagrodzenia oraz wartość niematerialną w wysokości różnicy pomiędzy wartością godziwą przychodów z tytułu usługi budowlanej a rozpoznanym aktywem finansowym, przy założeniu, że oczekuje się pokrycia tej różnicy z tytułu wpływów ze sprzedaży usług.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Aby określić charakter należnego wynagrodzenia i wysokość, w jakiej powinno ono zostać wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, na dzień zawarcia umowy przeprowadzany jest test, mający na celu potwierdzenie, w jakim stopniu gwarantowane wpływy z tytułu umowy koncesyjnej są w stanie pokryć wyrażone w wartości godziwej wynagrodzenie z tytułu usługi budowlanej.

Dla celów wycenienia wartości bieżącej wartości gwarantowanego wynagrodzenia przyjmuje się stopę dyskontową odzwierciedlającą średnioważony koszt kapitału koncesjonariusza.

W roku obrotowym zakończonym 31 grudnia 2019 roku spółki Grupy były stroną trzech umów koncesyjnych, dla których przeprowadzone testy wykazały, że wartość gwarantowanego wynagrodzenia dla całego okresu umów w wartościach bieżących była wyższa niż wartość godziwa należności z tytułu usługi budowlanej. W związku z tym należności z tytułu usługi budowlanej ujęto zgodnie z wariantem 1, tj. jako aktywa finansowe.

Aktywa ujmowane są w linii „Należności z tytułu umów koncesyjnych” w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, ponieważ zgodnie z MSSF 9 aktywa utrzymywane są zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest uzyskanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy oraz zgodnie z warunkami umowy w określonych terminach powstają przepływy pieniężne, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty. Zwiększenia aktywów wynikające z odzwierciedlenia wartości pieniądza w czasie odnoszone są w pozycję „Przychody finansowe” w rachunku zysków i strat.

Dodatkowo, na koniec każdego okresu rozliczeniowego, aktywa pomniejszane są o wpływy gwarantowanego wynagrodzenia alokowanego dla każdego z tych okresów proporcjonalnie do udziału wynagrodzenia z tytułu usługi budowlanej w całości gwarantowanego wynagrodzenia przewidzianego umową.

Powyższe aktywa na każdy dzień bilansowy poddawane są testowi na utratę wartości.

Przychody z nakładania opłat na użytkowników usługi użyteczności publicznej, będące nadwyżką nad gwarantowanym wynagrodzeniem, rozpoznawane są w przychodach z tytułu zarządzania/eksploatacji w momencie świadczenia usługi.

W przypadku, gdy na koncesjonariuszu spoczywają zobowiązania umowne dotyczące utrzymania bądź przywrócenia stanu infrastruktury (z wyłączeniem elementu modernizacyjnego), ujmowane są one zgodnie z MSR 37 jako rezerwy.

Zgodnie z MSR 23 związane z umową koncesyjną koszty finansowania zewnętrznego ujmowane są jako wydatek w okresie ich poniesienia, chyba że koncesjonariusz posiada określone w umowie prawo do uzyskania wartości niematerialnej. W takim przypadku związane z umową koszty finansowania zewnętrznego są kapitalizowane w trakcie fazy budowy infrastruktury zgodnie z tym standardem. W zawartych umowach koncesyjnych Grupa rozpoznała aktywa finansowe, dlatego też koszty finansowania zostały odniesione w rachunek zysków i strat w pozycję koszty finansowe.

2.23 Zysk / (strata) brutto ze sprzedaży

Zysk / (strata) brutto ze sprzedaży to różnica pomiędzy:

- przychodami ze sprzedaży produkcji podstawowej i innych usług realizowanych w ramach działalności podstawowej jednostek Grupy oraz towarów i materiałów a
- kosztami wytworzenia sprzedanych produktów i usług oraz zakupu sprzedanych towarów i materiałów.

2.24 Zysk / (strata) z działalności operacyjnej

Zysk / (strata) z działalności operacyjnej obejmuje przychody i koszty z działalności operacyjnej bez uwzględnienia kosztów i przychodów finansowych, do których zaliczane są przede wszystkim odsetki, różnice kursowe oraz koszty prowizji i gwarancji bankowych.

2.25 Podatek dochodowy (w tym odroczony podatek dochodowy)

Pozycja „podatek dochodowy” w rachunku zysków i strat obejmuje podatek bieżący oraz podatek odroczony.

Podatek dochodowy od dochodów uzyskanych w kraju obliczany jest zgodnie z polskimi przepisami podatkowymi, natomiast dochody jednostek prowadzących działalność za granicą podlegają opodatkowaniu według lokalnych przepisów, uwzględniając umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania.

W związku z przejściowymi różnicami między wykazywaną w księgach rachunkowych wartością aktywów i zobowiązań, a ich wartością podatkową oraz stratą podatkową możliwą do odliczenia w przyszłości, spółki Grupy tworzą rezerwy i ustalają aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się w wysokości kwoty podatku dochodowego, wymagającej w przyszłości zapłaty, w związku z występowaniem dodatnich różnic przejściowych, to jest różnic, które spowodują zwiększenie podstawy obliczenia podatku dochodowego w przyszłości.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się w wysokości kwoty przewidzianej w przyszłości do odliczenia

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

od podatku dochodowego, w związku z ujemnymi różnicami przejściowymi, które spowodują w przyszłości zmniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego oraz straty podatkowej możliwej do odliczenia.

Aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego nie ujmuje się, jeżeli różnice wynikają z wartości firmy lub z początkowego ujęcia (poza połączeniem jednostek) innych aktywów i zobowiązań w transakcji, która nie wpływa na zysk podatkowy ani księgowy.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) prawnie lub faktycznie obowiązujące na dzień bilansowy.

Podatek bieżący i odroczony ujmuje się w rachunku zysków i strat, z wyjątkiem przypadków dotyczących pozycji ujmowanych w pozostałych całkowitych dochodach lub bezpośrednio w kapitale własnym. W takiej sytuacji podatek bieżący i odroczony ujmuje się również odpowiednio w pozostałych całkowitych dochodach lub w kapitale własnym. Jeżeli podatek bieżący lub odroczony wynika z początkowego rozliczenia połączenia jednostek gospodarczych, efekt podatkowy uwzględnia się w dalszych rozliczeniach tego połączenia.

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlegają kompensacie w ramach poszczególnych spółek Grupy.

Ocena niepewności co do rozliczeń podatkowych

Jeżeli w ocenie spółki Grupy jest prawdopodobne, że podejście do kwestii podatkowej lub grupy kwestii podatkowych będzie zaakceptowane przez organ podatkowy, spółka Grupy określa dochód do opodatkowania (stratę podatkową), podstawę opodatkowania, niewykorzystane straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe i stawki podatkowe z uwzględnieniem podejścia do opodatkowania planowanego lub zastosowanego w swoim zeznaniu podatkowym.

Jeżeli spółka Grupy stwierdzi, że nie jest prawdopodobne, że organ podatkowy zaakceptuje podejście spółki do kwestii podatkowej lub grupy kwestii podatkowych, wówczas spółka odzwierciedla wpływ niepewności przy ustalaniu dochodu do opodatkowania (straty podatkowej), niewykorzystanych strat podatkowych, niewykorzystanych ulg podatkowych lub stawek podatkowych, określając najbardziej prawdopodobny scenariusz, będący pojedynczą kwotą spośród możliwych wyników.

Podatek od towarów i usług

Przychody, koszty, aktywa i zobowiązania są ujmowane po pomniejszeniu o wartość podatku od towarów i usług, z wyjątkiem:

- gdy podatek od towarów i usług zapłacony przy zakupie aktywów lub usług nie jest możliwy do odzyskania od organów podatkowych; wtedy jest on ujmowany odpowiednio jako część ceny nabycia składnika aktywów lub jako część pozycji kosztowej oraz
- należności i zobowiązań, które są wykazywane z uwzględnieniem kwoty podatku od towarów i usług.

Kwota netto podatku od towarów i usług możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych każdej ze spółek Grupy jest ujęta w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako część należności lub zobowiązań.

2.26 Sprawozdawczość dotycząca segmentów operacyjnych

Organizacja i zarządzanie Grupy odbywają się w podziale na segmenty.

Grupa Budimex działa w obszarze trzech segmentów operacyjnych:

- działalność budowlana,
- działalność deweloperska i zarządzanie nieruchomościami,
- działalność usługowa.

Podział działalności na poszczególne segmenty został dokonany poprzez kwalifikację poszczególnych podmiotów według ich podstawowej, statutowej działalności oraz znaczenia działalności spółek na rzecz segmentu. Taki podział odpowiada rozłożeniu zasadniczych ryzyk oraz zwrotów z poniesionych nakładów.

Grupa stosuje jednolitą politykę rachunkowości dla wszystkich segmentów. Transakcje pomiędzy poszczególnymi segmentami dokonywane są na warunkach rynkowych.

Udziały w jednostkach wycenianych metodą praw własności zostały zakwalifikowane do właściwego segmentu ze względu na przedmiot działalności wycenianej tą metodą jednostki.

*(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)***3. Zarządzanie ryzykiem finansowym**

Do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Grupa Budimex należą:

- kredyty bankowe, pożyczki, leasing, których celem jest pozyskanie środków finansowych na działalność Grupy,
- należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności i zobowiązania, a także środki pieniężne i depozyty krótkoterminowe, które powstają w toku bieżącej działalności Grupy,
- krótkoterminowe dłużne papiery wartościowe (obligacje) emitowane przez emitentów o wysokim ratingu kupowane jako alternatywa dla depozytów bankowych,
- instrumenty pochodne, do których należą walutowe kontrakty terminowe typu forward oraz opcje walutowe, których celem jest zarządzanie ryzykiem walutowym powstającym w wyniku zawierania kontraktów budowlanych w walutach obcych oraz instrumenty typu swap stopy procentowej, których celem jest zamiana zmiennej stopy procentowej na stopę stałą.

Grupa Budimex w toku prowadzonej działalności narażona jest na różne rodzaje ryzyka finansowego: ryzyko walutowe, ryzyko stóp procentowych, ryzyko cenowe, ryzyko kredytowe oraz ryzyko utraty płynności. Zarząd weryfikuje i ustala zasady zarządzania każdym z wyżej wymienionych ryzyk.

Ryzyko walutowe

W ramach podstawowej działalności operacyjnej spółki Grupy zawierają kontrakty budowlane oraz umowy z podwykonawcami i dostawcami w walutach obcych. Przyjęta przez Zarząd polityka zarządzania ryzykiem walutowym polega na zabezpieczeniu przyszłych przepływów pieniężnych na tych kontraktach w celu ograniczenia wpływu zmienności kursów walut na wyniki Grupy. Zgodnie z tą polityką spółki Grupy dokonują zabezpieczania ryzyka walutowego występującego w każdej umowie budowlanej, której wartość płatności (wpływ lub wydatków) w walutach obcych zostanie uznana za istotną. Zabezpieczenie przed ryzykiem walutowym odbywa się poprzez wykorzystanie instrumentów pochodnych, przede wszystkim walutowych kontraktów terminowych (fx forward) oraz opcji walutowych, lub też, o ile to jest możliwe, poprzez mechanizm zabezpieczenia naturalnego, polegającego na zawieraniu umów z dostawcami lub podwykonawcami w określonej walucie.

Zgodnie z polityką Grupy ekspozycja na ryzyko walutowe jest systematycznie mierzona zarówno dla poszczególnych kontraktów budowlanych (poprzez analizę wpływów i wydatków w walucie obcej w ramach kontraktów zawieranych w walucie obcej oraz poprzez analizę wydatków w walucie obcej w ramach kontraktów zawieranych w walucie krajowej), jak i dla wszystkich kontraktów łącznie. Polityką Zarządu jest zabezpieczenie ekspozycji walutowej netto na poszczególnych kontraktach. Na dzień 31 grudnia 2019 roku ekspozycja Grupy na ryzyko kursowe dotycząca kontraktów budowlanych była zabezpieczona w około 92%. Spółki z Grupy są także narażone na ryzyko kursowe z tytułu planowanych przyszłych płatności w walutach obcych, wynikających z zawartych umów dotyczących zakupów środków trwałych, które to płatności nie zostały zabezpieczone przed ryzykiem kursowym. Po uwzględnieniu tych dodatkowych planowanych przyszłych płatności w walutach obcych na dzień 31 grudnia 2019 roku poziom zabezpieczenia ryzyka kursowego w Grupie wyniósł 74%.

Ryzyko walutowe – wrażliwość na zmiany

W celu przeprowadzenia analizy wrażliwości na zmiany kursów walut, na podstawie historycznych zmian wartości oraz na podstawie wiedzy i doświadczenia Grupy w zakresie rynków finansowych, zmiany kursów walut, które są „realnie możliwe”, oszacowane zostały na poziomie -10% / +10% na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku.

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego netto na racjonalnie możliwe zmiany kursów walutowych przy założeniu niezmiennych innych czynników (wpływ na aktywa netto jest identyczny).

	Wartość nominalna na dzień bilansowy	Wrażliwość na zmiany na dzień 31 grudnia 2019 roku	
		Deprecjacja	Aprecjacja
		złotówki względem pozostałych walut	
		+10%	-10%
Kontrakty forward			
– EUR	28 344	4 532	(4 532)
– CZK	42 722	713	(713)
Instrumenty finansowe denominowane w walutach obcych – ekspozycja walutowa netto:			
– EUR	23 041	9 812	(9 812)
– USD	(47)	(18)	18
Wpływ brutto na wynik okresu oraz aktywa netto		15 039	(15 039)
Podatek odroczoney		(2 857)	2 857
Łącznie		12 182	(12 182)

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

	Wartość nominalna na dzień bilansowy	Wrażliwość na zmiany na dzień 31 grudnia 2018 roku	
		Deprecjacja	Aprecjacja
		złotówki względem pozostałych walut	
		+10%	-10%
Kontrakty forward			
– EUR	38 019	(7 496)	7 496
– USD	335	125	(125)
– CZK	114 300	1 898	(1 898)
Instrumenty finansowe denominowane w walutach obcych – ekspozycja walutowa netto:			
– EUR	10 661	4 584	(4 584)
– USD	(181)	(68)	68
– GBP	(4)	(2)	2
– CZK	7	-	-
Wpływ brutto na wynik okresu oraz aktywa netto		(959)	959
Podatek odroczoney		182	(182)
Łącznie		(777)	777

Ryzyko stóp procentowych

Ryzyko stóp procentowych występuje głównie w związku z korzystaniem przez spółki Grupy z kredytów bankowych, pożyczek i leasingu. Powyższe instrumenty finansowe oparte są o zmienne stopy procentowe i narażają Grupę na ryzyko zmiany przepływów pieniężnych.

Ryzyko stóp procentowych związane z istniejącym zadłużeniem zostało uznane jako relatywnie niskie z punktu widzenia wpływu na wyniki Grupy. W obecnej chwili zarządzanie tym ryzykiem obejmuje zarówno bieżące monitorowanie sytuacji rynkowej i zadłużenia, jak również zabezpieczanie się przed ryzykiem wahań rynkowych stóp procentowych poprzez zawieranie transakcji zamiany stopy procentowej ze zmiennej na stałą.

Ryzyko stóp procentowych – wrażliwość na zmiany

W celu przeprowadzenia analizy wrażliwości na zmiany stóp procentowych, na podstawie historycznych zmian wartości oraz na podstawie wiedzy i doświadczenia Grupy w zakresie rynków finansowych, zmiany stóp procentowych, które są „racjonalnie możliwe”, oszacowane zostały na dzień 31 grudnia 2019 roku na poziomie -0,25/+0,25 punktu procentowego (na dzień 31 grudnia 2018 roku na tym samym poziomie) dla złotego, na poziomie -0,25/+0,25 punktu procentowego dla euro (na dzień 31 grudnia 2018 roku na tym samym poziomie), dolara amerykańskiego na poziomie -0,25/+0,25 punktu procentowego (na dzień 31 grudnia 2018 roku na poziomie -0,5/+0,5 punktu procentowego) oraz na poziomie -0,25/+0,25 punktu procentowego dla korony czeskiej (na dzień 31 grudnia 2018 roku na poziomie -0,5/+0,5 punktu procentowego).

Poniżej podano wpływ na wynik netto i aktywa netto według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku:

	Wartość na dzień bilansowy	Wrażliwość na zmiany na dzień 31 grudnia 2019 roku	
		+25 pb (PLN, EUR, CZK, USD)	-25 pb (PLN, EUR, CZK, USD)
Środki pieniężne na rachunkach bankowych (wartość godziwa)	1 515 821	3 790	(3 790)
Instrumenty pochodne – swap stopy procentowej			
– ujęte w zobowiązaniach (wartość godziwa)	(3 438)	429	(439)
Kredyty bankowe i pożyczki (kapitał)	(81 486)	(204)	204
Zobowiązania z tytułu leasingu (wartość bieżąca)	(368 834)	(922)	922
Wpływ brutto na wynik okresu oraz aktywa netto		3 093	(3 103)
Podatek odroczoney		(588)	590
Łącznie		2 505	(2 513)

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

	Wartość na dzień bilansowy	Wrażliwość na zmiany na dzień 31 grudnia 2018 roku	
		+25 pb (PLN, EUR)	-25 pb (PLN, EUR)
		+50 pb (CZK, USD)	-50 pb (CZK, USD)
Środki pieniężne na rachunkach bankowych (wartość godziwa)	1 409 137	3 523	(3 523)
Instrumenty pochodne – swap stopy procentowej			
– ujęte w zobowiązaniach (wartość godziwa)	(2 623)	467	(478)
Pożyczki udzielone	74 145	185	(185)
Kredyty bankowe i pożyczki (kapitał)	(40 514)	(101)	101
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego (wartość bieżąca wg MSR 17)	(198 411)	(496)	496
Wpływ brutto na wynik okresu oraz aktywa netto		3 578	(3 589)
Podatek odroczoney		(680)	682
Łącznie		2 898	(2 907)

W kalkulacji wrażliwości na zmiany stóp procentowych pominięte zostały środki pieniężne w kasie.

Wycena kontraktów forward nie wykazuje wrażliwości na równoległe zmiany stóp procentowych przy niezmiennych kursach walutowych.

Ryzyko cenowe

Grupa narażona jest na ryzyko cenowe związane ze wzrostem cen najczęściej kupowanych materiałów budowlanych, takich jak: wyroby stalowe m.in. pręty zbrojeniowe, szyny i inne wyroby hutnicze, kruszywa i beton, a także materiałów ropopochodnych takich jak: benzyna, olej napędowy, asfalty oraz olej opałowy. Ryzyko cenowe materiałów nabywanych na rynku krajowym ocenia się jako umiarkowane, natomiast ryzyko cenowe związane z materiałami ropopochodnymi oraz wyrobami stalowymi szacuje się jako wysokie. W wyniku zmian cen materiałów oraz kosztów pracy mogą ulec zmianie ceny usług świadczonych na rzecz Grupy przez firmy podwykonawcze. Ceny w umowach zawartych z inwestorami są stałe przez cały okres realizacji kontraktu – najczęściej od 6 – 36 miesięcy, z kolei umowy z podwykonawcami zawierane są w terminach późniejszych, w miarę postępu poszczególnych prac. Największe ryzyko zmienności (wzrostu) cen materiałów występuje przy zamówieniach publicznych z uwagi na relatywnie długi proces wyboru generalnego wykonawcy. Dotyczy to okresu od momentu złożenia oferty do momentu wyboru i podpisania umowy przez Grupę, kiedy nie zawsze można zawierać dalsze zobowiązania i zabezpieczyć ceny.

W celu ograniczenia ryzyka cenowego Grupa Budimex na bieżąco monitoruje ceny najczęściej kupowanych materiałów budowlanych, a podpisywane umowy mają odpowiednio dopasowane parametry, dotyczące między innymi czasu trwania kontraktu oraz wartości umowy do sytuacji rynkowej. W ramach Grupy Budimex funkcjonuje Biuro Zakupów Centralnych, które bazując na planach robót budowlanych negocjuje ramowe umowy z dostawcami podstawowych materiałów budowlanych.

Ryzyko kredytowe

Spółki Grupy współpracują, zarówno w ramach transakcji pieniężnych, jak i kapitałowych z instytucjami finansowymi o wysokiej wiarygodności, nie powodując przy tym znacznej koncentracji ryzyka kredytowego. Jednocześnie Grupa stosuje politykę ograniczającą zaangażowanie wobec poszczególnych instytucji finansowych oraz emitentów papierów dłużnych, które są nabywane w ramach lokowania okresowych nadwyżek środków pieniężnych.

Aktywami finansowymi Grupy narażonymi na podwyższone ryzyko kredytowe są należności z tytułu dostaw i usług.

W Grupie Budimex funkcjonuje polityka oceny i weryfikacji ryzyka kredytowego w oparciu o modele ilościowo-jakościowe z wykorzystaniem ogólnodostępnych informacji oraz ratingu zewnętrznych firm ratingowych ze szczególnym uwzględnieniem oceny ryzyka kredytowego inwestorów prywatnych zarówno na etapie ofertowym, jak i na bieżąco w okresach miesięcznych w trakcie realizacji kontraktów w oparciu o analizę warunków umów z kontrahentami oraz bieżącą obsługą należności.

Każdy kontrahent, przed podpisaniem umowy, jest oceniany pod kątem możliwości wywiązania się ze zobowiązań finansowych z uwzględnieniem specyfiki każdego kontraktu. W przypadku negatywnej oceny zdolności płatniczych kontrahenta, przystąpienie do kontraktu jest uzależnione od ustanowienia adekwatnych zabezpieczeń finansowych lub majątkowych. Ponadto, w przypadku wystąpienia opóźnień w zapłacie, w umowach z inwestorami zawierane są klauzule przewidujące prawo do wstrzymania wykonywania robót, i/lub odstąpienia od kontraktu. Dodatkowo zgodnie z art. 649 Kodeksu Cywilnego wykonawca na każdym etapie prac uprawniony jest do żądania gwarancji zapłaty zarówno za roboty wykonane, jak i pozostające do wykonania do końca realizacji kontraktu.

W Grupie nie istnieje istotna koncentracja ryzyka kredytowego, uwzględniając fakt, iż główny odbiorca jest urzędem administracji rządowej.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Grupa nie jest narażona na istotne ryzyko kredytowe wobec pojedynczego kontrahenta ani grupy kontrahentów o podobnych cechach. Ryzyko kredytowe dotyczące środków płynnych i pochodnych instrumentów finansowych jest ograniczone, ponieważ kontrahentami Grupy są banki o wysokim ratingu kredytowym przyznanym przez międzynarodowe agencje ratingowe.

Z wyjątkiem danych przedstawionych w nocie 45, wartość aktywów finansowych wykazanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej przed uwzględnieniem strat, odpowiada maksymalnej ekspozycji Grupy na ryzyko kredytowe bez uwzględniania wartości otrzymanych zabezpieczeń.

Ryzyko utraty płynności

W celu ograniczania ryzyka utraty płynności, spółki Grupy utrzymują odpowiednią ilość środków pieniężnych oraz zbywalnych papierów wartościowych, a także zawierają umowy o linie kredytowe, które służą jako dodatkowe zabezpieczenie płynności. Do finansowania zakupów inwestycyjnych Grupa wykorzystuje środki własne lub długoterminowe umowy leasingu, zapewniając odpowiednią trwałość struktury finansowania dla tego rodzaju aktywów.

Zarządzanie płynnością wspomagane jest obowiązującym systemem raportowania prognoz płynności przez spółki Grupy.

Struktura zapadalności zobowiązań z tytułu kredytów, pożyczek i innych zewnętrznych źródeł finansowania przedstawiona została w nocie 22. Struktura zapadalności pozostałych zobowiązań finansowych została przedstawiona w odpowiednich dla nich notach.

Obecna dobra sytuacja finansowa Grupy Budimex w zakresie płynności i dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania nie stwarza zagrożeń dla finansowania działalności Grupy.

4. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy jest utrzymanie dobrego ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną Grupy i zwiększały wartość dla jej akcjonariuszy.

Grupa zarządza strukturą kapitałową i w wyniku zmian warunków ekonomicznych wprowadza do niej modyfikacje. W celu utrzymania lub skorygowania struktury kapitałowej, Grupa może zwrócić kapitał akcjonariuszom, wyemitować nowe akcje, jak również wypłacić dywidendę. W roku 2019 oraz 2018 nie wprowadzono żadnych zmian w odniesieniu do celów i zasad procesów obowiązujących w tym obszarze.

Grupa monitoruje stan kapitałów stosując wskaźnik dźwigni, który jest liczony jako stosunek zadłużenia netto do sumy kapitałów powiększonych o zadłużenie netto. Do zadłużenia netto Grupa wlicza oprocentowane kredyty i pożyczki oraz inne zewnętrzne źródła finansowania, zobowiązania z tytułu dostaw i usług i inne zobowiązania (z wyłączeniem międzyokresowych rozliczeń kosztów), kaucje z tytułu umów o budowę, wycenę kontraktów budowlanych, rezerwy na straty na kontraktach budowlanych, przychody przyszłych okresów (z wyjątkiem pozostałych rozliczeń międzyokresowych przychodów) oraz zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego pomniejszone o środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych oraz o krótkoterminowe papiery wartościowe.

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Oprocentowane kredyty i pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	450 366	238 933
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	4 347 508	3 627 709
Minus środki pieniężne i ich ekwiwalenty	(1 515 977)	(1 409 152)
Minus krótkoterminowe papiery wartościowe	(119 721)	-
Zadłużenie netto	3 162 176	2 457 490
Kapitał własny	836 640	750 477
Kapitał i zadłużenie netto	3 998 816	3 207 967
Wskaźnik dźwigni	79,08%	76,61%

5. Ważne oszacowania i założenia

Oszacowania i osądy poddaje się nieustannej weryfikacji. Wynikają one z dotychczasowych doświadczeń oraz innych czynników, w tym przewidywań co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się zasadne.

5.1 Ważne oszacowania księgowo

Grupa dokonuje oszacowań i przyjmuje założenia dotyczące przyszłości, które znajdują odzwierciedlenie w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Rzeczywiste wyniki mogą się różnić od tych szacunków. Szacunki Grupy dotyczą między innymi utworzonych rezerw, wyceny kontraktów budowlanych, odpisów aktualizujących wartość aktywów, rozliczeń międzyokresowych oraz przyjętych stawek amortyzacyjnych. Istotne założenia, nieopisane w niniejszym punkcie, przyjęte przy szacowaniu powyższych wartości zostały przedstawione w nocie 2 „Opis ważniejszych stosowanych zasad rachunkowości”.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Rezerwy na naprawy gwarancyjne

W przypadku usług budowlanych, spółki Grupy Budimex są zobowiązane do udzielenia gwarancji na swoje usługi. Wysokość rezerw na koszty napraw gwarancyjnych jest związana z poszczególnymi segmentami budownictwa i wynosi od 0,3% do 1,5% przychodów z danego kontraktu. Wartość ta podlega jednak indywidualnej analizie i może ulec zwiększeniu lub zmniejszeniu w uzasadnionych przypadkach. Kwoty rezerw na naprawy gwarancyjne zaprezentowane zostały w nocie 26.

Spółki nieprowadzące działalności budowlanej na dzień bilansowy szacują ryzyko związane z udzielaniem gwarancji na swoje produkty lub usługi na podstawie danych historycznych oraz bieżących szacunków.

Niezafakturowane usługi

Spółki Grupy realizują większość kontraktów budowlanych jako generalny wykonawca, korzystając w szerokim zakresie z usług podwykonawców. Wykonane prace budowlane podlegają zatwierdzeniu przez zlecającego w procesie odbioru robót poprzez podpisanie odpowiedniego protokołu oraz wystawienie faktury. Na każdy dzień bilansowy istnieje pewna część wykonanych, ale niepotwierdzonych i niezafakturowanych prac przez podwykonawców, które spółki Grupy ujmują jako koszty kontraktu zgodnie z zasadą memoriałową. Wysokość kosztów z tytułu wykonanych, ale niezafakturowanych prac jest określana przez służby techniczne na podstawie fizycznego obmiaru wykonanych robót i mogłaby się różnić od wartości określonej w formalnym procesie odbioru robót budowlanych.

Rozliczenia podatkowe

W Polsce obowiązują liczne regulacje dotyczące podatku od towarów i usług, podatku akcyzowego, podatku dochodowego od osób prawnych i składek na ubezpieczenia społeczne. Przepisy dotyczące tych podatków podlegają częstym zmianom, co powoduje występowanie w nich niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i podatnikami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (na przykład kontroli celnej czy dewizowej) mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat. Odpowiednie władze kontrolne uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji wraz z odsetkami karnymi. Istnieje ryzyko, że odpowiednie władze zajmą odmienne niż spółki Grupy stanowisko w zakresie interpretacji przepisów, co mogłoby mieć znaczący wpływ na zobowiązania podatkowe Grupy.

Z dniem 15 lipca 2016 r. do Ordynacji Podatkowej zostały wprowadzone zmiany w celu uwzględnienia postanowień Ogólnej Klauzuli Zapobiegającej Nadużyciom (GAAR). GAAR ma zapobiegać powstawaniu i wykorzystywaniu sztucznych struktur prawnych tworzonych w celu uniknięcia zapłaty podatku w Polsce. GAAR definiuje unikanie opodatkowania, jako czynność dokonaną przede wszystkim w celu osiągnięcia korzyści podatkowej, sprzecznej w danych okolicznościach z przedmiotem i celem przepisów ustawy podatkowej. Zgodnie z GAAR taka czynność nie skutkuje osiągnięciem korzyści podatkowej, jeżeli sposób działania był sztuczny. Wszelkie występowanie (i) nieuzasadnionego dzielenia operacji, (ii) angażowania podmiotów pośredniczących mimo braku uzasadnienia ekonomicznego lub gospodarczego, (iii) elementów wzajemnie się znoszących lub kompensujących oraz (iv) inne działania o podobnym działaniu do wcześniej wspomnianych, mogą być potraktowane jako przesłanka istnienia sztucznych czynności podlegających przepisom GAAR. Regulacje wymagają znacznie większego osądu przy ocenie skutków podatkowych poszczególnych transakcji.

Klauzulę GAAR stosuje się w odniesieniu do transakcji dokonanych po jej wejściu w życie oraz do wcześniejszych transakcji, dla których po dacie wejścia klauzuli w życie korzyści były lub są nadal osiągane. Wdrożenie powyższych przepisów umożliwiło polskim organom kontroli podatkowej kwestionowanie realizowanych przez podatników prawnych ustaleń i porozumień, takich jak restrukturyzacja i reorganizacja grupy.

Rezerwy na sprawy sądowe, kary i odszkodowania

Zarządy spółek Grupy dokonują szczegółowych analiz ryzyk wynikających z prowadzonych postępowań sądowych przeciwko Grupie oraz zgłaszanych roszczeń i na tej podstawie podejmują decyzje o ewentualnym ujęciu i wysokości rezerw.

5.2 Ważne osądy przy stosowaniu zasad rachunkowości

Rozpoznawanie sprzedaży oraz strat na kontraktach budowlanych

Zgodnie z opisem zamieszczonym w nocie 2.21 preferowanym przez Grupę sposobem pomiaru wartości dóbr i usług, które są przekazywane klientom w miarę upływu czasu jest metoda obmiaru wykonywanych prac (metoda oparta na wynikach). Metoda ta wymaga dokonywania fizycznych pomiarów wykonanych prac budowlanych oraz przyporządkowania cen sprzedaży i kosztów jednostkowych do poszczególnych elementów, wytwarzanych w ramach umowy.

Metoda udziału kosztów poniesionych do dnia ustalenia przychodów w całkowitych kosztach świadczenia (metoda oparta na nakładach) jest stosowana tylko w tych przypadkach, w których postępu prac nie można wiarygodnie zmierzyć za pomocą metody opartej na wynikach. W przypadku tej metody przychody z wykonania kontraktów budowlanych, w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia bilansowego – po odliczeniu przychodów, które wpłynęły na wynik finansowy w ubiegłych okresach obrotowych – ustala się proporcjonalnie do stopnia zaawansowania, mierzonego udziałem kosztów poniesionych od dnia zawarcia umowy do dnia ustalenia przychodu w całkowitych kosztach wykonania usługi.

Niezależnie od stosowanej metody pomiaru stopnia całkowitego spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia podstawowym elementem umożliwiającym wycenę przychodów ze sprzedaży są budżety poszczególnych kontraktów. Budżety podlegają dwukrotnie w ciągu roku formalnemu procesowi aktualizacji (rewizji) w oparciu o bieżące informacje i są zatwierdzane przez Zarząd.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

W przypadku zaistnienia zdarzeń pomiędzy oficjalnymi rewizjami budżetu, które w istotny sposób wpływają na wynik kontraktu wartość całkowitych przychodów lub kosztów kontraktu może zostać zaktualizowana wcześniej.

W przypadku, kiedy istnieje prawdopodobieństwo, iż łączne koszty związane z realizacją kontraktu budowlanego przekroczą łączne przychody, zgodnie z MSR 37 przewidywana strata (nadwyżka kosztów nad przychodami) obciąża koszty operacyjne oraz drugostronnie tworzona jest rezerwa na umowy rodzące obciążenia (rezerwa na straty na kontraktach). Wysokość przewidywanej straty jest również aktualizowana podczas rewizji budżetów i jest najlepszym szacunkiem kosztów, które spółki Grupy będą musiały ponieść, by ukończyć dany kontrakt budowlany.

6. Działalność zaniechana

W 2019 oraz 2018 roku nie wystąpiła działalność zaniechana w rozumieniu MSSF 5.

7. Podmioty wchodzące w skład Grupy Budimex

Wykaz podmiotów zależnych wchodzących w skład Grupy Budimex:

Nazwa jednostki	Siedziba	Udział w kapitale zakładowym oraz liczbie głosów (%)		Metoda konsolidacji	
		31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Jednostka dominująca					
Budimex SA	Warszawa / Polska			pełna	pełna
Konsolidowane					
Mostostal Kraków SA	Kraków / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Mostostal Kraków Energetyka Sp. z o.o.	Kraków / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Budimex Bau GmbH	Kolonia / Niemcy	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Budimex Nieruchomości Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Budimex Budownictwo Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
SPV-PIM1 Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Budimex Kolejnictwo SA	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Budimex Parking Wrocław Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	51,00%	51,00%	pełna	pełna
FBSerwis SA ¹	Warszawa / Polska	100,00%	49,00%	pełna	praw własności
FBSerwis A Sp. z o.o. ¹	Warszawa / Polska	100,00%	49,00%	pełna	praw własności
FBSerwis B Sp. z o.o. ¹	Warszawa / Polska	100,00%	49,00%	pełna	praw własności
FBSerwis Karpatia Sp. z o.o. ¹	Tarnów / Polska	100,00%	49,00%	pełna	praw własności
FBSerwis Wrocław Sp. z o.o. ¹	Bielany Wrocławskie / Polska	100,00%	49,00%	pełna	praw własności
FBSerwis Dolny Śląsk Sp. z o.o. ¹	Ścinawka Dolna / Polska	100,00%	49,00%	pełna	praw własności
FBSerwis Kamieński Sp. z o.o. ¹	Kamieński / Polska	80,00%	39,20%	pełna	praw własności
Niekonsolidowane					
Budimex Most Wschodni SA	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex Autostrada A1 SA (w likwidacji) ²	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Przedsiębiorstwo Napraw Infrastruktury Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex A Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex C Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex D Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex F Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex H Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex I Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex J Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex K Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex L Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex PPP SA	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
MK Logistic Sp. z o.o. (w likwidacji)	Zabrze / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Dromex Oil Sp. z o.o. (w likwidacji)	Warszawa / Polska	97,93%	97,93%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
PKZ Budimex GmbH	Kolonia / Niemcy	50,00%	50,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex Autostrada SA (w likwidacji) ³	Warszawa / Polska	-	100,00%	-	niekonsolidowana

¹⁾ Budimex SA kupił 51% akcji FBSerwis SA w dniu 3 lipca 2019 roku i tym samym przejął kontrolę nad spółką i jednostkami od niej zależnymi. Szczegóły zostały opisane w notcie 8.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

²⁾ 31 lipca 2018 roku Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy spółki Budimex Autostrada A1 SA podjęło uchwałę o zakończeniu likwidacji spółki. Wg stanu na 31 grudnia 2019 roku spółka nie została jeszcze wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego.

³⁾ 24 października 2018 roku Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy spółki Budimex Autostrada SA podjęło uchwałę o zakończeniu likwidacji spółki. Z dniem 4 lutego 2019 roku spółka została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego.

Wykaz podmiotów **współkontrolowanych** wchodzących w skład Grupy Budimex:

Nazwa jednostki	Siedziba	Udział w kapitale zakładowym oraz liczbie głosów (%)		Metoda ujęcia w sprawozdaniu finansowym	
		31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Wspólne działania					
Budimex SA - Budimex Budownictwo Sp. z o.o. s.c. ¹	Warszawa / Polska	-	100,00%	pełna	pełna
Budimex SA Energetyka 1 Sp.j. ²	Warszawa / Polska	-	100,00%		
Budimex SA Energetyka 3 Sp.j. ³	Warszawa / Polska	100,00%	50,00%	udział w aktywach, zobowiązaniach, przychodach i kosztach	udział w aktywach, zobowiązaniach, przychodach i kosztach
Budimex SA Ferrovial Agroman SA s.c.	Warszawa / Polska	99,98%	99,98%		
Budimex SA Ferrovial Agroman SA 2 s.c.	Warszawa / Polska	95,00%	95,00%		
Budimex SA Sygnity SA Sp. j.	Warszawa / Polska	67,00%	67,00%		
Budimex SA – Cadagua SA II s.c.	Warszawa / Polska	99,90%	99,90%		
Budimex SA – Cadagua SA III s.c.	Warszawa / Polska	99,90%	99,90%		
Budimex SA – Cadagua SA IV s.c.	Warszawa / Polska	99,90%	99,90%		
Budimex SA – Cadagua SA V s.c.	Warszawa / Polska	99,90%	99,90%		
Budimex SA Ferrovial Agroman SA Sp. j.	Warszawa / Polska	50,00%	50,00%		
Budimex SA Tecnicas Reunidas SA Turów s.c.	Warszawa / Polska	50,00%	50,00%		
Budimex SA Energetyka 2 Sp.j. ²	Warszawa / Polska	-	50,00%		

¹⁾ w dniu 20 września 2019 roku wspólnicy spółki Budimex SA Budimex Budownictwo Sp. z o.o. s.c. podjęli uchwałę o rozwiązaniu spółki ze względu na osiągnięcie celu gospodarczego, dla jakiego spółka została założona.

²⁾ w dniu 13 sierpnia 2019 roku wspólnicy spółek Budimex SA Energetyka 1 Sp. j. oraz Budimex SA Energetyka 2 Sp.j. podjęli uchwały o likwidacji spółek bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego. Spółka Budimex SA Energetyka 1 Sp.j. została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 25 września 2019 roku, natomiast spółka Budimex SA Energetyka 2 Sp.j. w dniu 9 października 2019 roku.

³⁾ w dniu 2 stycznia 2019 roku spółki Budimex A Sp. z o.o. oraz Budimex PPP SA (nieobjęte konsolidacją ze względu na brak prowadzonej działalności operacyjnej) podpisały umowę zbycia ogółu praw i obowiązków związanych z uczestnictwem, odpowiednio, w spółkach Budimex SA Energetyka 2 s.j. oraz Budimex SA Energetyka 3 s.j. na rzecz spółki Budimex Budownictwo Sp. z o.o. (objętej konsolidacją).

Wyżej wymienione podmioty są pod wspólną kontrolą (również te, w których spółki Grupy łącznie posiadają ponad 50% udziałów), ponieważ wymagana jest jednomyślność wszystkich wspólników w sprawach dotyczących ich działalności.

Podstawowym obszarem działalności jednostek współkontrolowanych przez Grupę Budimex jest działalność budowlana.

Poza zmianami wymienionymi powyżej skład Grupy nie uległ zmianom.

W okresie objętym sprawozdaniem skonsolidowanym nie zaniechano innej istotnej działalności, ani nie istnieją formalne plany zaniechania istotnej działalności.

8. Nabycie jednostki zależnej

W dniu 3 lipca 2019 roku Budimex SA zawarł z Ferrovial Services International SE umowę rozporządzającą, przenoszącą własność 89 760 akcji spółki FBSerwis SA, stanowiących udział 51% w kapitale zakładowym FBSerwis SA o wartości nominalnej 500,00 zł za jedną akcją, uprawniających do wykonywania 89 760 głosów na Walnym Zgromadzeniu, tj. 51% głosów na tym zgromadzeniu, za cenę 98 500 tysięcy złotych. W wyniku realizacji transakcji Budimex SA posiada wszystkie akcje FBSerwis SA, stanowiące łącznie udział 100% w kapitale zakładowym FBSerwis SA oraz uprawniające łącznie do wykonywania 100% głosów na Walnym Zgromadzeniu FBSerwis SA. Oznacza to, że z dniem 3 lipca 2019 roku Budimex SA uzyskał kontrolę nad spółkami wchodzącymi w skład Grupy FBSerwis SA.

Przejęcie kontroli nad FBSerwis SA ma charakter długoterminowy i wpisuje się w strategię rozwoju Grupy Budimex. FBSerwis SA oraz spółki od niej zależne zajmują się przede wszystkim gospodarowaniem odpadami komunalnymi, kompleksowym utrzymaniem dróg oraz obsługą techniczną budynków.

Przed dniem 3 lipca 2019 roku Budimex posiadał 49% udziałów w FBSerwis SA, którą to Spółkę traktował jako jednostkę stowarzyszoną, ujmowaną metodą praw własności. Wartość inwestycji wycenianej metodą praw własności na dzień przejęcia wynosiła 40 115 tysięcy złotych i Grupa dokonała wyceny uprzednio należącego do niej udziału do wartości godziwej, tj. 74 872 tysiące złotych, a zysk z tego tytułu w kwocie 34 757 tysięcy złotych ujęła w przychodach finansowych (nota 34).

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Na dzień 31 grudnia 2019 roku dokonano finalnego rozliczenia nabycia akcji FBSerwis SA, a wartości godziwe na moment nabycia przedstawia poniższa tabela:

Oplata za nabycie - płatność gotówkowa na dzień nabycia	98 500
Wartość godziwa inwestycji w FBSerwis SA posiadanej dotychczas	74 872
Kwota udziału niekontrolującego w jednostce zależnej od FBSerwis SA na dzień nabycia	21 444
	194 816

Wartość godziwa nabytych aktywów i przejętych zobowiązań na dzień przejęcia kontroli:**3 lipca 2019 roku****Aktywa trwałe**

Wartości niematerialne	141 066
Rzeczowe aktywa trwałe	179 299
Pozostałe aktywa trwałe	2 414

Aktywa obrotowe

Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	88 106
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	54 135
Pozostałe aktywa obrotowe	10 057

Zobowiązania długoterminowe

Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	(49 718)
Rezerwy na zobowiązania długoterminowe i inne obciążenia	(41 068)
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	(24 514)
Pozostałe zobowiązania finansowe	(16 436)
Pozostałe zobowiązania długoterminowe	(2 133)

Zobowiązania krótkoterminowe

Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	(150 885)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	(87 250)
Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe	(3 528)

Nabyte aktywa netto w wartościach godziwych**99 545****Wartość firmy zidentyfikowana na nabyciu****95 271**

Oplata za zakup w postaci środków pieniężnych	(98 500)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty w nabytej jednostce na moment nabycia	54 135

Wpływ środków pieniężnych związanych z nabyciem**(44 365)**

Kwota udziału niekontrolującego została wyceniona w wartości proporcjonalnego udziału w wartości godziwej aktywów netto spółki FBSerwis Kamieńsk Sp. z o.o., spółki bezpośrednio zależnej od FBSerwis SA.

Wartość firmy zidentyfikowana na nabyciu wyniosła 95 271 tysięcy złotych. Wartość firmy została ustalona jako różnica między ceną nabycia a wartością godziwą aktywów netto przypadającym Grupie Budimex. Według oceny Grupy Budimex na wartość firmy składają się przede wszystkim przyszłe synergie niekwalifikujące się do oddzielnego rozpoznania. Rozpoznana wartość firmy nie będzie stanowiła kosztu uzyskania przychodu w podatku dochodowym. Wartość firmy została alokowana do segmentu „Działalność usługowa”.

Przychody ze sprzedaży Grupy FBSerwis za okres od momentu nabycia do 31 grudnia 2019 roku	275 263
Zysk netto przypisany jednostce dominującej Grupy FBSerwis za okres od momentu nabycia do 31 grudnia 2019 roku	6 293

Przychody ze sprzedaży Grupy FBSerwis za okres od początku roku do 31 grudnia 2019 roku	498 182
Zysk netto Grupy FBSerwis za okres od początku roku do 31 grudnia 2019 roku	22 593

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wartość należności brutto na moment nabycia spółki wynosiła 89 394 tysiące złotych, wartość należności uznanych za nieściągalne i objętych odpisem wyniosła 1 169 tysięcy złotych.

Koszty związane z przejściem kontroli nad Grupą FBSerwis SA wyniosły 1 225 tysięcy złotych.

W związku z nabyciem pakietu kontrolnego akcji FBSerwis SA nie rozpoznano żadnych zobowiązań związanych z zapłatą warunkową lub aktywów z tytułu odszkodowania.

9. Informacje dotyczące segmentów operacyjnych

Segmenty operacyjne

Dla celów zarządczych Grupa została podzielona na segmenty w oparciu o oferowane produkty i usługi. Grupa prowadzi działalność w ramach następujących segmentów operacyjnych:

- działalność budowlana
- działalność deweloperska i zarządzanie nieruchomościami,
- działalność usługowa.

Działalność budowlana obejmuje świadczenie szeroko rozumianych usług budowlano-montażowych wykonywanych w kraju i za granicą i jest prowadzona przez następujące spółki Grupy:

- Budimex SA
- Mostostal Kraków SA
- Mostostal Kraków Energetyka Sp. z o.o.
- Budimex Bau GmbH
- Budimex Budownictwo Sp. z o.o.
- Budimex Kolejnictwo SA.

Segment działalności deweloperskiej i zarządzania nieruchomościami obejmuje przygotowywanie gruntów pod inwestycje, prowadzenie projektów inwestycyjnych w zakresie budownictwa mieszkaniowego, sprzedaż mieszkań oraz wynajem i obsługę nieruchomości na własny rachunek. Do tego segmentu zakwalifikowano poniższe podmioty:

- Budimex Nieruchomości Sp. z o.o.
- SPV-PIM1 Sp. z o.o.
- Biuro Inwestycji „Grunwald” SA (za okres 1 lutego – 17 września 2018 roku)
- Budimex SA w części dotyczącej działalności deweloperskiej, w wyniku połączenia z Budimeksem Inwestycje Sp. z o.o. dnia 13 sierpnia 2009 roku.

Segment działalności usługowej obejmuje kompleksowe usługi w zakresie gospodarki odpadami, utrzymania infrastruktury drogowej, rozbudowy i zarządzania infrastrukturą oświetleniową oraz utrzymania technicznego nieruchomości. W ramach segmentu usługowego ujęto również pozostałe podmioty wchodzące w skład Grupy, które prowadzą między innymi działalność produkcyjną, handlową oraz w formie partnerstwa publiczno-prywatnego. Do tego segmentu zakwalifikowano poniższe podmioty:

- Budimex Parking Wrocław Sp. z o.o.
- FBSerwis SA (objęta konsolidacją metodą pełną od 3 lipca 2019 roku)
- FBSerwis A Sp. z o.o. (objęta konsolidacją metodą pełną od 3 lipca 2019 roku)
- FBSerwis B Sp. z o.o. (objęta konsolidacją metodą pełną od 3 lipca 2019 roku)
- FBSerwis Dolny Śląsk Sp. z o.o. (objęta konsolidacją metodą pełną od 3 lipca 2019 roku)
- FBSerwis Wrocław Sp. z o.o. (objęta konsolidacją metodą pełną od 3 lipca 2019 roku)
- FBSerwis Karpatia Sp. z o.o. (objęta konsolidacją metodą pełną od 3 lipca 2019 roku)
- FBSerwis Kamieńsk Sp. z o.o. (objęta konsolidacją metodą pełną od 3 lipca 2019 roku)
- Elektromontaż Poznań SA (sprzedana 17 września 2018 roku)
- Elektromontaż Import Sp. z o.o. (spółka zależna od Elektromontaż Poznań SA, sprzedana 17 września 2018 roku)
- Instal Polska Sp. z o.o. (spółka zależna od Elektromontaż Poznań SA, sprzedana 17 września 2018 roku)
- Elektromontaż Warszawa SA (spółka zależna od Elektromontaż Poznań SA, sprzedana 17 września 2018 roku).

Ocena wyników segmentów dokonywana jest na podstawie przychodów ze sprzedaży, zysku (straty) brutto ze sprzedaży, zysku (straty) z działalności operacyjnej oraz zysku (straty) netto.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wyniki segmentów za rok zakończony 31 grudnia 2019 roku przedstawiają się następująco:

	Działalność budowlana	Zarządzanie nieruchomościami i działalność deweloperska	Działalność usługowa	Wyłączenia konsolidacyjne	Wartość skonsolidowana
Przychody ze sprzedaży na zewnątrz	6 733 292	557 371	277 311	1 689	7 569 663
Przychody ze sprzedaży innym segmentom	418 686	440	970	(420 096)	-
Przychody ze sprzedaży ogółem	7 151 978	557 811	278 281	(418 407)	7 569 663
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów na zewnątrz	(6 359 363)	(420 508)	(238 240)	-	(7 018 111)
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów innym segmentom	(374 426)	(188)	(738)	375 352	-
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów ogółem	(6 733 789)	(420 696)	(238 978)	375 352	(7 018 111)
Zysk brutto ze sprzedaży	418 189	137 115	39 303	(43 055)	551 552
Koszty sprzedaży	(10 721)	(19 757)	-	-	(30 478)
Koszty ogólnego zarządu	(173 135)	(26 183)	(14 157)	14 483	(198 992)
Pozostałe przychody / (koszty) operacyjne netto	(27 339)	25 610	(1 959)	-	(3 688)
Zysk z działalności operacyjnej	206 994	116 785	23 187	(28 572)	318 394
Przychody / (koszty) finansowe netto, w tym:	(18 533)	3 361	24 103	247	9 178
- przychody z tytułu odsetek	20 356	1 847	163	(3 844)	18 522
- koszty z tytułu odsetek	(9 762)	(1 651)	(6 397)	3 711	(14 099)
Udział w zyskach jednostek wycenianych metodą praw własności	-	-	4 785	-	4 785
Podatek dochodowy	(81 667)	(23 090)	(4 129)	5 380	(103 506)
Zysk netto	106 794	97 056	47 946	(22 945)	228 851

W 2019 roku przychody netto ze sprzedaży dla jednego odbiorcy wyniosły 1 221 047 tysięcy złotych i w całości dotyczyły segmentu budowlanego.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wyniki segmentów za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku przedstawiają się następująco:

	Działalność budowlana	Zarządzanie nieruchomościami i działalność deweloperska	Działalność usługowa	Wyłączenia konsolidacyjne	Wartość skonsolidowana
Przychody ze sprzedaży na zewnątrz	6 754 015	547 035	86 087	-	7 387 137
Przychody ze sprzedaży innym segmentom	293 628	1 034	14 567	(309 229)	-
Przychody ze sprzedaży ogółem	7 047 643	548 069	100 654	(309 229)	7 387 137
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów na zewnątrz	(6 265 775)	(419 817)	(72 456)	-	(6 758 048)
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów innym segmentom	(274 589)	(5 098)	(14 002)	293 689	-
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów ogółem	(6 540 364)	(424 915)	(86 458)	293 689	(6 758 048)
Zysk brutto ze sprzedaży	507 279	123 154	14 196	(15 540)	629 089
Koszty sprzedaży	(10 738)	(16 158)	(3 754)	-	(30 650)
Koszty ogólnego zarządu	(214 628)	(24 233)	(4 096)	13 364	(229 593)
Pozostałe przychody / (koszty) operacyjne netto	(5 254)	9 426	(44)	25	4 153
Zysk / (strata) ze zbycia jednostek zależnych	-	(70)	44 081	-	44 011
Zysk z działalności operacyjnej	276 659	92 119	50 383	(2 151)	417 010
Przychody / (koszty) finansowe netto, w tym:	(14 890)	2 813	659	(409)	(11 827)
- przychody z tytułu odsetek	22 271	2 717	313	(572)	24 729
- koszty z tytułu odsetek	(4 845)	(627)	(1 196)	156	(6 512)
Udział w stratach jednostek wycenianych metodą praw własności	-	-	(1 795)	-	(1 795)
Podatek dochodowy	(65 744)	(18 720)	(13 927)	487	(97 904)
Zysk netto	196 025	76 212	35 320	(2 073)	305 484

W 2018 roku przychody netto ze sprzedaży dla jednego odbiorcy wyniosły 1 916 370 tysiące złotych i w całości dotyczyły segmentu budowlanego.

*(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)*Pozostałe pozycje dotyczące segmentów ujęte w rachunku zysków i strat oraz nakłady inwestycyjne **za rok zakończony 31 grudnia 2019 roku** to:

	Działalność budowlana	Zarządzanie nieruchomościami i działalność deweloperska	Działalność usługowa	Wartość skonsolidowana
Amortyzacja (nota 31)	(81 021)	(3 080)	(21 578)	(105 679)
(Utworzenie) / odwrócenie odpisów aktualizujących należności (nota 17)	(3 473)	53	(739)	(4 159)
(Utworzenie) / odwrócenie odpisów aktualizujących zapasy (nota 18)	(494)	(1 055)	-	(1 549)
(Utworzenie) / odwrócenie odpisów aktualizujących składniki niefinansowego majątku trwałego (nota 10)	187	-	-	187
Inne przychody / (koszty) niepieniężne*	(152 622)	(9 681)	264	(162 039)
Wynik ze sprzedaży niefinansowych aktywów trwałych i inwestycji**	627	23 085	(150)	23 562
Nakłady inwestycyjne	106 404	17 876	34 054	158 334

Pozostałe pozycje dotyczące segmentów ujęte w rachunku zysków i strat oraz nakłady inwestycyjne **za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku** to:

	Działalność budowlana	Zarządzanie nieruchomościami i działalność deweloperska	Działalność usługowa	Wartość skonsolidowana
Amortyzacja (nota 31)	(49 915)	(1 781)	(415)	(52 111)
(Utworzenie) / odwrócenie odpisów aktualizujących należności (nota 17)	(14 627)	(2 632)	(138)	(17 397)
(Utworzenie) / odwrócenie odpisów aktualizujących zapasy (nota 18)	(862)	11 853	-	10 991
(Utworzenie) / odwrócenie odpisów aktualizujących składniki niefinansowego majątku trwałego (nota 10)	(187)	-	-	(187)
(Utworzenie) / odwrócenie odpisów aktualizujących pozostałych (nota 15.3)	(682)	-	-	(682)
Inne przychody / (koszty) niepieniężne*	5 714	(13 183)	2 571	(4 898)
Wynik ze sprzedaży niefinansowych aktywów trwałych i inwestycji**	1 888	(18)	4	1 874
Nakłady inwestycyjne	160 850	1 241	389	162 480

*) Inne przychody / (koszty) niepieniężne obejmują rozwiązanie / (zawiązanie) rezerw na straty na kontraktach oraz na naprawy gwarancyjne.

**) Wynik ze sprzedaży niefinansowych aktywów trwałych i inwestycji obejmuje sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych, nieruchomości inwestycyjnych oraz inwestycji.

Nakłady inwestycyjne obejmują zwiększenia rzeczowych aktywów trwałych, nieruchomości inwestycyjnych oraz wartości niematerialnych.

Informacje geograficzne

Grupa Budimex prowadzi działalność na rynku krajowym, jak również na rynkach zagranicznych. Do pozostałych rynków zaliczane są pozostałe kraje UE.

Informacje geograficzne na temat przychodów ze sprzedaży zostały zaprezentowane w nocie 30.

Aktywa trwałe

	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Rynek krajowy	880 335	409 055
Rynek niemiecki	1 074	738
Pozostałe rynki	-	128
Ogółem	881 409	409 921

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Nakłady inwestycyjne

	2019	2018
Rynek krajowy	157 691	162 034
Rynek niemiecki	621	357
Pozostałe rynki	22	89
Ogółem	158 334	162 480

Aktywa trwałe obejmują rzeczowe aktywa trwałe, nieruchomości inwestycyjne, wartości niematerialne, wartość firmy jednostek podporządkowanych oraz długoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Podział łącznej kwoty aktywów trwałych oraz wydatków inwestycyjnych odpowiada lokalizacji oddziałów oraz podmiotów zagranicznych wchodzących w skład Grupy.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

10. Rzeczowe aktywa trwałe

	Grunty, prawo wieczystego użytkowania gruntu		Budynki i budowle		Urządzenia techniczne i maszyny		Środki transportu		Inne rzeczowe aktywa trwałe		Środki trwałe w budowie	Zaliczki na środki trwałe	Ogółem
	własne	w leasingu*	własne	w leasingu*	własne	w leasingu*	własne	w leasingu*	własne	w leasingu*			
Wartość brutto na 1 stycznia 2019 roku	3 181	-	20 972	-	161 782	219 142	21 428	40 141	43 868	886	1 016	-	512 416
Zwiększenia:	16 423	12 432	87 065	58 311	40 913	15 176	20 572	77 734	17 476	2 016	8 453	3 687	360 258
– zmiana składu Grupy (nota 8)	16 268	-	79 969	-	25 736	3 715	17 188	23 250	10 236	-	2 818	119	179 299
– pierwsze zastosowanie MSSF 16 (nota 2.2)	-	7 792	-	7 160	-	222	-	22 178	-	67	-	-	37 419
– zakup	-	-	7 054	-	15 033	-	3 384	-	7 123	-	-	-	32 594
– przyjęcie w leasing	-	4 640	-	51 151	-	11 239	-	32 306	-	1 949	-	-	101 285
– przyjęcie ze środków trwałych w budowie	-	-	25	-	141	-	-	-	111	-	(277)	-	-
– zwiększenie środków trwałych w budowie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5 912	-	5 912
– udzielenie zaliczek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 568	3 568
– przeniesienie z nieruchomości inwestycyjnych (nota 11)	155	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	171
– inne zwiększenia	-	-	1	-	3	-	-	-	6	-	-	-	10
Zmniejszenia:	(29)	(441)	(5 628)	(169)	(15 324)	(5 430)	(4 481)	(2 433)	(5 374)	(74)	(199)	-	(39 582)
– likwidacja, złomowanie	-	(441)	(4 358)	(169)	(5 526)	(1 361)	(397)	(381)	(4 284)	(74)	(199)	-	(17 190)
– sprzedaż	(29)	-	(1 270)	-	(9 763)	-	(4 084)	(95)	(1 076)	-	-	-	(16 317)
– wykup z leasingu	-	-	-	-	-	(4 067)	-	(1 957)	-	-	-	-	(6 024)
– różnice kursowe	-	-	-	-	-	-	-	-	(14)	-	-	-	(14)
– inne zmniejszenia	-	-	-	-	(35)	(2)	-	-	-	-	-	-	(37)
Wartość brutto na 31 grudnia 2019 roku	19 575	11 991	102 409	58 142	187 371	228 888	37 519	115 442	55 970	2 828	9 270	3 687	833 092

*aktywa z tytułu prawa do użytkowania

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

	Grunty, prawo wieczystego użytkowania gruntu		Budynki i budowle		Urządzenia techniczne i maszyny		Środki transportu		Inne rzeczowe aktywa trwałe		Środki trwałe w budowie	Zaliczki na środki trwałe	Ogółem
	własne	w leasingu*	własne	w leasingu*	własne	w leasingu*	własne	w leasingu*	własne	w leasingu*			
Umorzenie na 1 stycznia 2019 roku	(163)	-	(12 648)	-	(142 006)	(46 814)	(15 789)	(5 250)	(29 485)	(274)	-	-	(252 429)
Zmiany za okres:	(301)	(2 324)	(1 117)	(9 111)	(1 861)	(26 368)	(2 317)	(19 094)	(2 918)	(654)	-	-	(66 065)
- amortyzacja bieżąca (nota 31)	(314)	(2 467)	(5 896)	(9 200)	(12 879)	(29 992)	(4 152)	(21 019)	(7 569)	(728)	-	-	(94 216)
- likwidacja, złomowanie	-	143	4 214	89	5 074	803	273	291	3 977	74	-	-	14 938
- sprzedaż	13	-	578	-	8 767	-	3 101	95	667	-	-	-	13 221
- przeniesienie z nieruchomości inwestycyjnych (nota 11)	-	-	(8)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(8)
- wykup z leasingu	-	-	-	-	(2 824)	2 824	(1 539)	1 539	-	-	-	-	-
- różnice kursowe	-	-	-	-	1	-	-	-	10	-	-	-	11
- inne	-	-	(5)	-	-	(3)	-	-	(3)	-	-	-	(11)
Umorzenie na 31 grudnia 2019 roku	(464)	(2 324)	(13 765)	(9 111)	(143 867)	(73 182)	(18 106)	(24 344)	(32 403)	(928)	-	-	(318 494)
Odpisy z tytułu utraty wartości na 1 stycznia 2019 roku	(1 677)	-	-	-	(187)	-	-	-	-	-	-	-	(1 864)
- (zwiększenia) / zmniejszenia (nota 33)	-	-	-	-	187	-	-	-	-	-	-	-	187
Odpisy z tytułu utraty wartości na 31 grudnia 2019 roku	(1 677)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(1 677)
Wartość netto na 1 stycznia 2019 roku	1 341	-	8 324	-	19 589	172 328	5 639	34 891	14 383	612	1 016	-	258 123
Wartość netto na 31 grudnia 2019 roku	17 434	9 667	88 644	49 031	43 504	155 706	19 413	91 098	23 567	1 900	9 270	3 687	512 921

*aktywa z tytułu prawa do użytkowania

Przyczyną odwrócenia odpisu aktualizującego wartość rzeczowych aktywów trwałych w kwocie 187 tysięcy złotych była sprzedaż środka trwałego.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

	Grunty, prawo wieczystego użytkowania gruntu	Budynki i budowle	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne rzeczowe aktywa trwałe	Środki trwałe w budowie	Ogółem
Wartość brutto na 1 stycznia 2018 roku	3 181	29 675	273 091	47 465	39 429	9 806	402 647
Zwiększenia:	82	779	133 186	19 353	7 114	(255)	160 259
– zakup (w tym: przyjęcie w leasing)	-	582	132 379	19 338	5 848	-	158 147
– przyjęcie ze środków trwałych w budowie	-	174	804	15	231	(1 224)	-
– zwiększenie środków trwałych w budowie	-	-	-	-	-	969	969
– różnice kursowe	-	-	3	-	35	-	38
– inne zwiększenia	82	23	-	-	1 000	-	1 105
Zmniejszenia:	(82)	(9 482)	(25 353)	(5 249)	(1 789)	(8 535)	(50 490)
– sprzedaż	-	-	(5 380)	(1 729)	(10)	(8 481)	(15 600)
– przeniesienie do nieruchomości inwestycyjnych (nota 11)	-	(6 196)	(880)	-	(7)	-	(7 083)
– likwidacja, złomowanie	-	(76)	(14 482)	(2 507)	(693)	(54)	(17 812)
– zmiana składu Grupy	(82)	(3 210)	(4 611)	(1 013)	(1 079)	-	(9 995)
Wartość brutto na 31 grudnia 2018 roku	3 181	20 972	380 924	61 569	44 754	1 016	512 416
Umorzenie na 1 stycznia 2018 roku	(100)	(12 422)	(180 906)	(19 528)	(24 101)	-	(237 057)
Zmiany za okres:	(63)	(226)	(7 914)	(1 511)	(5 658)	-	(15 372)
– amortyzacja bieżąca (nota 31)	(70)	(1 857)	(32 547)	(5 369)	(6 343)	-	(46 186)
– sprzedaż	7	-	5 371	1 671	10	-	7 059
– przeniesienie do nieruchomości inwestycyjnych (nota 11)	-	1 772	869	-	7	-	2 648
– likwidacja, złomowanie	-	76	14 482	1 331	670	-	16 559
– różnice kursowe	-	(1)	(2)	-	(26)	-	(29)
– zmiana składu Grupy	14	1 156	3 823	855	1 048	-	6 896
– inne	(14)	(1 372)	90	1	(1 024)	-	(2 319)
Umorzenie na 31 grudnia 2018 roku	(163)	(12 648)	(188 820)	(21 039)	(29 759)	-	(252 429)
Odpisy z tytułu utraty wartości na 1 stycznia 2018 roku	(1 677)	(1 377)	(114)	-	-	-	(3 168)
– (zwiększenia) / zmniejszenia (nota 33)	-	-	(187)	-	-	-	(187)
– zmiana składu Grupy	-	-	114	-	-	-	114
– inne	-	1 377	-	-	-	-	1 377
Odpisy z tytułu utraty wartości na 31 grudnia 2018 roku	(1 677)	-	(187)	-	-	-	(1 864)
Wartość netto na 1 stycznia 2018 roku	1 404	15 876	92 071	27 937	15 328	9 806	162 422
Wartość netto na 31 grudnia 2018 roku	1 341	8 324	191 917	40 530	14 995	1 016	258 123

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych została ujęta w następujących pozycjach rachunku zysków i strat:

	2019	2018
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów i usług	89 576	41 421
Koszty ogólnego zarządu	3 586	3 859
Inne koszty	1 054	906
Ogółem (nota 31)	94 216	46 186

Na 31 grudnia 2018 roku Grupa jako leasingobiorca używa na podstawie umów leasingu finansowego (w dotychczasowym rozumieniu MSR 17) następujące rzeczowe aktywa trwałe:

	31 grudnia 2018 roku	
	Wartość początkowa – aktywowany leasing finansowy	Wartość bilansowa netto
Urządzenia techniczne i maszyny	219 142	172 328
Środki transportu	40 141	34 891
Inne środki trwałe	886	612
Ogółem	260 169	207 831

Wartość zabezpieczeń ustanowionych na rzeczowych aktywach trwałych została opisana w nocie 38.

W latach 2018 – 2019 Grupa nie otrzymała żadnych odszkodowań w odniesieniu do tych środków trwałych, które straciły na wartości lub zostały utracone.

11. Nieruchomości inwestycyjne

	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Prawo wieczystego użytkowania gruntu własne	4 776	19 987
Budynki i budowle własne	2 945	8 373
Inne nieruchomości	-	5
Nieruchomości inwestycyjne ogółem	7 721	28 365
<i>Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych</i>	<i>7 721</i>	<i>38 730</i>

Zmiany nieruchomości inwestycyjnych w 2019 oraz 2018 roku przedstawiały się następująco:

	2019	2018
Stan na początek okresu		
Wartość brutto	30 520	27 898
Umorzenie (w tym skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości)	(2 155)	(3 275)
Wartość netto na początek okresu	28 365	24 623
Zmiany w ciągu roku	(20 644)	3 742
Pierwsze zastosowanie MSSF 16 (nota 2.2)	10 199	-
Sprzedaż	(37 602)	-
Nabycie	7 769	-
Przeniesienie do rzeczowych aktywów trwałych (nota 10)	(163)	-
Przeniesienie z rzeczowych aktywów trwałych (nota 10)	-	4 435
Amortyzacja (nota 31)	(886)	(698)
Inne	39	5
Stan na koniec okresu		
Wartość brutto	7 771	30 520
Umorzenie (w tym skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości)	(50)	(2 155)
Wartość netto	7 721	28 365

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku nie ustanowiono żadnych zabezpieczeń na nieruchomościach inwestycyjnych.

Amortyzacja nieruchomości inwestycyjnych za rok 2019 i 2018 została ujęta w rachunku zysków i strat w koszcie wytworzenia sprzedanych produktów i usług.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa posiadała tylko jedną nieruchomość inwestycyjną, zlokalizowaną w Poznaniu. Ze względu na fakt, że została ona zakupiona w czerwcu 2019 roku za cenę rynkową, Grupa nie zlecała ponownej wyceny na dzień bilansowy. Tym samym na dzień 31 grudnia 2019 roku nie stwierdzono ryzyka utraty wartości nieruchomości inwestycyjnych.

Nieruchomości inwestycyjne, które Grupa posiadała na dzień 31 grudnia 2018 roku, zostały sprzedane: nieruchomość w Krakowie w kwietniu 2019 roku, a nieruchomość w Poznaniu w grudniu 2019 roku.

Spółki Grupy ujęły w rachunku zysków i strat następujące kwoty przychodów i kosztów związanych z nieruchomościami inwestycyjnymi:

	2019	2018
Przychody z opłat czynszowych	4 262	4 266
Bezpośrednie koszty operacyjne (w tym koszty napraw i konserwacji) powstałe z nieruchomości inwestycyjnych, które przyniosły przychody z opłat czynszowych	3 581	1 159
Bezpośrednie koszty operacyjne (w tym koszty napraw i konserwacji) powstałe z nieruchomości inwestycyjnych, które nie przyniosły przychodów z opłat czynszowych	-	-

*(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)***12. Wartości niematerialne**

	Oprogramowanie komputerowe	Nabyte koncesje, patenty, licencje	Prawo do składowania	Pozwolenie na przetwarzanie	Pozostałe	Zaliczki na wartości niematerialne	Ogółem
Wartość brutto na 1 stycznia 2019 roku	58 678	678	-	-	36	-	59 392
Zwiększenia:	7 859	1	53 825	86 306	-	3 036	151 027
- zmiana składu Grupy (nota 8)	935	-	53 825	86 306	-	-	141 066
- zakup	5 188	1	-	-	-	-	5 189
- przekazanie zaliczek	-	-	-	-	-	2 017	2 017
- rozliczenie zaliczek	1 736	-	-	-	-	(1 736)	-
- przeniesienie z należności	-	-	-	-	-	2 755	2 755
Zmniejszenia:	(334)	-	-	-	-	-	(334)
- likwidacja	(318)	-	-	-	-	-	(318)
- różnice kursowe	(16)	-	-	-	-	-	(16)
Wartość brutto na 31 grudnia 2019 roku	66 203	679	53 825	86 306	36	3 036	210 085
Umorzenie na 1 stycznia 2019 roku	(30 393)	(587)	-	-	(23)	-	(31 003)
Zmiany za okres:	(4 731)	(23)	(2 994)	(2 505)	(7)	-	(10 260)
- amortyzacja bieżąca (nota 31)	(5 048)	(23)	(2 994)	(2 505)	(7)	-	(10 577)
- likwidacja	313	-	-	-	-	-	313
- różnice kursowe	4	-	-	-	-	-	4
Umorzenie na 31 grudnia 2019 roku	(35 124)	(610)	(2 994)	(2 505)	(30)	-	(41 263)
Wartość netto na 1 stycznia 2019 roku	28 285	91	-	-	13	-	28 389
Wartość netto na 31 grudnia 2019 roku	31 079	69	50 831	83 801	6	3 036	168 822

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

	Oprogramowanie komputerowe	Nabyte koncesje, patenty, licencje	Pozostałe	Ogółem
Wartość brutto na 1 stycznia 2018 roku	58 364	989	804	60 157
Zwiększenia:	3 583	64	-	3 647
– zakup	3 300	64	-	3 364
– rozliczenie zaliczek	275	-	-	275
– różnice kursowe	8	-	-	8
Zmniejszenia:	(3 269)	(375)	(768)	(4 412)
– zmiana składu Grupy	(3 174)	(375)	(768)	(4 317)
– likwidacja	(95)	-	-	(95)
Wartość brutto na 31 grudnia 2018 roku	58 678	678	36	59 392
Umorzenie na 1 stycznia 2018 roku	(28 292)	(918)	(784)	(29 994)
Zmiany za okres:	(2 101)	331	761	(1 009)
– amortyzacja bieżąca (nota 31)	(5 197)	(23)	(7)	(5 227)
– zmiana składu Grupy	3 006	354	768	4 128
– likwidacja	95	-	-	95
– różnice kursowe	(5)	-	-	(5)
Umorzenie na 31 grudnia 2018 roku	(30 393)	(587)	(23)	(31 003)
Wartość netto na 1 stycznia 2018 roku	30 072	71	20	30 163
Wartość netto na 31 grudnia 2018 roku	28 285	91	13	28 389

Amortyzacja wartości niematerialnych została ujęta w następujących pozycjach rachunku zysków i strat:

	2019	2018
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów i usług	6 052	563
Koszty ogólnego zarządu	4 440	4 624
Inne koszty	85	40
Ogółem (nota 31)	10 577	5 227

Grupa nie posiada istotnych wartości niematerialnych wytworzonych we własnym zakresie, ani wartości niematerialnych w leasingu.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku jednostki wchodzące w skład Grupy nie posiadały istotnych obciążeń wartości niematerialnych o charakterze prawnorzeczowym i obligacyjnym.

W 2019 oraz 2018 roku nie dokonywano odpisów aktualizujących wartości niematerialne.

13. Wartość firmy jednostek podporządkowanych

Wartość firmy jednostek podporządkowanych na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosi 168 508 tysięcy złotych i składa się z wartości firmy spółki Budimex Dromex SA w kwocie 73 237 tysięcy złotych oraz z wartości firmy rozpoznanej na nabyciu Grupy FBSerwis SA w kwocie 95 271 tysięcy złotych (nota 8).

Wartość firmy wykazana w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosiła 73 237 tysięcy złotych i składała się z wartości firmy w całości dotyczącej spółki Budimex Dromex SA, która została połączona z Budimeksem SA w dniu 16 listopada 2009 roku.

Test na utratę wartości firmy powstałej przy nabyciu akcji Budimeksu Dromeksu SA

Wartość firmy przyporządkowuje się do ośrodków Grupy wypracowujących środki pieniężne. Dla wartości firmy powstałej przy nabyciu akcji Budimeksu Dromeksu SA przez Budimex SA przyjmuje się, że ośrodkiem wypracowującym środki pieniężne jest część segmentu budowlanego dotycząca krajowego budownictwa ogólnego i infrastruktury.

Wartość odzyskiwalną ośrodka wypracowującego środki pieniężne ustala się na podstawie wyliczeń wartości użytkowej. Wyliczenia te wykorzystują projekcje przepływów pieniężnych w okresie pięcioletnim. Przepływy pieniężne wykraczające poza okres pięcioletni oszacowano na stałym poziomie. Stopa wzrostu nie przewyższa długoterminowej przeciętnej stopy wzrostu dla branży budowlanej, w której funkcjonuje ośrodek wypracowujący środki pieniężne. W wyliczeniach przyjęto marżę brutto na poziomie pomiędzy 5,9% a 8,0%, natomiast wykorzystana stopa dyskontowa wyniosła 9% (po zaokrągleniu i ubruttowieniu). Zarząd ustalił budżetowaną marżę brutto na podstawie wyników historycznych oraz swoich przewidywań co do rozwoju rynku. Średnie ważone przeciętne stopy wzrostu zgodne są z prognozami przedstawionymi w raportach branżowych. Zastosowana stopa dyskonta to stopa przed opodatkowaniem, odzwierciedlająca konkretne zagrożenia dotyczące poszczególnych segmentów. Żadna racjonalna zmiana założeń testu nie spowodowałaby utraty wartości firmy.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Na podstawie testu na utratę wartości przez wartość firmy powstałą przy nabyciu akcji Budimeksu Dromeksu SA, który został przeprowadzony na dzień 31 grudnia 2019 roku, Zarząd stwierdził, że nie ma potrzeby dokonania odpisu z tytułu utraty wartości.

Test na utratę wartości firmy powstałej przy nabyciu akcji FBSerwis SA

Dla wartości firmy powstałej przy nabyciu akcji FBSerwis SA przez Budimex SA, które skutkowało przejściem kontroli nad FBSerwis SA i jej spółkami zależnymi, przyjmuje się, że ośrodkiem wypracowującym środki pieniężne jest całość działalności Grupy FBSerwis przynależąca akcjonariuszowi dominującemu na którą składają się: całość działalności FBSerwis SA, FBSerwis Dolny Śląsk sp. z o.o., FBSerwis Wrocław sp. z o.o., FBSerwis Karpatia sp. z o.o. oraz 80% wartości wygenerowanej przez działalność FBSerwis Kamieńsk sp. z o.o.

Wartość odzyskiwalną ośrodka wypracowującego środki pieniężne ustala się na podstawie wyliczeń wartości użytkowej. Wyliczenia te wykorzystują projekcje przepływów pieniężnych w okresie pięcioletnim. Przepływy pieniężne wykraczające poza okres pięcioletni oszacowano na stałym realnym poziomie. Stopa wzrostu nie przewyższa długoterminowej przeciętnej stopy wzrostu dla branży usługowej, w której funkcjonuje ośrodek wypracowujący środki pieniężne. W wyliczeniach przyjęto marżę EBITDA (zysk operacyjny przed potrąceniem odsetek, podatków oraz amortyzacji) na poziomie pomiędzy 14,8% a 16,4%, natomiast wykorzystana stopa dyskontowa wyniosła 8,2%. Zarząd ustalił prognozowaną marżę na podstawie wyników historycznych oraz przewidywań (zarówno własnych jak i kluczowego kierownictwa Grupy FBSerwis) co do przyszłych wyników Grupy FBSerwis. Żadna racjonalna zmiana założeń testu nie wskazuje na możliwą utratę wartości firmy.

Na podstawie testu na utratę wartości przez wartość firmy powstałą przy nabyciu akcji FBSerwis SA, który został przeprowadzony na dzień 31 grudnia 2019 roku, Zarząd stwierdził, że nie ma potrzeby dokonania odpisu z tytułu utraty wartości.

14. Inwestycje w jednostkach wycenianych metodą praw własności

	2019	2018
Stan na początek okresu	37 427	39 228
– w tym wartość firmy	-	-
Udział w zyskach / (stratach)*	4 785	(1 795)
Przejęcie kontroli nad jednostką stowarzyszoną (nota 8)	(40 115)	-
Wyплаты dywidendy przez jednostki stowarzyszone	(21)	(5)
Inne	-	(1)
Stan na koniec okresu	2 076	37 427
– w tym wartość firmy	-	-

*) Udział w zyskach/(stratach) za okres obejmuje również część wyniku za rok poprzedni, która nie została skonsolidowana w roku, którego dotyczy. Skonsolidowane sprawozdania Grupy Budimex oparte były na wstępnych danych finansowych spółek stowarzyszonych za dany okres sprawozdawczy, a sprawozdania finansowe tych spółek uległy zmianie po opublikowaniu sprawozdania skonsolidowanego przez Grupę. W 2019 roku udział w wyniku jednostek wycenianych metodą praw własności został skorygowany o kwotę (302) tysiące złotych. W 2018 roku udział w wyniku jednostek wycenianych metodą praw własności został skorygowany o kwotę 205 tysięcy złotych.

Wykaz podmiotów stowarzyszonych na dzień 31 grudnia 2019 oraz 31 grudnia 2018 roku:

Nazwa jednostki	Rodzaj	Siedziba	Udział w kapitale zakładowym oraz liczbie głosów (%)	
			31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Promos Sp. z o.o.	jednostka stowarzyszona	Kraków / Polska	26,31%	26,31%
FBSerwis SA*	zależna / jednostka stowarzyszona	Warszawa / Polska	-	49,00%

* spółki Grupy FBSerwis SA od 3 lipca 2019 roku konsolidowane są metodą pełną (nota 8)

Wybrane dane finansowe jednostek stowarzyszonych wchodzących w skład Grupy FBSerwis SA przedstawiały się w sposób następujący:

Grupa FBSerwis SA	3 lipca 2019	31 grudnia 2018
Aktywa trwałe	311 508	322 981
Aktywa obrotowe	152 298	118 881
Udziały niedające kontroli	(12 525)	(10 639)
Zobowiązania długoterminowe	(127 750)	(274 033)
Zobowiązania krótkoterminowe	(241 663)	(85 059)

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Grupa FBService SA	1 stycznia - 3 lipca 2019	2018
Przychody	223 422	371 416
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej	10 286	(4 333)
Zysk (strata) z działalności zaniechanej po opodatkowaniu	-	-
Inne całkowite dochody	-	-
Całkowite dochody za okres	10 286	(4 333)
Otrzymane dywidendy od jednostki stowarzyszonej	-	-

Uzgodnienie powyższych informacji finansowych do wartości bilansowej udziałów w Grupie FBService SA ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym:

Grupa FBService SA	3 lipca 2019	31 grudnia 2018
Aktywa netto	81 868	72 131
Udział Grupy w jednostce stowarzyszonej	49,00%	49,00%
Pozostałe korekty	-	-
Wartość bilansowa udziałów Grupy w jednostce stowarzyszonej	40 115	35 344

Wybrane dane finansowe jednostki stowarzyszonej PPHU Promos Sp. z o.o. przedstawiały się w sposób następujący:

Promos Sp. z o.o.	2019	2018
Aktywa trwałe	15 787	9 419
Aktywa obrotowe	2 108	3 344
Zobowiązania długoterminowe	(6 963)	(2 509)
Zobowiązania krótkoterminowe	(3 041)	(2 346)
Przychody	9 267	11 477
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej	180	469
Zysk (strata) z działalności zaniechanej po opodatkowaniu	-	-
Inne całkowite dochody	-	-
Całkowite dochody za okres	180	469
Otrzymane dywidendy od jednostki stowarzyszonej	21	5

Uzgodnienie powyższych informacji finansowych do wartości bilansowej udziałów w spółce Promos Sp. z o.o. ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym:

Promos Sp. z o.o.	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Aktywa netto	7 891	7 908
Udział Grupy w jednostce stowarzyszonej	26,31%	26,31%
Pozostałe korekty	-	2
Wartość bilansowa udziałów Grupy w jednostce stowarzyszonej	2 076	2 083

Udział Grupy w wynikach jednostek stowarzyszonych przedstawiał się następująco:

	2019	2018
Udział w zyskach jednostek stowarzyszonych	4 785	118
Udział w stratach jednostek stowarzyszonych	-	(1 913)
Ogółem	4 785	(1 795)

W latach 2018-2019 udział Grupy w innych całkowitych dochodach jednostek stowarzyszonych wyniósł 0 złotych.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa Budimex nie posiadała udziału w zobowiązaniach warunkowych spółek stowarzyszonych. Na dzień 31 grudnia 2019 roku udział Grupy Budimex w należnościach warunkowych spółek stowarzyszonych wyniósł 0 tysięcy złotych, natomiast na dzień 31 grudnia 2018 roku udział ten wynosił 1 537 tysięcy złotych.

Jednostka stowarzyszona prowadzi działalność w zakresie utrzymania i wynajmu nieruchomości.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

15. Aktywa finansowe oraz zobowiązania finansowe

Grupa Budimex posiada następujące instrumenty finansowe – poniżej przedstawiono klasyfikację:

	Nota	31.12.2019	31.12.2018
AKTYWA FINANSOWE			
Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie			
Kaucje z tytułu umów o budowę	29	107 645	77 414
Należności z tytułu umowy koncesyjnej (część długoterminowa) / Pozostałe aktywa finansowe (część krótkoterminowa)	16	46 921	46 416
Wycena kontraktów budowlanych	27	444 008	561 537
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności*	17	1 031 145	738 911
Pozostałe aktywa finansowe (pożyczki udzielone)	15.1	-	74 145
Pozostałe aktywa finansowe (instrumenty dłużne)	15.4	119 721	-
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat			
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty <i>poziom 2 hierarchii pomiaru wartości godziwej wg MSSF 13</i>	19	1 515 977	1 409 152
Pozostałe aktywa finansowe (pochodne instrumenty finansowe) <i>poziom 2 hierarchii pomiaru wartości godziwej wg MSSF 13</i>	15.2	1 026	4 495
Inwestycje w instrumenty kapitałowe <i>poziom 3 hierarchii pomiaru wartości godziwej wg MSSF 13</i>	15.3	7 816	9 778
Stan na koniec okresu		3 274 259	2 921 848
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE			
Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie			
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania**	23	1 266 506	1 446 389
Kaucje z tytułu umów o budowę	29	444 554	437 617
Kredyty, pożyczki i inne źródła finansowania	22	450 366	238 933
Pozostałe zobowiązania finansowe (zobowiązania z tytułu odroczonej płatności za udziały)	15.5	16 687	-
Zobowiązania wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat			
Pozostałe zobowiązania finansowe (pochodne instrumenty finansowe) <i>poziom 2 hierarchii pomiaru wartości godziwej wg MSSF 13</i>	15.2	4 423	3 303
Stan na koniec okresu		2 182 536	2 126 242

*z wyłączeniem należności z tytułu rozliczeń międzyokresowych, należności z tytułu podatków, dotacji, cel i ubezpieczeń oraz z wyłączeniem zaliczek

**zobowiązania finansowe wg noty 23

W okresach 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku nie wystąpiły przesunięcia pomiędzy Poziomem 1 i Poziomem 2 hierarchii pomiaru wartości godziwej oraz nie nastąpiły przesunięcia z/do Poziomu 3.

Inwestycje w instrumenty kapitałowe, wyceniane na Poziomie 3 hierarchii wartości godziwej, są wyceniane w koszcie historycznym (patrz nota 15.3).

*(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)***Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych**

Za okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku:

	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez RZiS od początkowego ujęcia	Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez RZiS od początkowego ujęcia	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Ogółem
Przychody / (koszty) z tytułu odsetek	8 662	5 497	-	(7 651)	6 508
Zyski / (straty) z tytułu różnic kursowych	(618)	(1 118)	-	1 886	150
Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	-	(3 634)	-	-	(3 634)
Odpis przedawnionych zobowiązań	-	-	-	7 445	7 445
Dywidendy otrzymane	3	-	-	-	3
Zyski / (straty) z tytułu wyceny	(3 236)	3 624	(1 352)	(27)	(991)
Zyski / (straty) ze zbycia /realizacji instrumentów finansowych	4 231	-	(952)	-	3 279
Ogółem	9 042	4 369	(2 304)	1 653	12 760

Za okres od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku:

	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez RZiS od początkowego ujęcia	Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez RZiS od początkowego ujęcia	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Ogółem
Przychody / (koszty) z tytułu odsetek	13 422	6 437	-	(721)	19 138
Zyski / (straty) z tytułu różnic kursowych	1 997	643	-	(2 438)	202
Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	-	(17 397)	-	-	(17 397)
Odpis przedawnionych zobowiązań	-	-	-	2 778	2 778
Zyski / (straty) z tytułu wyceny	(5 567)	1 352	2 545	2 480	810
Zyski / (straty) ze zbycia /realizacji instrumentów finansowych	5 784	-	(3 622)	-	2 162
Ogółem	15 636	(8 965)	(1 077)	2 099	7 693

15.1. Pożyczki udzielone

Do momentu objęcia kontroli nad Grupą FBSeerwis 3 lipca 2019 roku Grupa Budimex udzieliła spółce stowarzyszonej FBSeerwis SA 3 linii pożyczkowych:

- Pożyczka na podstawie umowy z dnia 24 marca 2015 roku do kwoty 3 969 tysięcy złotych. Wartość wypłaconych transz z tytułu pożyczki na dzień 3 lipca 2019 roku wynosiła 307 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2018 roku: 307 tysięcy złotych). Efektywne oprocentowanie pożyczki w 2019 roku wyniosło 5,72% (2018: 5,72%). Pożyczka została udzielona do dnia 24 marca 2020 roku.
- Pożyczka na podstawie umowy z dnia 4 stycznia 2016 roku do kwoty 13 720 tysięcy złotych. Wartość wypłaconych transz z tytułu pożyczki na dzień 3 lipca 2019 roku wynosiła 12 721 tysięcy złotych (12 721 tysięcy złotych na 31 grudnia 2018 roku). Efektywne oprocentowanie pożyczki w 2019 roku wyniosło 5,72% (2018: 5,72%). Pożyczka została udzielona do dnia 4 stycznia 2021 roku.
- Pożyczka na podstawie umowy z dnia 30 maja 2017 roku do kwoty 78 400 tysięcy złotych. Wartość wypłaconych transz z tytułu pożyczki na dzień 3 lipca 2019 roku wynosiła 61 117 tysięcy złotych (61 117 tysięcy złotych na 31 grudnia 2018 roku). Efektywne oprocentowanie pożyczki w 2019 roku wyniosło 5,72% (2018: 5,72%). Pożyczka została udzielona do dnia 26 maja 2020 roku.

Po objęciu konsolidacją w/w pożyczki uległy wyłączeniu konsolidacyjnym.

	2019	2018
Stan na początek okresu	74 145	62 451
– objęcie konsolidacją Grupy FBSeerwis	(74 145)	-
– udzielenie pożyczki	-	10 780
– naliczone odsetki (nota 34)	2 161	3 987*
– spłaty odsetek	(2 103)	(3 072)
– odwrócenie odpisu aktualizującego (nota 34)	525	-
– kompensata z zobowiązaniami	(583)	-
– inne	-	(1)
Stan na koniec okresu	-	74 145
<i>w tym:</i>		
– długoterminowe	-	74 145
– krótkoterminowe	-	-

* odsetki niespłacone na 31.12.2018 w kwocie 915 tysięcy złotych podlegały kapitalizacji.

Przyczyną odwrócenia odpisu aktualizującego wartość pożyczek udzielonych było podpisanie porozumienia o kompensacie z jednostką spoza Grupy.

15.2. Instrumenty pochodne

Reguły obowiązujące przy wykorzystywaniu instrumentów pochodnych zawarte są w polityce zarządzania ryzykiem Grupy zatwierdzonej przez Zarząd.

Instrumenty pochodne wyceniane są na dzień bilansowy w wiarygodnie ustalonej wartości godziwej. Wartość godziwa transakcji forward jest szacowana przy użyciu modelu bazującego na wartości kursów walutowych (kurs zamknięcia) na dzień bilansowy oraz różnicach w poziomach stóp procentowych waluty kwotowej i bazowej. Wartość godziwa swapów stopy procentowej jest szacowana w oparciu o zdyskontowane przyszłe przepływy pieniężne w ramach wymiany odsetek. Do dyskonta stosuje się krzywą stóp procentowych IRS z dnia bilansowego.

Skutki okresowej wyceny i rozliczenia walutowych kontraktów terminowych typu FX Forward oraz opcji walutowych ujmowane są w ramach działalności operacyjnej, a skutki okresowej wyceny i rozliczenia swapów stopy procentowej ujmowane są w ramach działalności finansowej.

	2019	2018
Zysk / (strata) z wyceny instrumentów pochodnych Fx forward	(3 774)	(2 538)
Zysk / (strata) z tytułu realizacji instrumentów pochodnych Fx forward	4 215	2 816
Ogółem zysk / (strata) z instrumentów pochodnych ujęta w działalności operacyjnej (nota 33)	441	278
Zysk / (strata) z wyceny instrumentów pochodnych IRS	(814)	(484)
Zysk / (strata) z tytułu realizacji instrumentów pochodnych IRS	(612)	(654)
Ogółem zysk / (strata) z instrumentów pochodnych ujęta w działalności finansowej (nota 34)	(1 426)	(1 138)

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wartość godziwa transakcji zawartych przez spółki Grupy, otwartych na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku przedstawia tabela zamieszczona poniżej:

	Aktywa finansowe z tytułu wyceny instrumentów pochodnych		Zobowiązania finansowe z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	
	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Walutowe kontrakty terminowe typu FX Forward	1 026	4 495	985	680
– do 1 roku	1 026	4 495	788	680
– od 1 do 2 lat	-	-	197	-
Swap stopy procentowej	-	-	3 438	2 623
– do 1 roku	-	-	515	608
– od 1 do 2 lat	-	-	522	479
– od 2 do 5 lat	-	-	1 406	1 081
– powyżej 5 lat	-	-	995	455

Łączna nominalna wartość walutowych kontraktów terminowych typu FX Forward na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosiła 28 344 tysiące euro oraz 42 722 tysiące koron czeskich, a na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosiła 38 019 tysięcy euro, 335 tysięcy dolarów amerykańskich oraz 114 300 tysięcy koron czeskich.

Kursy forward sprzedaży/kupna dla transakcji otwartych na dzień 31 grudnia 2019 roku, zawartych w euro, zawierały się w przedziale 4,271 – 4,4712 euro/złoty (na dzień 31 grudnia 2018 roku zawierały się w przedziale: 4,2552 - 4,7035 euro/złoty). Termin pozostały do rozliczenia otwartych transakcji terminowych zawartych w euro na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosił od 30 do 664 dni (na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosił od 31 do 346 dni).

Na 31 grudnia 2019 roku Grupa Budimex nie posiadała otwartych kontraktów terminowych typu FX Forward w USD. Dla transakcji w dolarze amerykańskim otwartych na dzień 31 grudnia 2018 roku kursy forward sprzedaży/kupna zawierały się w przedziale 3,7712 – 3,7880 dolar. Termin pozostały do rozliczenia otwartych transakcji terminowych zawartych w dolarze amerykańskim na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosił od 31 do 150 dni.

Kurs forward sprzedaży/kupna dla transakcji otwartych na dzień 31 grudnia 2019 roku, zawartych w koronach czeskich, wynosił 0,1674 korona czeska/złoty (na dzień 31 grudnia 2018 roku zawierał się w przedziale 0,1661-0,1732 korona czeska/złoty). Termin pozostały do rozliczenia otwartych transakcji terminowych zawartych w koronach czeskich na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosił 30 dni (na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosił od 31 do 241 dni).

Na dzień 31 grudnia 2019 roku i na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa posiadała zawarte transakcje zamiany stóp procentowych IRS, w ramach których Grupa będzie płacić stałą stopę, a otrzymywać zmienną stawkę 3M WIBOR. Wartość nominalna poszczególnych transakcji IRS nie przekraczała 10 000 tysięcy złotych. Najdłuższy termin zapadalności spośród tych transakcji to 30 września 2030 roku.

15.3. Inwestycje w instrumenty kapitałowe

Inwestycje w instrumenty kapitałowe obejmują wyłącznie akcje i udziały w spółkach.

	2019	2018
Stan na początek okresu	9 778	9 501
Zwiększenia:	70	1 060
– podwyższenie kapitału w niekonsolidowanej spółce	70	-
– wniesienie wkładu w nowo założone niekonsolidowane spółki	-	100
– nabycie	-	960
Zmniejszenia	(2 032)	(783)
– zmiana składu Grupy	-	(1)
– objęcie konsolidacją (Budimex Inwestycje Grunwald SA)	-	(100)
– odpisy aktualizujące (nota 34)	-	(682)
– sprzedaż	(2 032)	-
Stan na koniec okresu	7 816	9 778
w tym:		
– długoterminowe	7 816	9 778
– krótkoterminowe	-	-

W 2019 roku Budimex SA podwyższył swój wkład w niekonsolidowanej spółce Budimex Most Wschodni SA.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

7 listopada 2019 roku Budimex SA sprzedał udziały w spółce Autostrada Wielkopolska SA za kwotę 400 tysięcy euro (1 708 tysięcy złotych), realizując tym samym stratę na sprzedaży w kwocie 324 tysiące złotych (nota 34).

W ciągu najbliższych 12 miesięcy Grupa nie zamierza zbyć pozostałych inwestycji w instrumenty kapitałowe.

Inwestycje w instrumenty kapitałowe zostały zakwalifikowane jako aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. W związku z faktem, że nie jest możliwe ustalenie wartości godziwej tych aktywów (są one nienotowane), przyjęto, że najbardziej wiarygodnym ujęciem jest wartość księgową.

15.4. Inwestycje w instrumenty dłużne

Inwestycje w instrumenty dłużne obejmują wyłącznie krótkoterminowe nienotowane obligacje polskich banków, posiadających długoterminowy rating inwestycyjny.

	2019	2018
Stan na początek okresu	-	278 972
Zwiększenia:	119 721	241 028
– nabycie	119 588	238 868
– naliczenie odsetek (nota 34)	133	2 160
Zmniejszenia	-	(520 000)
– wykup obligacji	-	(516 877)
– zapłata odsetek	-	(3 123)
Stan na koniec okresu	119 721	-
<i>w tym:</i>		
– długoterminowe	-	-
– krótkoterminowe	119 721	-

Na 31 grudnia 2019 roku średnia rentowność dłużnych papierów wartościowych wynosiła 2,03% p.a., a przeciętny termin ich zapadalności wyniósł 43 dni.

Wartość godziwa obligacji zbliżona była do wartości prezentowanej w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ były to instrumenty krótkoterminowe. Inwestycje w instrumenty dłużne zostały zakwalifikowane jako aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie.

15.5. Zobowiązania z tytułu odroczonej płatności za udziały

Grupa FBSerwis, nad którą Grupa Budimex przejęła kontrolę 3 lipca 2019 roku (nota 8), w momencie przejścia kontroli wykazywała zobowiązania z tytułu odroczonej płatności za udziały w FBSerwis Karpatia Sp. z o.o. oraz FBSerwis Wrocław Sp. z o.o. w kwocie 16 436 tysięcy złotych (wartość godziwa na dzień przejęcia). Zobowiązanie to na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosi 16 687 tysięcy złotych i zostało wycenione w zamortyzowanym koszcie. Wartość nominalna zobowiązania wynosi 18 385 tysięcy złotych, a efektywna stopa dyskonta wynosi 9,34% (co odpowiada rocznej stopie na poziomie 2,84%). Zapłata za zobowiązanie jest przewidywana w 2023 roku.

16. Należności z tytułu umów koncesyjnych

Jedna ze spółek z Grupy (koncesjonariusz) zawarła z podmiotem sektora publicznego umowę na opracowanie dokumentacji projektowej oraz wybudowanie parkingu podziemnego wraz z częścią naziemną we Wrocławiu. Jako wynagrodzenie przyznano jej prawo do odpłatnego wyłącznego korzystania z parkingu oraz do pobierania pożytków w formie opłat parkingowych od użytkowników parkingu. Umowa koncesyjna została zawarta na 30 lat i 4 miesiące. Umowa nakłada na koncesjonariusza obowiązek utrzymywania poziomu usługi na niezmiennym poziomie, przez okres jej trwania. Umowa określa również gwarantowany poziom przychodów, na jaki koncesjonariusz może liczyć w przypadku, jeśli poziom uzyskanych wpływów z opłat parkingowych różnił się od określonego w umowie przychodu bazowego na dany rok. Cena za świadczenie usług (tj. za postój na parkingu) została określona w umowie. Koncesjonariusz ma prawo do zmiany tej ceny, co najmniej raz w roku, o co najmniej indeksację.

Poza tym spółki Grupy zawarły z podmiotem sektora publicznego umowy na wykonywanie robót budowlanych i usług z zakresu letniego i zimowego utrzymywania dróg.

Na dzień zawarcia wszystkich umów przeprowadzono test, który wykazał, że gwarantowane wpływy z tytułu umów koncesyjnych pokrywają wyrażone w wartości godziwej wynagrodzenie z tytułu usługi budowlanej. Tym samym przychody z tytułu usług budowlanych ujęto w całości jako aktywa finansowe.

Wartość godziwa należności z tytułu umów koncesyjnych odpowiada w przybliżeniu wartości bilansowej.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Tabela ruchu należności z tytułu umowy koncesyjnej

	2019	2018
Stan na początek okresu	46 416	46 440
Zwiększenia:	3 326	2 519
– wycena aktywa finansowego wg zamortyzowanego kosztu (nota 34)	2 870	2 519
– zmiana składu Grupy	456	-
Zmniejszenia	(2 821)	(2 543)
– spłaty	(2 821)	(2 543)
Stan na koniec okresu	46 921	46 416
<i>w tym:</i>		
– długoterminowe	46 690	46 416
– krótkoterminowe (nota 15) – prezentowane w „pozostałych aktywach finansowych”	231	-

W roku 2019 i 2018 przychody oraz zysk/(strata) z usług budowlanych w ramach realizowanej umowy koncesyjnej nie wystąpiły.

Należności z tytułu umowy koncesyjnej zostały zakwalifikowane jako aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie.

17. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Długoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności		
Rozliczenia międzyokresowe	23 437	21 807
Inne należności	18 450	-
Długoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności netto	41 887	21 807
Odpis aktualizujący wartość należności długoterminowych	102	103
Długoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności brutto	41 989	21 910
Krótkoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności		
Należności z tytułu dostaw i usług	981 729	725 810
Zaliczki przekazane	51 678	42 729
Należności z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych świadczeń	3 140	10 033
Rozliczenia międzyokresowe	28 644	27 627
Inne należności	30 966	13 101
Krótkoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności netto	1 096 157	819 300
Odpis aktualizujący wartość należności	134 836	135 108
Krótkoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności brutto	1 230 993	954 408
Razem należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe netto	1 138 044	841 107

Rozliczenia międzyokresowe obejmują głównie opłacone z góry koszty gwarancji i ubezpieczeń.

Nie występuje koncentracja ryzyka kredytowego z tytułu należności handlowych, uwzględniając fakt, iż głównym klientem Grupy jest urząd administracji rządowej.

Wartość godziwa należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności odpowiada w przybliżeniu ich wartości bilansowej. Na dzień 31 grudnia 2019 roku ani na dzień 31 grudnia 2018 roku nie zostały ustanowione żadne zabezpieczenia na tych aktywach.

Odpisy aktualizujące wartość długo- i krótkoterminowych należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności

	2019	2018
Odpisy aktualizujące wartość należności na początek okresu	135 211	132 662
Utworzone w pozostałe koszty operacyjne (nota 33)	12 350	18 942
Odwrócone w pozostałe przychody operacyjne (nota 33)	(8 191)	(1 545)
Wykorzystane	(5 679)	(14 954)
Różnice kursowe	(76)	399
Zmiana składu Grupy	1 323	(220)
Inne	-	(73)
Odpisy aktualizujące wartość należności na koniec okresu	134 938	135 211

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Odpisy aktualizujące łącznie wartość należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności są wyceniane w wysokości oczekiwanych strat kredytowych dla całego oczekiwanego okresu życia danego składnika aktywów finansowych.

Metodologia obliczania odpisów aktualizujących w wysokości oczekiwanych strat kredytowych

Grupa Budimex analizuje ryzyko kredytowe należności handlowych w podziale na następujące grupy:

1. należności inwestorskie z tytułu sprzedaży podstawowej od inwestorów publicznych
2. należności inwestorskie z tytułu sprzedaży podstawowej od inwestorów prywatnych
3. należności pozostałe od kontrahentów pozostałych z tytułu refaktur materiałowych, refaktur kosztowych, wykonawstwa zastępczego, itp.

Dla powyższych grup należności przeprowadzono analizę portfelową i zastosowano uproszczoną matrycę odpisów w poszczególnych przedziałach wiekowych należności na podstawie oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia należności w oparciu o wskaźniki utworzonych odpisów aktualizujących w tych przedziałach, ustalone na podstawie danych historycznych za lata 2015-2019.

1. W analizowanym okresie średnio ponad 75% sprzedaży realizowane było do firm z sektora publicznego, w tym w istotnej części do jednostek Skarbu Państwa lub, w przypadku sprzedaży w segmencie deweloperskim, przekazanie przedmiotu sprzedaży (mieszkania) następuje dopiero po uregulowaniu wszelkich należności. Biorąc pod uwagę, że Grupa nie zakłada istotnej zmiany w realizowanej strukturze sprzedaży, a poziom odpisów na należności przeterminowane wobec tych podmiotów wyniósł ok. 0,1%, ryzyko kredytowe tego portfela oceniane jest więc jako nieistotne.

Pozostała część portfela dotyczy należności od inwestorów prywatnych oraz należności od kontrahentów pozostałych:

2. Należności od inwestorów prywatnych są obciążone ryzykiem kredytowym w najwyższym stopniu. Jednakże prowadzona przez Grupę Budimex polityka prewencyjna kontroli ryzyka kredytowego minimalizuje poziom należności zagrożonych również w tej części portfela. Średnia z ostatnich 5 lat wskazuje, że poziom tych odpisów wyniósł ok. 0,1% należności tego portfela.
3. Należności od kontrahentów pozostałych obciążone są ryzykiem podwyższonym, ale ze względu na ich marginalny udział w należnościach ogółem (ok. 5%, udział w sprzedaży ok. 1%) oraz przyjętą przez Grupę Budimex politykę ich wyceny i aktualizacji w momencie ich powstania w oparciu o przewidywane przepływy oraz posiadane zabezpieczenia (gwarancje, kaucje do potrącenia), nie wywierają również istotnego wpływu na wycenę ryzyka w przyszłości.

Uwzględniając specyfikę prowadzonej działalności za należności zagrożone (czyli takie, których ryzyko kredytowe znacznie wzrosło) Grupa Budimex uznaje należności przeterminowane powyżej 180 dni lub należności od kontrahentów zagrożonych upadłością. Wówczas niezależnie od terminów wymagalności i niezależnie od szacunku ryzyka przyszłego, obejmuje się te należności odpisami aktualizującymi w wysokości 100% w oparciu o comiesięczną analizę należności przeterminowanych od poszczególnych kontrahentów.

Koszty z tytułu odpisów aktualizujących wartość należności analizuje się dla całego życia tych aktywów uwzględniając, że aktualizacja wartości nie oznacza podjęcia decyzji o zaprzestaniu windykacji należności, a jedynie świadczy o ostrożnym podejściu do wyceny aktywów finansowych.

Na 31 grudnia 2019 roku wszystkie przeterminowane długo- i krótkoterminowe należności pozostałe w kwocie 36 702 tysiące należały do kategorii należności, których ryzyko kredytowe znacznie wzrosło.

Łączny odpis aktualizujący w wysokości oczekiwanych strat kredytowych dla należności na dzień 31 grudnia 2019 roku wyniósł 134 938 tysięcy złotych (na 31 grudnia 2018 roku 135 211 tysięcy złotych).

Wiekowanie należności z tytułu dostaw i usług

	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Należności z tytułu dostaw i usług o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty:		
- do 1 miesiąca	679 653	395 704
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	195 901	162 736
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	9 312	4 811
- powyżej 6 miesięcy do 1 roku	336	14 406
- powyżej 1 roku	1 662	305
- należności przeterminowane	193 101	245 701
Należności z tytułu dostaw i usług, brutto	1 079 965	823 663
Odpisy aktualizujące wartość należności	98 236	97 853
Należności z tytułu dostaw i usług, netto	981 729	725 810

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Ekspozycję Grupy na ryzyko kredytowe w odniesieniu do należności handlowych przedstawia poniższa tabela

	Krótkoterminowe należności z tytułu dostaw i usług na dzień 31 grudnia 2019 roku						Razem
	bieżące	przeterminowane					
		1-30 dni	31-90 dni	91-180 dni	181-365 dni	>365 dni	
Ryzyko wystąpienia niewykonania zobowiązania	0,74%	0,95%	1,25%	5,88%	16,75%	90,16%	
Wartość brutto należności narażona na ryzyko	886 864	34 629	38 834	11 571	9 880	98 187	1 079 965
Odpis na oczekiwane straty kredytowe	6 563	329	485	680	1 655	88 524	98 236

Należności, które nie zostały objęte odpisem aktualizującym i nie są przeterminowane, nie wykazują wysokiego ryzyka kredytowego.

18. Zapasy

	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Materiały własne	478 596	299 000
Półprodukty i produkty w toku własne	909 239	512 707
Półprodukty i produkty w toku – prawo do użytkowania	29 989	-
Produkty gotowe własne	51 580	218 885
Produkty gotowe – prawo do użytkowania	1 512	-
Towary własne	490 585	581 221
Towary – prawo do użytkowania	52 255	-
Wartość netto zapasów na koniec okresu	2 013 756	1 611 813
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	21 755	29 745
Wartość brutto zapasów na koniec okresu	2 035 511	1 641 558

Odpisy aktualizujące wartość zapasów

	2019	2018
Odpisy aktualizujące wartość zapasów na początek okresu	29 745	54 461
Utworzone w pozostałe koszty operacyjne (nota 33)	1 549	7 735
Odwrócone w pozostałe przychody operacyjne (nota 33)	-	(18 726)
Zmiana składu Grupy	-	(495)
Wykorzystane	(9 539)	(13 230)
Odpisy aktualizujące wartość zapasów na koniec okresu	21 755	29 745

Przyczyną odwrócenia odpisów aktualizujących zapasy w 2018 roku był wzrost wartości odzyskiwalnej.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku na zapasach ustanowiono zabezpieczenie kredytów inwestycyjnych w wysokości 288 791 tysięcy złotych. Na dzień 31 grudnia 2018 roku na zapasach nie ustanowiono żadnych zabezpieczeń (nota 38).

W 2019 roku zapasy były finansowane kredytami spoza Grupy, tym samym na poziomie skonsolidowanym spółki Grupy skapitalizowały na zapasach odsetki. Łączna wartość odsetek wynosiła 100 tysięcy złotych. W 2018 roku zapasy nie były finansowane kredytami spoza Grupy, tym samym na poziomie skonsolidowanym spółki Grupy nie skapitalizowały na zapasach w tym czasie żadnych odsetek.

Wartość zapasów, których wykorzystania / sprzedania oczekuje się w okresie przekraczającym 12 miesięcy na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosi 1 011 458 tysięcy złotych, a na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosiła 933 689 tysięcy złotych.

Zapasy o wartości 1 522 023 tysiące złotych dotyczą nakładów poniesionych w związku z realizowanymi projektami budowy mieszkań w celu ich późniejszej sprzedaży. W związku z ogólną sytuacją na rynku mieszkaniowym Grupa jest narażona na ryzyko zmian cen sprzedaży lokali mieszkalnych i usługowych. W stosunku do mieszkań, które zostały sprzedane na podstawie przedwstępnych umów sprzedaży, ryzyko zmiany ceny sprzedaży zostało ograniczone. W przypadku projektów inwestycyjnych, dla których budowa nie została jeszcze rozpoczęta, Grupa nie podpisała wiążących umów o wykonanie robót budowlanych.

W celu weryfikacji wartości rynkowej posiadanych aktywów Zarząd zlecił wycenę części zapasów firmie zewnętrznej – Savills Sp. z o.o. Wartość rynkowa zapasów na 31 grudnia 2019 roku ustalona na podstawie wycen dokonanych przez rzeczoznawcę oraz na podstawie wycen przygotowanych wewnętrznie przekracza wartość bilansową wycenianych zapasów. Na podstawie powyższych wycen Zarząd stwierdził, iż nie są konieczne korekty z tytułu utraty wartości zapasów inne niż zaprezentowane w sprawozdaniu finansowym. Jednakże biorąc pod uwagę niestabilność rynku nieruchomości, nie można wykluczyć, że przyszłe ceny sprzedaży mogą się różnić od cen przyjętych przez Grupę i niezależnego rzeczoznawcę do testu na utratę wartości i konieczne mogą się okazać dalsze odpisy bądź ich odwrócenie. Do dnia sporządzenia sprawozdania finansowego nie wystąpiły żadne zdarzenia, które należałoby uwzględnić w formie korekty wartości zapasów lub ujawnienia w sprawozdaniu finansowym.

*(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)***19. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty**

	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Środki pieniężne w kasie	156	15
Środki pieniężne na rachunkach bankowych	1 515 821	1 409 137
Środki pieniężne, razem	1 515 977	1 409 152
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty o ograniczonej możliwości dysponowania	(175 762)	(141 124)
Środki pieniężne dla potrzeb rachunku przepływów pieniężnych	1 340 215	1 268 028

Do środków pieniężnych i ich ekwiwalentów o ograniczonej możliwości dysponowania Grupa zaliczyła:

	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Środki pieniężne konsorcjów w części przypadającej na współkonsorcjantów	753	12 815
Środki stanowiące zabezpieczenie gwarancji bankowych	3 024	-
Rachunki powiernicze w spółkach deweloperskich	24 757	46 704
Zablokowane rachunki projektów deweloperskich	123 185	69 554
Środki pieniężne na rachunkach płatności podzielonej (split payment)	22 490	9 808
Środki stanowiące zabezpieczenie spłaty kredytu (nota 38)	1 455	1 215
Inne	98	1 028
Środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania ogółem	175 762	141 124

Krótkoterminowe lokaty bankowe oraz inwestycje o wysokim stopniu płynności zaliczane do środków pieniężnych i ich ekwiwalentów to przede wszystkim: lokaty typu „overnight” oraz krótkoterminowe depozyty o okresie zapadalności od 2 do 365 dni, o średniej efektywnej stopie procentowej wynoszącej na dzień 31 grudnia 2019 roku 1,49% p.a. dla depozytów w PLN (31 grudnia 2018 roku: 1,37% p.a. dla depozytów w PLN). Przeciętny termin zapadalności tych depozytów wynosi 36 dni (31 grudnia 2018 roku: 37 dni).

W 2019 roku Grupa przejęła środki pieniężne w wysokości 2 352 tysiące złotych w wyniku realizacji gwarancji (w 2018 roku: 4 014 tysięcy złotych).

20. Kapitały

Na dzień przejścia na MSSF Grupa skorygowała wartość kapitału podstawowego oraz nadwyżki ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej za okres, w którym gospodarka polska należała do hiperinflacyjnych. Skutki przeliczenia oraz uzgodnienie wartości wykazanych w księgach oraz dokumentach korporacyjnych jednostek Grupy na dzień 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku do wartości wykazanych w sprawozdaniu finansowym ujęte zostały w poniższej tabeli:

	31 grudnia 2019 roku		31 grudnia 2018 roku	
	Akcje zwykłe	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Akcje zwykłe	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej
Kapitał wg ewidencji	127 650	85 083	127 650	85 083
Przeliczenie kapitałów w związku z hiperinflacją	18 198	2 080	18 198	2 080
Wartość wykazana w sprawozdaniu finansowym	145 848	87 163	145 848	87 163

Wartość, o jaką kapitał podstawowy oraz nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej zostały skorygowane w związku z hiperinflacją została ujęta w pozycji „zysk (strata) z lat ubiegłych” w kapitale własnym.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Kapitał akcyjny Jednostki Dominującej składa się z 25 530 098 akcji o łącznej wartości 127 650 tysięcy złotych. Struktura kapitału zakładowego Jednostki Dominującej na dzień 31 grudnia 2019 roku przedstawia się następująco:

Seria / emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej
A	zwykłe/ imienne	Brak	Brak	2 250	11
A	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	2 997 750	14 989
B	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	2 000 000	10 000
C	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	1 900 285	9 502
D	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	1 725 072	8 625
E	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	2 000 000	10 000
F	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	5 312 678	26 563
G	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	2 217 549	11 088
H	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	1 448 554	7 243
I	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	186 250	931
K	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	1 484 693	7 423
L	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	4 255 017	21 275
Ogółem				25 530 098	127 650

Liczba akcji składających się na zatwierdzony kapitał jest równa liczbie akcji wyemitowanych. Wartość nominalna jednej akcji wynosi 5 złotych.

Jednostka Dominująca nie posiada akcji własnych. Jednostki zależne lub stowarzyszone nie posiadają akcji Jednostki Dominującej. Żadne akcje nie zostały zarezerwowane dla potrzeb emisji z tytułu realizacji opcji i umów sprzedaży.

Kwota zysku przeznaczanego do dystrybucji wynika ze sprawozdania finansowego Jednostki Dominującej.

21. Kapitał własny przypisany udziałom niedającym kontroli

	2019	2018
Stan na początek okresu	7 136	685
– zmiana składu Grupy (nota 8)	21 444	-
– udział w zyskach/(stratach) w ciągu roku	3 424	43
– udział w korektach konsolidacyjnych	(587)	17
– sprzedaż jednostek zależnych	-	(664)
– sprzedaż udziału niedającego kontroli	-	7 189
– wypłata dywidendy dla mniejszości	(2 926)	(134)
Stan na koniec okresu	28 491	7 136

Na dzień 31 grudnia 2018 oraz 31 grudnia 2019 roku udziały niedające kontroli posiadały 49,00% udziału w kapitale zakładowym, jak i w liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy spółki Budimex Parking Wrocław Sp. z o.o.

Wybrane dane finansowe spółki Budimex Parking Wrocław Sp. z o.o. przedstawiały się w sposób następujący:

Budimex Parking Wrocław Sp. z o.o.	2019	2018*
Sprawozdanie z sytuacji finansowej		
Aktywa trwałe	47 436	47 069
Aktywa obrotowe	3 259	4 379
Zobowiązania długoterminowe	(34 614)	(34 691)
Zobowiązania krótkoterminowe	(2 256)	(2 193)
Rachunek całkowitych dochodów		
Przychody	5 965	957
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej	1 671	(117)
Zysk (strata) z działalności zaniechanej po opodatkowaniu	-	-
Inne całkowite dochody	-	-
Całkowite dochody za okres	1 671	(117)
Otrzymane dywidendy od Budimex Parking Wrocław Sp. z o.o.	-	-

*dane z rachunku całkowitych dochodów w 2018 roku dotyczą okresu od 29 października do 31 grudnia 2018 roku.

W dniu 3 lipca 2019 roku Budimex SA kupił 51% akcji FBService SA oraz tym samym uzyskał kontrolę nad spółkami wchodzącymi w skład Grupy FBService SA, w tym FBService Kamieński Sp. z o.o., w którym to Grupa Budimex posiada 80% udziałów (szczegóły – nota 8).

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wybrane dane finansowe spółki FBSerwis Kamieński Sp. z o.o. przedstawiały się w sposób następujący:

FBSerwis Kamieński Sp. z o.o.	2019
Sprawozdanie z sytuacji finansowej	
Aktywa trwałe	57 369
Aktywa obrotowe	77 043
Zobowiązania długoterminowe	(40 979)
Zobowiązania krótkoterminowe	(55 943)
Rachunek całkowitych dochodów (za okres od 3 lipca do 31 grudnia 2019 roku)	
Przychody	60 121
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej	13 024
Zysk (strata) z działalności zaniechanej po opodatkowaniu	-
Inne całkowite dochody	-
Całkowite dochody za okres	13 024
Otrzymane dywidendy od FBSerwis Kamieński Sp. z o.o.	-

22. Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania

	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
	Wartość bilansowa	
Długoterminowe		
Kredyty bankowe i pożyczki	69 420	30 410
Zobowiązania z tytułu leasingu	203 792	153 697
Naliczone odsetki od kredytów i pożyczek długoterminowych	46	3
	273 258	184 110
Krótkoterminowe		
Kredyty bankowe i pożyczki	12 066	10 104
Zobowiązania z tytułu leasingu	165 042	44 714
Naliczone odsetki od kredytów i pożyczek krótkoterminowych	-	5
	177 108	54 823
Razem	450 366	238 933

Struktura umownych terminów wymagalności niezdyktowanych przepływów pieniężnych z tytułu kredytów i pożyczek przedstawia się w sposób następujący:

	31 grudnia 2019 roku		31 grudnia 2018 roku	
	Wartość bilansowa	Niezdyktowane umowne przepływy pieniężne*	Wartość bilansowa	Niezdyktowane umowne przepływy pieniężne*
- do 1 roku	12 066	13 691	10 109	11 019
- powyżej 1 roku do 3 lat	11 475	13 991	2 696	4 307
- powyżej 3 do 5 lat	31 407	36 060	3 125	4 567
- powyżej 5 lat	26 584	29 559	24 592	28 204
	81 532	93 301	40 522	48 097

*) obejmują zarówno płatności kapitału jak i odsetek; na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku kwoty w walucie zostały przeliczone na złote wg kursu NBP na koniec okresu, a płatności odsetek zostały skalkulowane w oparciu o stopę procentową obowiązującą w ostatnim okresie odsetkowym przed 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku.

Spółki Grupy mają możliwość dokonania wcześniejszej spłaty zaciągniętych pożyczek i kredytów. W umowach kredytowych, których stroną są spółki Grupy, nie zostały zawarte klauzule przewidujące kary za wcześniejszą spłatę kredytów.

W okresie objętym sprawozdaniem nie wystąpiło niewywiązanie się ze spłaty kapitału, odsetek, postanowień powierniczego rachunku rozliczenia zobowiązania lub warunków wykupu tych zobowiązań z tytułu pożyczek.

Spółki Grupy nie naruszyły warunków umów ani nie renegocjowały warunków dotyczących zobowiązań z tytułu pożyczek przed dniem zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Wartość bilansowa długoterminowych kredytów i pożyczek zbliżona jest do ich wartości godziwej, ponieważ warunki oprocentowania kredytów w umowach oparte są o zmienną stopę procentową.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Kredyty i pożyczki w podziale na waluty oraz według stopy procentowej (w przeliczeniu na PLN):

	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
	Kwota pozostała do spłaty	
Część długoterminowa	69 466	30 413
PLN (WIBOR)	61 173	30 413
PLN (oprocentowanie stałe)	8 293	-
Część krótkoterminowa	12 066	10 109
PLN (WIBOR)	6 834	1 090
PLN (oprocentowanie stałe)	5 232	-
EUR (EURIBOR)	-	9 019
	81 532	40 522

Ryzyko zmiany stopy procentowej

Efektywne stopy procentowe na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku były następujące:

	31 grudnia 2019 roku		31 grudnia 2018 roku	
	PLN	EUR	PLN	EUR
Kredyty bankowe i pożyczki	2,86% - 4,63%	-	2,87% - 3,92%	0,60%
Zobowiązania z tytułu leasingu	3,01% - 4,45%	0,93% - 1,03%	3,07%	-

Zobowiązania z tytułu leasingu

Spółki Grupy zawarły umowy leasingu dotyczące finansowania wszystkich grup rzeczowych aktywów trwałych, głównie maszyn i urządzeń technicznych, a także środków transportu. Spółki Grupy jako leasing rozpoznały również zobowiązania z tytułu opłat za prawo wieczystego użytkowania (przed przekształceniem we własność) – drugostronnie rozpoznano aktywa z tytułu prawa do użytkowania na zapasach. Przedmioty leasingu zostały udostępnione na okresy od 13 miesięcy (najem biur budowy) do 1200 miesięcy (użytkowanie wieczyste). Po upływie tych terminów oraz wywiązaniu się ze zobowiązań Spółka ma prawo nabyć niektóre przedmioty leasingu za cenę równą wartości końcowej przedmiotu leasingu. Zabezpieczeniem wykonania części zobowiązań wynikających z umowy jest weksel in blanco wystawiony przez Spółkę wraz z pisemnym upoważnieniem do jego wypełnienia.

Wiekowanie zobowiązań z tytułu leasingu

31 grudnia 2019 roku	Wartość bieżąca opłat leasingowych	Niezdyskontowane umowne przepływy pieniężne
– poniżej 1 roku	84 564	120 413
– od 1 do 3 lat	137 963	175 289
– od 3 do 5 lat	53 584	76 588
– powyżej 5 lat	92 723	317 114
	368 834	689 404

Przyszłe minimalne opłaty leasingowe oraz wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych netto na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosiły (wg MSR 17):

	Minimalne opłaty leasingowe	Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych
– poniżej 1 roku	50 223	44 714
– od 1 do 5 lat	144 590	134 950
– powyżej 5 lat	19 355	18 747
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego, razem	214 168	198 411
w tym przyszłe koszty finansowe z tytułu leasingu finansowego	(15 757)	-
Wartość bieżąca	198 411	198 411

W przypadku części umów spółki Grupy mają możliwość dokonania wcześniejszej spłaty pozostałych zobowiązań z tytułu leasingu. W umowach leasingowych nie zostały zawarte klauzule przewidujące kary za wcześniejszą spłatę tych zobowiązań.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

23. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania		
Zobowiązania finansowe		
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	370 312	520 073
Koszty niezafakturowane	651 238	684 523
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	13 804	9 346
Międzyokresowe rozliczenia kosztów	231 152	229 936
- z tytułu niewykorzystanych urlopów	48 131	47 635
- z tytułu premii pracowniczych	183 021	182 301
Zobowiązania z tytułu rozliczenia konsorcjów	-	2 511
Zobowiązania niefinansowe		
Zobowiązania z tytułu podatków i ubezpieczeń społecznych	206 910	241 449
Międzyokresowe rozliczenia kosztów	35 915	28 691
- z tytułu kosztów zakończenia realizacji kontraktów budowlanych	33 657	26 998
- pozostałe	2 258	1 693
Inne zobowiązania	21 442	3 909
Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania ogółem	1 530 773	1 720 438
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania ogółem	1 530 773	1 720 438

Wszystkie zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku ujęte zostały w ramach zobowiązań krótkoterminowych, gdyż zostaną rozliczone w trakcie normalnego cyklu operacyjnego Grupy.

24. Podatek dochodowy

	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
- przypadające do realizacji po upływie 12 miesięcy	156 962	130 579
- przypadające do realizacji w ciągu 12 miesięcy	431 579	394 083
Ogółem	588 541	524 662
Kompensata	(169 652)	(162 811)
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego po kompensacie	418 889	361 851
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
- przypadająca do uregulowania po upływie 12 miesięcy	53 357	24 429
- przypadająca do uregulowania w ciągu 12 miesięcy	129 699	138 382
Ogółem	183 056	162 811
Kompensata	(169 652)	(162 811)
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego po kompensacie	13 404	-

Zmiany stanu netto odroczonego podatku dochodowego przedstawiają się w sposób następujący:

	2019	2018
Stan na początek roku	361 851	405 208
Uznanie / (obciążenie) wyniku finansowego	68 039	(38 818)
Uznanie / (obciążenie) pozostałych całkowitych dochodów	98	224
Zmiana składu Grupy	(24 514)	(4 764)
Inne	11	1
Stan na koniec roku	405 485	361 851

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

	2019	2018
Podatek bieżący	162 475	59 234
Podatek odroczony	(68 039)	38 818
Korekty bieżącego podatku dochodowego za poprzednie okresy	9 070	(148)
Obciążenie / (uznanie) wyniku finansowego	103 506	97 904

Podatek dochodowy od zysku przed opodatkowaniem brutto Grupy różni się w następujący sposób od teoretycznej kwoty, którą by uzyskano stosując średnią ważoną stawkę podatku mającą zastosowanie do zysków konsolidowanych spółek:

	2019	2018
Zysk / (strata) brutto	332 357	403 388
Udział w (zyskach) / stratach jednostek wycenianych metodą praw własności	(4 785)	1 795
Zysk / (strata) przed opodatkowaniem	327 572	405 183
Podatek wyliczony według stawek krajowych	62 239	76 985
Różnice w opodatkowaniu dochodów zagranicznych	2 665	(629)
Korekty bieżącego podatku dochodowego za poprzednie okresy	9 070	(148)
Podatkowe skutki trwałych różnic pomiędzy zyskiem brutto a dochodem do opodatkowania	14 054	16 416
Wykorzystanie uprzednio nierozpoznanych strat podatkowych lub ujemnej różnicy przejściowej poprzedniego okresu	(688)	-
Ujemne różnice przejściowe, nierozliczone straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe, w związku z którymi nie rozpoznano w sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego	14 061	2 620
Obciążenie / (uznanie) wyniku finansowego z tytułu podatku od działalności przemysłowej i handlowej w Niemczech	2 151	3 319
Inne	(46)	(659)
Obciążenie / (uznanie) wyniku finansowego z tytułu podatku dochodowego	103 506	97 904
<i>Efektywna stawka podatkowa</i>	<i>31,60%</i>	<i>24,16%</i>

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Zmiana stanu aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego według tytułów (przed uwzględnieniem ich kompensaty), przedstawia się w sposób następujący:

	Stan aktywów na 1 stycznia 2018 roku	Utworzenie / (wykorzystanie) aktywa przez rachunek zysków i strat	Utworzenie / (wykorzystanie) aktywa przez inne całkowite dochody	Zmiana składu Grupy	Inne zmiany	Stan aktywów na 31 grudnia 2018 roku	Utworzenie / (wykorzystanie) aktywa przez rachunek zysków i strat	Utworzenie / (wykorzystanie) aktywa przez inne całkowite dochody	Zmiana składu Grupy	Inne zmiany	Stan aktywów na 31 grudnia 2019 roku
Wycena kontraktów budowlanych oraz rezerwa na straty na kontraktach	195 137	(55 387)	-	(439)	-	139 311	64 516	-	-	-	203 827
Koszty kontraktów związane z rozliczeniami międzykresowymi przychodów	82 703	17 983	-	-	-	100 686	(26 518)	-	-	-	74 168
Zobowiązania – koszty niezafakturowane	68 805	(11 172)	-	(2 453)	-	55 180	(5 909)	-	45	-	49 316
Strata podatkowa	77	1 782	-	(909)	-	950	(363)	-	-	-	587
Rezerwy na naprawy gwarancyjne	61 402	11 077	-	(804)	-	71 675	10 480	-	-	-	82 155
Pozostałe rezerwy na zobowiązania	23 179	2 924	-	-	-	26 103	64 466	-	(2 120)	-	88 449
Należności – odpisy aktualizujące	22 309	(4 425)	-	-	-	17 884	(1 699)	-	-	-	16 185
Rozliczenia z tytułu premii pracowniczych	33 287	1 497	-	(971)	-	33 813	(918)	-	182	-	33 077
Rozliczenia z tytułu niewykorzystanych urlopów	7 800	953	-	(215)	-	8 538	(566)	-	221	-	8 193
Dyskonto kaucji z tytułu umów o budowę	569	222	-	-	-	791	(143)	-	-	-	648
Wycena transakcji terminowych	1 719	(1 091)	-	-	-	628	215	-	-	-	843
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych	2 398	261	224	(213)	-	2 670	351	98	80	-	3 199
Rezerwy rekultywacyjne	-	-	-	-	-	-	(42)	-	7 907	-	7 865
Odpis aktualizujący długoterminowe aktywa finansowe	2 598	(184)	-	(20)	-	2 394	(333)	-	-	-	2 061
Pozostałe	32 319	31 972	-	(248)	(4)	64 039	(47 484)	-	1 402	11	17 968
Ogółem	534 302	(3 588)	224	(6 272)	(4)	524 662	56 053	98	7 717	11	588 541
Kompensata	(129 094)					(162 811)					(169 652)
Po kompensacie (wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	405 208					361 851					418 889

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Zmiana rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego według tytułów (przed uwzględnieniem ich kompensaty), przedstawia się w sposób następujący:

	Stan rezerw na 1 stycznia 2018 roku	Utworzenie / (wykorzystanie) rezerwy przez rachunek zysków i strat	Utworzenie / (wykorzystanie) rezerwy przez inne całkowite dochody	Zmiana składu Grupy	Inne zmiany	Stan rezerw na 31 grudnia 2018 roku	Utworzenie / (wykorzystanie) rezerwy przez rachunek zysków i strat	Utworzenie / (wykorzystanie) rezerwy przez inne całkowite dochody	Zmiana składu Grupy	Inne zmiany	Stan rezerw na 31 grudnia 2019 roku
Wycena kontraktów budowlanych	91 865	16 233	-	(1 406)	-	106 692	(22 343)	-	-	-	84 349
Wycena transakcji terminowych	2 307	(1 448)	-	(5)	-	854	(645)	-	-	-	209
Dyskonto kaucji z tytułu umów o budowę	4 457	471	-	(46)	-	4 882	41	-	-	-	4 923
Należności – naliczone odsetki	822	(778)	-	(9)	-	35	750	-	-	-	785
Prawo do składowania	-	-	-	-	-	-	(568)	-	10 226	-	9 658
Pozwolenie na przetwarzanie	-	-	-	-	-	-	(476)	-	16 398	-	15 922
Leasing	17 297	20 626	-	(32)	-	37 891	8 876	-	-	-	46 767
Inne	12 346	126	-	(10)	(5)	12 457	2 379	-	5 607	-	20 443
Ogółem	129 094	35 230	-	(1 508)	(5)	162 811	(11 986)	-	32 231	-	183 056
Kompensata	(129 094)					(162 811)					(169 652)
Po kompensacie (wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	-					-					13 404

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się w oparciu o stawkę 19% dla dodatnich i ujemnych różnic przejściowych dotyczących krajowych składników aktywów i zobowiązań, natomiast dla różnic przejściowych w przypadku pozycji bilansowych dotyczących jednostek działających za granicą – w oparciu o stawki podatkowe kraju będącego podstawowym środowiskiem gospodarczym, w którym działa jednostka oraz reguluje zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku ujemne różnice przejściowe oraz nierozliczone straty podatkowe, w związku z którymi nie ujęto w sprawozdaniu z sytuacji finansowej składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynoszą 84 646 tysięcy złotych (31 grudnia 2018 roku: wynosiły 12 792 tysiące złotych) i wygasają w latach 2020 - 2021. Przyczyną nieujęcia składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego jest małe prawdopodobieństwo uprawdopodobnienia nieściągalności wierzytelności zgodnie z polskim prawem podatkowym oraz brak dochodów do opodatkowania na Litwie.

25. Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych

Wszyscy pracownicy spółek Grupy Budimex na dzień 31 grudnia 2019 roku korzystają z 2 typów świadczeń pracowniczych:

- z odpraw emerytalno-rentowych
- z odpraw pośmiertnych (dotyczy tylko pracowników spółki FBSerwis SA i spółek od niej zależnych).

Odprawy emerytalno – rentowe wypłacane są pracownikom w przypadku odejścia na rentę lub emeryturę. Należna kwota odprawy jest iloczynem podstawy wymiaru nagrody z dnia nabycia uprawnienia do wypłaty i odpowiedniego, rosnącego wraz ze stażem pracy danego pracownika, współczynnika.

Odprawy pośmiertne wypłacane są członkom rodziny pracownika w przypadku jego śmierci. Należna kwota świadczenia jest iloczynem podstawy wymiaru odprawy z dnia nabycia uprawnienia do wypłaty i odpowiedniego współczynnika, rosnącego wraz ze stażem pracy danego pracownika. Zobowiązanie z tytułu odpraw pośmiertnych rozpoznawane jest tylko w spółce FBSerwis SA i spółkach od niej bezpośrednio zależnych, ponieważ w pozostałych spółkach Grupy Budimex zobowiązanie to nie jest ujmowane ze względu na objęcie pracowników ubezpieczeniem na życie.

Obowiązek wypłaty odpraw emerytalno-rentowych i odpraw pośmiertnych zwykle naraża Grupę na ryzyko aktuarialne obejmujące:

Ryzyko stopy procentowej – bieżącą wartość zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych oblicza się przy pomocy stopy dyskonta określonej przez odniesienie do poziomu rentowności dostępnych na rynku obligacji skarbowych, jako że w Polsce nie występują wysoce płynne obligacje komercyjne o niskim stopniu ryzyka. Spadek oprocentowania obligacji powoduje zwiększenie zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych.

Ryzyko wynagrodzeń - bieżącą wartość zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych oblicza się przez odniesienie do przyszłego poziomu wynagrodzeń pracowników spółek Grupy Budimex. Wobec tego wzrost wynagrodzeń pracowników spowoduje zwiększenie wartości zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych.

Ryzyko długowieczności - bieżącą wartość zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych oblicza się przez odniesienie do najlepszych szacunków śmiertelności pracowników w okresie zatrudnienia. Zwiększenie oczekiwanej długości trwania życia pracowników spowoduje wzrost wartości zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych.

Ryzyko zmiany wieku emerytalnego – bieżącą wartość zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych oblicza się w oparciu o obowiązujący w Polsce wiek emerytalny.

Ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych:

	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Odprawy emerytalno – rentowe, w tym:	16 640	14 051
– wartość bieżąca zobowiązania na dzień bilansowy	16 640	14 051
Odprawy pośmiertne, w tym:	216	-
– wartość bieżąca zobowiązania na dzień bilansowy	216	-
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych ogółem	16 856	14 051
<i>w tym:</i>		
– część długoterminowa	14 979	12 639
– część krótkoterminowa	1 877	1 412

Główne przyjęte założenia aktuarialne (w tabeli poniżej podano zakresy stóp przyjętych przez aktuarusza; założenia różnią się pomiędzy spółkami Grupy oraz dla poszczególnych lat):

	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Stopa dyskonta	1,72% – 2,29%	1,80% – 2,65%
Przewidywana inflacja	2,3% – 2,6%	2,9% – 3,2%
Przewidywana przyszła rotacja pracowników	0,0% – 16,0%	2,0% – 11,0%
Przewidywany przyszły wzrost wynagrodzeń	3,0% – 7,2%	3,3% – 6,7%

Założenia odnośnie do śmiertelności zostały oparte o tablice trwania życia dla Polski za rok 2016 opublikowane przez Główny Urząd Statystyczny.

Ostatnia wycena została wykonana przez niezależnego aktuarusza na dzień 31 grudnia 2019 roku.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Odprawy emerytalno – rentowe

Zmiany stanu zobowiązania z tytułu odpraw emerytalno–rentowych ujęte zostały w poniższej tabeli.

	2019	2018
Wartość bieżąca zobowiązania na początek okresu	14 051	12 130
Koszty odsetek	342	298
Koszty zatrudnienia	1 860	1 433
Wyplacone świadczenia	(729)	(499)
(Zyski) / straty aktuarialne, w tym wynikające z:	518	1 181
- zmiany założeń	730	259
- doświadczenia w przypadku zobowiązań programu	(212)	922
Zmiana składu Grupy	598	(492)
Wartość bieżąca zobowiązania na koniec okresu	16 640	14 051

Obciążenia rachunku wyników z tytułu odpraw emerytalno–rentowych przedstawiają się następująco:

	2019	2018
Koszty zatrudnienia	1 860	1 433
Koszty odsetek	342	298
Koszty ujęte w rachunku zysków i strat (nota 32)	2 202	1 731
Straty aktuarialne do ujęcia w okresie	518	1 181
Koszty ujęte w innych całkowitych dochodach	518	1 181
w tym koszty świadczeń pracowniczych ujęte w rachunku zysków i strat w ramach:		
– kosztów sprzedanych produktów, towarów i materiałów	204	305
– kosztów sprzedaży	37	34
– kosztów ogólnego zarządu	1 961	1 392

Odprawy pośmiertne

Odprawy pośmiertne wypłacane są członkom rodziny pracownika w przypadku jego śmierci. Należna kwota świadczenia jest iloczynem podstawy wymiaru odprawy z dnia nabycia uprawnienia do wypłaty i odpowiedniego współczynnika, rosnącego wraz ze stażem pracy danego pracownika. W 2019 roku zobowiązanie z tytułu odpraw pośmiertnych rozpoznawane było tylko w spółce FBService SA i w jej spółkach zależnych, ponieważ w pozostałych spółkach Grupy Budimex zobowiązanie to nie było ujmowane ze względu na objęcie pracowników ubezpieczeniem na życie.

Zmiany stanu zobowiązania z tytułu odpraw pośmiertnych ujęte zostały w poniższej tabeli.

	2019	2018
Wartość bieżąca zobowiązania na początek okresu	-	493
Koszty odsetek	-	-
Koszty zatrudnienia	216	-
Zmiana składu Grupy	-	(493)
(Zyski) aktuarialne, w tym wynikające z:	-	-
- zmiany założeń	-	-
- doświadczenia w przypadku zobowiązań programu	-	-
Wartość bieżąca zobowiązania na koniec okresu	216	-

Obciążenia rachunku wyników z tytułu odpraw pośmiertnych przedstawiają się następująco:

	2019	2018
Koszty zatrudnienia	216	-
Koszty odsetek	-	-
Koszty ujęte w rachunku zysków i strat (nota 32)	216	-
(Zyski)/straty aktuarialne do ujęcia w okresie	-	-
(Zyski)/Koszty ujęte w innych całkowitych dochodach	-	-
w tym koszty świadczeń pracowniczych ujęte w rachunku zysków i strat w ramach:		
– kosztów sprzedanych produktów, towarów i materiałów	216	-
– kosztów sprzedaży	-	-
– kosztów ogólnego zarządu	-	-

*(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)***Analiza wrażliwości**

Znaczące założenia aktuarialne przyjęte przy obliczaniu zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych obejmują stopę dyskonta, prognozowany wzrost wynagrodzeń oraz rotację pracowników.

Analiza wrażliwości na zmiany stóp procentowych

Wzrost założonej stopy dyskonta o 1 punkt procentowy spowodowałby spadek zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 1 840 tysięcy złotych, natomiast spadek założonej stopy dyskonta o 1 punkt procentowy spowodowałby wzrost zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 2 252 tysiące złotych.

Analiza wrażliwości na zmiany stopy wzrostu wynagrodzeń

Wzrost założonej stopy wzrostu wynagrodzeń o 1 punkt procentowy spowodowałaby wzrost zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 2 124 tysiące złotych, natomiast spadek założonej stopy wzrostu wynagrodzeń o 1 punkt procentowy spowodowałaby spadek zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 1 784 tysiące złotych.

Analiza wrażliwości na zmiany rotacji pracowników

Wzrost założonej rotacji pracowników o 1 punkt procentowy spowodowałaby spadek zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 2 013 tysiące złotych, natomiast spadek założonej rotacji pracowników o 1 punkt procentowy spowodowałaby wzrost zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 2 447 tysiące złotych.

Powyższa analiza wrażliwości nie musi być reprezentatywnym przedstawieniem faktycznych zmian wysokości zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych. Jest mało prawdopodobne, by zmiany poszczególnych założeń występowały w izolacji od innych, ponieważ niektóre założenia mogą być skorelowane.

Metody ani założenia wykorzystywane do przygotowania analizy wrażliwości nie zmieniły się istotnie w porównaniu do roku ubiegłego.

26. Rezerwy na zobowiązania i inne obciążenia

	Sprawy sądowe	Kary i inne sankcje	Naprawy gwarancyjne	Rekultywacja	Pozostałe	Ogółem
Stan na 1 stycznia 2018 roku	24 634	55 521	354 623	-	41 842	476 620
Utworzenie dodatkowych rezerw	469	21 588 ¹	111 978	-	26 388 ²	160 423
Rozwiązanie niewykorzystanych rezerw	(1 095)	(8 909) ³	(21 513)	-	(13 348) ⁴	(44 865)
Wykorzystanie rezerw	-	-	(23 139)	-	(9 241)	(32 380)
Inne zmiany	3	-	44	-	122	169
Zmiana stanu Grupy	(141)	-	(4 135)	-	(447)	(4 723)
Stan na 31 grudnia 2018 roku	23 870	68 200	417 858	-	45 316	555 244
Stan na 1 stycznia 2019 roku	23 870	68 200	417 858	-	45 316	555 244
Utworzenie dodatkowych rezerw	417	72 079 ⁵	97 748	-	14 021 ⁶	184 265
Rozwiązanie niewykorzystanych rezerw	(411)	(18 195) ⁷	(18 351)	(221)	(8 414) ⁸	(45 592)
Wykorzystanie rezerw	-	-	(16 814)	-	(3 822)	(20 636)
Inne zmiany	-	-	6	-	-	6
Zmiana składu Grupy	-	-	264	41 617	-	41 881
Stan na 31 grudnia 2019 roku	23 876	122 084	480 711	41 396	47 101	715 168

¹⁾ w tym 567 tysięcy złotych ujęto w kosztach finansowych oraz w koszcie sprzedanych produktów i usług oraz towarów i materiałów

²⁾ w tym 26 319 tysięcy złotych ujęto w koszcie sprzedanych produktów i usług oraz towarów i materiałów, 47 tysięcy złotych ujętych w kosztach ogólnego zarządu oraz 22 tysiące złotych ujęto w kosztach finansowych

³⁾ w tym 49 tysięcy złotych ujęto jako pomniejszenie kosztów finansowych oraz 797 tysięcy złotych ujęto w przychodach finansowych

⁴⁾ w tym 13 348 tysięcy złotych ujęto jako pomniejszenie kosztu sprzedanych produktów i usług oraz towarów i materiałów

⁵⁾ w tym 292 tysiące złotych ujęto w kosztach finansowych

⁶⁾ w tym 13 940 tysięcy złotych ujęto w koszcie sprzedanych produktów i usług oraz towarów i materiałów, 45 tysięcy złotych ujętych w kosztach ogólnego zarządu oraz 36 tysięcy złotych ujęto w kosztach finansowych

⁷⁾ w tym 3 296 tysięcy ujęto w przychodach finansowych

⁸⁾ w tym 8 414 tysięcy złotych ujęto jako pomniejszenie kosztu sprzedanych produktów i usług oraz towarów i materiałów

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Utworzenie / (odwrócenie) rezerw na sprawy sądowe, kary i inne sankcje oraz rezerw na restrukturyzację zostało ujęte w pozostałych kosztach operacyjnych (nota 33), natomiast utworzenie / (odwrócenie) rezerw na naprawy gwarancyjne oraz na rekultywację – w kosztach operacyjnych, z wyjątkiem transakcji opisanych w przypisach do powyższej tabeli.

Najbardziej istotne sprawy sądowe, których spółki Grupy są stroną, zostały opisane w punkcie 5.7 sprawozdania z działalności za rok 2019.

Struktura łącznej kwoty rezerw:

	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Długoterminowe	498 422	367 306
Krótkoterminowe	216 746	187 938
	715 168	555 244

27. Kontrakty budowlane

Poniższe dane dotyczą kontraktów wycenianych przez spółki Grupy zgodnie z metodą zaawansowania realizacji umowy o usługę budowlaną (metodą opartą na nakładach lub metodą opartą na wynikach).

Wybrane skonsolidowane dane – sprawozdanie z sytuacji finansowej

	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Aktywa		
Wycena kontraktów budowlanych	444 008	561 537
Zobowiązania		
Wycena kontraktów budowlanych	951 448	575 183
Rezerwa na straty na kontraktach budowlanych	240 677	158 035
Otrzymane zaliczki na realizowane kontrakty (nota 28)	593 163	373 389

Wartość godziwa wyceny kontraktów budowlanych jest zbliżona do ich wartości bilansowej.

28. Przychody przyszłych okresów

Przychody przyszłych okresów obejmują:

	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Zaliczki na realizowane kontrakty (nota 27)	593 163	373 389
Wpłaty na lokale w spółkach deweloperskich	757 307	614 828
Pozostałe rozliczenia międzyokresowe przychodów	5 840	8 007
Ogółem	1 356 310	996 224

Wszystkie zaliczki otrzymane i rozliczenia międzyokresowe przychodów na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku ujęte zostały w ramach zobowiązań krótkoterminowych, gdyż zostaną rozliczone w trakcie normalnego cyklu operacyjnego Grupy.

29. Kaucje z tytułu umów o budowę

	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Zatrzymane przez odbiorców – do zwrotu po upływie 12 miesięcy	59 212	49 103
Zatrzymane przez odbiorców – do zwrotu w ciągu 12 miesięcy	48 433	28 311
Ogółem kaucje z tytułu umów o budowę zatrzymane przez odbiorców	107 645	77 414
Zatrzymane dostawcom – do zwrotu po upływie 12 miesięcy	229 522	222 751
Zatrzymane dostawcom – do zwrotu w ciągu 12 miesięcy	215 032	214 866
Ogółem kaucje z tytułu umów o budowę zatrzymane dostawcom	444 554	437 617

Kaucje z tytułu umów o budowę o okresie zapłaty powyżej jednego roku podlegają dyskontowaniu i są wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości bieżącej. Poniższe zestawienie wskazuje skutki dyskontowania ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz rachunkach zysków i strat Grupy za poszczególne okresy. Podane kwoty dyskonta obniżają odpowiednio wartość nominalną należności i zobowiązań z tytułu kaucji. Ponadto w sprawozdaniu z sytuacji finansowej rozpoznany jest podatek odroczonego od podanych kwot wyliczony według obowiązującej w Polsce stawki podatkowej 19% oraz od efektu zmiany wartości dyskonta w rachunku zysków i strat.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Dyskonto kaucji długoterminowych z tytułu umów o budowę zatrzymanych przez odbiorców	3 409	4 163
Dyskonto kaucji długoterminowych z tytułu umów o budowę zatrzymanych dostawcom	25 916	25 943

Dyskonto ujęte w rachunku zysków i strat:

	2019	2018
Pomniejszenie przychodów ze sprzedaży	(953)	(2 432)
Pomniejszenie kosztu sprzedanych usług	8 566	11 955
Ogółem korekta marży brutto	7 613	9 523
Korekta przychodów / (kosztów) finansowych (nota 34)	(6 886)	(8 210)
Podatek odroczony rozpoznany od powyższych korekt	(139)	(249)
Wpływ netto na rachunek zysków i strat	588	1 064

Wartość godziwa kaucji zatrzymanych zarówno przez odbiorców, jak i przez dostawców jest zbliżona do ich wartości bilansowej.

30. Przychody z umów z klientami

30.1 Przychody ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów w podziale na kategorie

30.1.1 Przychody według rodzaju dobra lub usługi

W 2019 roku przychody netto ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów w podziale według rodzaju dobra lub usługi wyglądały następująco:

Nazwa segmentu	Działalność budowlana	Działalność deweloperska i zarządzanie nieruchomościami	Działalność usługowa	Wyłączenia	Skonsolidowane dane finansowe
Przychody ze sprzedaży robót budowlano-montażowych	7 053 193	-	-	(404 214)	6 648 979
Przychody ze sprzedaży pozostałych usług	43 358	8 163	278 281	(15 882)	313 920
Przychody ze sprzedaży wyrobów gotowych	40 981	542 097	-	-	583 078
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	14 446	7 551	-	1 689	23 686
Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem	7 151 978	557 811	278 281	(418 407)	7 569 663

W 2018 roku przychody netto ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów w podziale według rodzaju dobra lub usługi wyglądały następująco:

Nazwa segmentu	Działalność budowlana	Działalność deweloperska i zarządzanie nieruchomościami	Działalność usługowa	Wyłączenia	Skonsolidowane dane finansowe
Przychody ze sprzedaży robót budowlano-montażowych	6 974 837	-	93 192	(295 274)	6 772 755
Przychody ze sprzedaży pozostałych usług	38 205	8 161	3 715	(13 955)	36 126
Przychody ze sprzedaży wyrobów gotowych	26 115	538 051	3 651	-	567 817
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	8 486	1 857	96	-	10 439
Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem	7 047 643	548 069	100 654	(309 229)	7 387 137

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

30.1.2 Przychody według rejonu geograficznego

W 2019 roku przychody netto ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów w podziale według rejonu geograficznego wyglądały następująco:

Nazwa segmentu	Działalność budowlana	Działalność deweloperska i zarządzanie nieruchomościami	Działalność usługowa	Wyłączenia	Skonsolidowane dane finansowe
Polska	6 743 996	557 811	278 239	(418 407)	7 161 639
Niemcy	225 029	-	41	-	225 070
Inne kraje UE	174 642	-	1	-	174 643
Pozostałe kraje*	8 311	-	-	-	8 311
Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem	7 151 978	557 811	278 281	(418 407)	7 569 663

*pozostałe kraje to Norwegia, Senegal, USA

W 2018 roku przychody netto ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów w podziale według rejonu geograficznego wyglądały następująco:

Nazwa segmentu	Działalność budowlana	Działalność deweloperska i zarządzanie nieruchomościami	Działalność usługowa	Wyłączenia	Skonsolidowane dane finansowe
Polska	6 760 951	548 069	94 436	(309 229)	7 094 227
Niemcy	202 425	-	163	-	202 588
Inne kraje UE	83 734	-	-	-	83 734
Pozostałe kraje*	533	-	6 055	-	6 588
Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem	7 047 643	548 069	100 654	(309 229)	7 387 137

*pozostałe kraje to Norwegia, Szwajcaria, Ukraina i Rosja

Podział geograficzny przychodów ze sprzedaży odpowiada lokalizacji klientów i jest zgodny z wewnętrzną strukturą organizacyjną Grupy.

30.1.3 Przychody segmentu „Działalność budowlana” według rodzajów obiektów

Przychody netto ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów segmentu operacyjnego „działalność budowlana”, jako najbardziej istotnego w Grupie Budimex, zostały podzielone dodatkowo według rodzajów obiektów. Dane za lata 2019 oraz 2018 przedstawiają się następująco:

Rodzaj obiektów	Przychody ze sprzedaży za okres 12 miesięcy zakończony:	
	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Lądowo-inżynieryjne	3 091 858	3 163 230
Kolejowe	1 190 217	634 112
Kubaturowe, w tym:	2 869 903	3 250 301
- niemieszkaniaowe	2 215 176	2 537 318
- mieszkaniowe	654 727	712 983
Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów – segment „Działalność budowlana”	7 151 978	7 047 643

30.2 Aktywa i zobowiązania z tytułu umów z klientami

Termin wypełnienia zobowiązań do wykonania świadczenia a stosowane terminy płatności

Kontrakty budowlane są rozliczane finansowo z inwestorami w następujący sposób:

- w trakcie realizacji prac - częściowo zgodnie z postępowaniem robót, najczęściej w okresach miesięcznych w oparciu o dokumenty rozliczeniowe, potwierdzające wykonanie określonych robót oraz innych zobowiązań umownych (przejściowe świadectwa płatności, protokoły odbiorów częściowych, faktury częściowe), oraz

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

- po zakończeniu realizacji prac - na podstawie dokumentów końcowych (protokół odbioru końcowego, faktura końcowa), potwierdzających zakończenie realizacji prac oraz wypełnienie zobowiązań kontraktowych wymaganych do rozliczenia końcowego.

Terminy płatności za wykonane przez spółki Grupy usługi budowlane wynoszą najczęściej 30 dni, z tym zastrzeżeniem, że na niektórych kontraktach spółki Grupy uzyskują finansowanie przed rozpoczęciem prac w formie zaliczek, które są rozliczane sukcesywnie w fakturach częściowych oraz fakturze końcowej.

W przypadku przychodów realizowanych przez spółki deweloperskie klienci dokonują wpłat na mieszkania zgodnie z harmonogramami zawartymi w każdej z umów przedwstępnych. Ostateczne rozliczenie z klientem następuje przed podpisaniem aktu notarialnego, kiedy to rozpoznawany jest przychód ze sprzedaży.

W trakcie 2019 i 2018 roku nie wystąpiły przychody z tytułu umów z klientami, które zostałyby ujęte w danym roku obrotowym, a dla których zobowiązania do wykonania świadczenia zostały spełnione w poprzednim okresie sprawozdawczym.

W trakcie 2019 i 2018 roku nie rozpoznano żadnych korekt przychodów, które miałyby wpływ na aktywa lub zobowiązania z tytułu umów z klientami, a które wynikałyby ze zmiany sposobu pomiaru stopnia zobowiązania lub ze zmiany umowy.

	31 grudnia 2018 roku	Zmiana wyceny kontraktów	Przychody ujęte w 2019 r. uwzględnione w saldzie zobowiązań na 31.12.2018	Zmiana okresu, w którym prawo do wynagrodzenia staje się bezwarunkowe	Otrzymane zaliczki na lokale	Inne	31 grudnia 2019 roku
Należności z tytułu umów koncesyjnych	46 416	-	-	-	-	505	46 921
Wycena kontraktów budowlanych	561 537	444 008	-	(561 537)	-	-	444 008
Aktywa z tytułu umów z klientami	607 953	444 008	-	(561 537)	-	505	490 929
Przychody przyszłych okresów - wpłaty na lokale w spółkach deweloperskich	614 828	-	(463 255)	-	605 734	-	757 307
Wycena kontraktów budowlanych	575 183	641 705	(265 440)	-	-	-	951 448
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	1 190 011	641 705	(728 695)	-	605 734	-	1 708 755

	31 grudnia 2017 roku	Zmiana wyceny kontraktów	Przychody ujęte w 2018 r. uwzględnione w saldzie zobowiązań na 31.12.2017	Zmiana okresu, w którym prawo do wynagrodzenia staje się bezwarunkowe	Otrzymane zaliczki na lokale	Inne	31 grudnia 2018 roku
Należności z tytułu umowy koncesyjnej	46 440	-	-	-	-	(24)	46 416
Wycena kontraktów budowlanych	483 501	561 537	-	(483 501)	-	-	561 537
Aktywa z tytułu umów z klientami	529 941	561 537	-	(483 501)	-	(24)	607 953
Przychody przyszłych okresów - wpłaty na lokale w spółkach deweloperskich	661 862	-	(454 511)	-	407 477	-	614 828
Wycena kontraktów budowlanych	783 209	(22 733)	(185 293)	-	-	-	575 183
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	1 445 071	(22 733)	(639 804)	-	407 477	-	1 190 011

30.3 Pozostałe do realizacji zobowiązania do wykonania świadczenia

	31.12.2019	31.12.2018
Łączna kwota ceny transakcyjnej przypisanej do zobowiązań do wykonania świadczenia, które pozostały niespełnione na koniec okresu sprawozdawczego, do zrealizowania w ciągu:	10 471 597	10 743 510
- do 1 roku	6 337 132	6 606 068
- powyżej 1 roku	4 134 465	4 137 442
Razem	10 471 597	10 743 510

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

31. Koszty według rodzaju

	2019	2018
Amortyzacja, w tym:	105 679	52 111
– rzeczowych aktywów trwałych (nota 10)	94 216	46 186
– nieruchomości inwestycyjnych (nota 11)	886	698
– wartości niematerialnych (nota 12)	10 577	5 227
Koszty świadczeń pracowniczych (nota 32)	1 024 973	977 854
Zużycie materiałów i energii	1 963 371	2 418 714
Usługi obce	3 980 219	3 792 466
Podatki i opłaty	37 991	18 965
Koszty reklamy i wydatki reprezentacyjne	10 342	11 119
Ubezpieczenia majątkowe i osobowe	21 378	18 161
Zmiana stanu rezerwy na straty na kontraktach budowlanych (nota 27)	82 642	(85 567)
Inne koszty rodzajowe	243 423	(89 850)
Koszty sprzedaży (wielkość ujemna)	(30 478)	(30 650)
Koszty ogólnego zarządu (wielkość ujemna)	(198 992)	(229 593)
Zmiana stanu produktów i produkcji w toku	(240 496)	(99 741)
Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki (wielkość ujemna)	-	-
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów i usług	7 000 052	6 753 989
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	18 059	4 059
Koszty sprzedanych produktów i usług oraz towarów i materiałów	7 018 111	6 758 048

32. Koszty świadczeń pracowniczych

	2019	2018
Koszty wynagrodzeń, w tym m.in.:	848 380	810 785
– koszty świadczeń emerytalno – rentowych (nota 25)	2 418	1 731
– koszty płatności w formie akcji (nota 39)	2 857	3 287
– koszty świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy	5 108	4 769
Koszty ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń, w tym m.in.:	176 593	167 069
– koszty ubezpieczeń społecznych	140 656	112 207
– koszty świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy	622	644
Razem koszty świadczeń pracowniczych ujęte w kosztach rodzajowych (nota 31)	1 024 973	977 854

33. Pozostałe przychody i koszty operacyjne**Pozostałe przychody operacyjne**

	2019	2018
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	23 886	1 874
Odwrócenie odpisów aktualizujących, w tym:	8 378	20 271
– należności (nota 17)	8 191	1 545
– zapasy (nota 18)	-	18 726
– rzeczowe aktywa trwałe (nota 10)	187	-
Rozwiązanie rezerw, w tym:	15 310	9 158
– na sprawy sądowe i odszkodowania (nota 26)	411	1 095
– na kary i sankcje (nota 26)	14 899	8 063
Otrzymane kary / odszkodowania	38 463	30 065
Dotacje	539	147
Odpis przedawnionych zobowiązań	7 445	2 778
Zysk z pochodnych instrumentów finansowych (nota 15.2)	4 215	2 816
Pozostałe	1 217	868
Ogółem	99 453	67 977

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Pozostałe koszty operacyjne

	2019	2018
Utworzenie odpisów aktualizujących, w tym:	13 899	26 864
– należności (nota 17)	12 350	18 942
– zapasy (nota 18)	1 549	7 735
– rzeczowe aktywa trwałe (nota 10)	-	187
Utworzenie rezerw, w tym:	72 204	21 490
– na sprawy sądowe (nota 26)	417	469
– na kary i odszkodowania (nota 26)	71 787	21 021
Wyplacone odszkodowania i kary umowne	9 107	8 074
Opłaty sądowe i egzekucje, koszty postępowania sądowego	2 299	1 214
Strata z pochodnych instrumentów finansowych (nota 15.2)	3 774	2 538
Darowizny	883	1 890
Pozostałe	975	1 754
Ogółem	103 141	63 824

34. Przychody i koszty finansowe**Przychody finansowe**

	2019	2018
Przychody odsetkowe od instrumentów finansowych, w tym:	10 956	19 569
– od lokat bankowych oraz środków na rachunkach bankowych	8 662	13 422
– od udzielonych pożyczek (nota 15.1)	2 161	3 987
– od obligacji wyemitowanych przez banki (nota 15.4)	133	2 160
Pozostałe przychody odsetkowe, w tym:	7 566	5 160
– przychody odsetkowe z tytułu otrzymanych skont i za zwłokę	7 408	5 160
– inne	158	-
Dywidendy i udziały w zyskach	3	-
Wycena należności z tytułu umów koncesyjnych (nota 16)	2 870	2 519
Zysk z wyceny udziału w jednostce stowarzyszonej (nota 8)	34 757	-
Rozwiązanie odpisu na pożyczki udzielone (nota 15.1)	525	-
Rozwiązanie rezerw na kary i inne sankcje (nota 26)	3 296	797
Dodatnie różnice kursowe	150	202
Pozostałe	4	44
Ogółem	60 127	28 291

Koszty finansowe

	2019	2018
Koszty odsetkowe od instrumentów finansowych, w tym:	10 859	4 795
– z tytułu otrzymanych pożyczek, kredytów i innych zewnętrznych źródeł finansowania	1 746	1 083
– z tytułu umów leasingowych	9 113	3 712
Pozostałe koszty odsetkowe, w tym:	3 240	1 717
– odsetki zapłacone dostawcom za zwłokę oraz z tytułu skont	997	796
– inne odsetki	2 243	921
Aktualizacja udziałów w spółkach niekonsolidowanych (nota 15.3)	-	682
Dyskonto kaucji z tytułu umów o budowę (nota 29)	6 886	8 210
Koszty prowizji i gwarancji bankowych	23 681	23 390
Strata z pochodnych instrumentów finansowych (nota 15.2)	1 426	1 138
Strata na sprzedaży inwestycji w instrumenty kapitałowe (nota 15.3)	324	-
Pozostałe	4 533	186
Ogółem	50 949	40 118

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

35. Zysk / (strata) na akcję

Podstawowy

Podstawowy zysk / (strata) na akcję wyliczany jest jako iloraz zysku / (straty) przypadającego na akcjonariuszy Jednostki Dominującej oraz średniej ważonej liczby akcji zwykłych w trakcie roku (nota 20).

	2019	2018
Zysk / (strata) przypadający na akcjonariuszy Jednostki Dominującej	226 014	305 424
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	25 530 098	25 530 098
Podstawowy zysk / (strata) na akcję (w zł na jedną akcję)	8,85	11,96

Rozwodniony

Rozwodniony zysk / (strata) na akcję w obydwu okresach był równy podstawowemu zyskowi na akcję, ponieważ nie wystąpiły instrumenty powodujące rozwodnienie.

36. Dywidenda na akcję

W dniu 19 czerwca 2019 roku Budimex SA dokonał wypłaty dywidendy w kwocie 160 839 tysięcy złotych, tj. 6,30 złotych brutto na jedną akcję, na którą przeznaczono część jednostkowego zysku netto za okres od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku. Kwotę pozostałego jednostkowego zysku netto za 2018 rok w wysokości 160 763 tysiące złotych przeznaczono na podwyższenie kapitału zapasowego.

Do dnia sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2019 roku Zarząd Budimex SA nie podjął uchwały w sprawie rekomendacji podziału zysku za 2019 rok.

37. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Pozostałe korekty w działalności operacyjnej w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych obejmują następujące pozycje:

	2019	2018
Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów zagranicznych	53	1 605
Pozostałe	(199)	24
Ogółem	(146)	1 629

Transakcje niepieniężne

W 2019 roku transakcje niepieniężne dotyczące wszystkich działalności (operacyjnej, inwestycyjnej i finansowej), niewykazane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych, obejmowały zwiększenia aktywów trwałych i obrotowych z tytułu pierwszego zastosowania MSSF 16 w kwocie 131 999 tysięcy złotych (37 419 tysięcy złotych - rzeczowe aktywa trwałe, 10 199 tysięcy złotych - nieruchomości inwestycyjne, 84 381 tysięcy złotych - zapasy) oraz przyjęcia aktywów w leasing o wartości 107 042 tysiące złotych (101 285 tysięcy złotych - rzeczowe aktywa trwałe oraz 5 757 tysięcy złotych - zapasy).

W 2018 roku transakcje niepieniężne dotyczące działalności inwestycyjnej i finansowej, które nie zostały wykazane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych obejmowały wyłącznie nabycie rzeczowych aktywów trwałych o wartości 142 569 tysięcy złotych w formie leasingu finansowego (zgodnie z MSR17).

38. Aktywa Grupy zabezpieczające zobowiązania

Ustanowione zabezpieczenia kredytów oraz gwarancji bankowych obejmują:

	31 grudnia 2019 roku		31 grudnia 2018 roku	
	Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	Wartość zabezpieczenia według umowy	Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	Wartość zabezpieczenia według umowy
Rzeczowe aktywa trwałe	13 925	104 030	1	1
Udziały w spółkach zależnych*	25 726	50 000	-	-
Zapasy (nota 18)	235 165	288 791	-	-
Środki pieniężne (nota 19)	1 455**	1 455**	1 215**	1 215**
Razem	276 271	444 276	1 216	1 216

*zastaw na udziałach jednej ze spółek zależnych, które to udziały podlegają wyłączeniom konsolidacyjnym

**na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku zabezpieczenia ustanowione na środkach pieniężnych są równoważnością 2 najbliższych rat kapitałowo-odsetkowych kredytu inwestycyjnego spłacanego przez spółkę Budimex Parking Wrocław Sp. z o.o.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

39. Płatności w formie akcji

Ferrovial SA, jednostka dominująca najwyższego stopnia, prowadzi program przyznania bezpłatnych akcji, który jest klasyfikowany jako transakcja płatności w formie akcji rozliczana w instrumentach kapitałowych.

W ramach programu członkom Zarządu Budimex SA i wyższej kadry kierowniczej corocznie przyznawane są akcje Ferrovial SA, których ostateczne rozliczenie następuje po 3 latach od dnia przyznania i jest ograniczone poniższymi warunkami:

- pozostanie w spółce przez okres trzech lat począwszy od daty sformalizowania programu, z wyjątkiem określonych sytuacji nadzwyczajnych,
- osiągnięcie we wspomnianym okresie określonych wskaźników dotyczących przepływów z działalności oraz relacji między wynikiem operacyjnym brutto i aktywami produkcyjnymi netto,
- poziom wskaźników wymagany do otrzymania całkowitej lub proporcjonalnej liczby akcji ustalany jest corocznie.

Łączna wartość godziwa usług ujęta w pozostałych kapitałach rezerwowych na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosiła 7 171 tysięcy złotych. Łączna wartość godziwa ujęta w zobowiązaniach na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosiła 14 831 tysięcy złotych, natomiast na dzień 31 grudnia 2018 roku wyniosła 11 974 tysiące złotych.

Na podstawie umowy zawartej z Grupą Ferrovial w 2014 roku, Budimex SA zobowiązał się pokrywać koszty programu w odniesieniu do transzy instrumentów przyznanych w roku 2014 i latach kolejnych. Tym samym wartość godziwa usług świadczonych przez pracowników, związana z instrumentami przyznanymi w latach 2014 - 2019 została zaklasyfikowana jako zobowiązania (drugostronnie jako koszt).

Szczegóły dotyczące przyznania akcji przedstawia poniższa tabela:

Rok	Ilość początkowo przyznanych akcji	Dzień przyznania	Wartość godziwa 1 akcji na dzień przyznania	Osiągnięcie określonych wyników finansowych	Koszt przyznanych akcji
2019	38 050	15-02-2019	85,71	100%	2 857
2018	44 650	15-02-2018	71,72	100%	3 287

Koszt przyznanych akcji za rok 2019 został obliczony jako 2/36 kosztu akcji przyznanych w 2016 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2017 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2018 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2019 roku.

Koszt przyznanych akcji za rok 2018 został obliczony jako 2/36 kosztu akcji przyznanych w 2015 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2016 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2017 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2018 roku.

W lutym 2019 roku upłynął trzyletni okres nabywania uprawnień do akcji przyznanych w 2016 roku. W wyniku spełnienia warunków programu nastąpiło formalne przekazanie 40 134 akcje Ferrovial SA uprawnionym pracownikom z tej transzy. Ilość faktycznie przekazanych akcji różni się od ilości przyznanej pierwotnie ze względu na późniejsze korekty.

40. Transakcje z podmiotami powiązаныmi

Transakcje z podmiotami powiązаныmi zawarte w 2019 i 2018 roku oraz wysokość nierozliczonych sald należności i zobowiązań z tymi podmiotami na dzień 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku zostały zaprezentowane poniżej.

	Należności		Zobowiązania	
	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Podmiot dominujący oraz spółki z nim powiązane (Grupa Ferrovial)	2 493	1 490	22 781	32 952
Podmioty wspólnie kontrolowane	5 097	12 065	840	911
Spółki stowarzyszone	108	298	48	425
Inne spółki powiązane – zależne niekonsolidowane*	95	233	-	24
Inne spółki powiązane – pozostałe*	4	14	-	-
Inne spółki powiązane – poprzez kluczowy personel*	-	-	4 519	5 575
Ogółem rozrachunki z podmiotami powiązаныmi	7 797	14 100	28 188	39 887

	Przychody ze sprzedaży produktów i usług oraz pozostałe przychody operacyjne		Zakup produktów i usług	
	2019	2018	2019	2018
Podmiot dominujący oraz spółki z nim powiązane (Grupa Ferrovial)	-	158	2 577	42 931
Podmioty wspólnie kontrolowane	16 229	65 471	(10)	414
Spółki stowarzyszone	3 395	2 027	1 803	6 065
Inne spółki powiązane – zależne niekonsolidowane*	178	198	-	104
Inne spółki powiązane – pozostałe*	-	-	-	-
Inne spółki powiązane – poprzez kluczowy personel*	2 181	2 203	166	3
Ogółem rozrachunki z podmiotami powiązаныmi	21 983	70 057	4 536	49 517

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

	Pożyczki udzielone / (otrzymane); nabyte / (wyemitowane) dłużne papiery wartościowe		Przychody / (koszty) finansowe	
	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku	2019	2018
Podmiot dominujący oraz spółki z nim powiązane (Grupa Ferrovial)	-	(9 019)	(12)	(50)
Podmioty współkontrolowane	-	-	-	2
Spółki stowarzyszone	-	74 145	2 103	3 985
Inne spółki powiązane – zależne niekonsolidowane*	-	-	-	-
Inne spółki powiązane – pozostałe*	-	-	-	-
Inne spółki powiązane – poprzez kluczowy personel*	-	-	-	-
Ogółem rozrachunki z podmiotami powiązanimi	-	65 126	2 091	3 937

*) Inne spółki powiązane to podmioty kontrolowane niekonsolidowane, współkontrolowane lub podmioty, na które znacząco wpływa lub posiada w nich znaczącą ilość głosów członek kluczowego personelu kierowniczego Jednostki Dominującej lub spółki zależnej Grupy Budimex albo jego bliski członek rodziny.

W powyższej tabeli w pozycji „Podmiot dominujący oraz spółki z nim powiązane (Grupa Ferrovial)” zostały zaprezentowane dane liczbowe dotyczące transakcji ze spółkami z Grupy Ferrovial: Ferrovial Agroman SA, w tym również z Ferrovial Agroman SA Oddział w Polsce oraz innymi: Cintra Infraestructuras SA, Ferrovial SA, Cadagua SA oraz Cadagua SA Oddział w Polsce.

Transakcje z podmiotami powiązanimi dokonywane są na warunkach rynkowych.

Przychody ze sprzedaży / zakup produktów i usług

Przychody ze sprzedaży produktów i usług obejmują dotyczą głównie przychodów z tytułu kontraktów budowlanych realizowanych w konsorcjach ze spółkami z Grupy Ferrovial. Koszty z kolei dotyczą głównie zakupu usług z tytułu umów opisanych poniżej.

W roku 2010 Budimex SA zawarł z Ferrovial Agroman SA dwie umowy, na mocy których Ferrovial świadczy usługi na rzecz Spółki w zakresie utrzymania i rozwoju systemów informatycznych oraz oddelegowania personelu. W związku z realizacją tych umów Budimex SA w 2019 roku poniósł koszty w wysokości odpowiednio 6 578 tysięcy złotych oraz 4 215 tysięcy złotych, natomiast w roku 2018 odpowiednio w wysokości 5 709 tysięcy złotych i 5 220 tysięcy złotych.

W dniu 29 października 2012 roku Budimex SA zawarł z Ferrovial Agroman SA umowę warunkową na wsparcie w zakresie know – how operacyjnego, racjonalizacji procesów i procedur w kluczowych obszarach działalności budowlanej, inwestycyjnej i zarządczej. W dniu 28 marca 2017 roku Budimex SA podpisał kolejną umowę, która miała obowiązywać od 1 stycznia 2017 roku przez kolejne 5 lat. Zasady ustalania wynagrodzenia pozostały niezmienione, wynagrodzenie uiszczane było w pełnej kwocie pomimo braku zatwierdzenia umowy BAPA. W związku z realizacją tych umów Budimex SA poniósł w roku 2018 koszty w wysokości 34 210 tysięcy złotych.

24 września 2019 roku Budimex SA zawarł nowe porozumienie, które rozwiązało umowę licencyjną z 28 marca 2017 roku oraz ustaliło nowe zasady rozliczenia zapłaconej na rzecz Ferrovial Agroman SA opłaty licencyjnej za okres od dnia 1 stycznia 2012 roku do daty zawarcia porozumienia. Jednocześnie tego samego dnia Budimex SA zawarł z Ferrovial Agroman SA nową umowę licencyjną z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2018 roku. W ramach nowej umowy Ferrovial Agroman udzielił Budimex licencji na przemysłowe wartości niematerialne, wspierające działalność podstawową Budimex w zakresie wszystkich prac budowlanych i zarządzania infrastrukturą. W wyniku rozliczeń za lata ubiegłe Ferrovial Agroman SA zwrócił do Budimeksu SA kwotę 29 382 tysiące złotych, obciążając Budimex jednocześnie kwotą 22 246 tysięcy złotych za 2019 rok.

Pożyczki

Na podstawie umowy zawartej w dniu 1 grudnia 2004 roku Budimex SA otrzymał od spółki Ferrovial Infraestructuras SA (obecnie Ferrovial SA) pożyczkę w wysokości 1 500 tysięcy euro. Odsetki od pożyczki były kapitalizowane. Pożyczka w kwocie 9 003 tysięcy złotych została spłacona przez Budimex SA w dniu 22 marca 2019 roku, łącznie z naliczonymi odsetkami za 2019 rok w kwocie 12 tysięcy złotych.

40.1 Wynagrodzenie kluczowych członków kadry kierowniczej

Zarząd

Łączna wartość wynagrodzeń, premii i nagród członków Zarządu Budimeksu SA w 2019 roku wyniosła 10 583 tysiące złotych (w tym 3 397 tysięcy złotych stanowiły premie za zrealizowane zadania z roku 2018), z czego kwota 9 368 tysięcy złotych obciążała koszty Budimeksu SA. Pozostała kwota wynagrodzeń obciążała koszty spółek zależnych.

W 2018 roku łączna wartość wynagrodzeń, premii i nagród członków Zarządu Budimeksu SA wyniosła 12 423 tysiące złotych (w tym 4 278 tysięcy złotych stanowiły premie za zrealizowane zadania z roku 2017), z czego kwota 11 052 tysiące złotych obciążała koszty Budimeksu SA. Pozostała kwota wynagrodzeń obciążała koszty spółek zależnych.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wynagrodzenia Członków Zarządu w roku 2019 kształtowały się następująco:

Dariusz Blocher	2 541 tysięcy złotych
Henryk Urbański	1 215 tysięcy złotych
Marcin Węglowski	1 210 tysięcy złotych
Jacek Daniewski	1 107 tysięcy złotych
Cezary Mączka	1 098 tysięcy złotych
Radosław Górski	1 617 tysięcy złotych*
Artur Popko	1 795 tysięcy złotych

*w tym 219 tysięcy złotych jako wynagrodzenie związane z zakazem konkurencji

Dodatkowo, oprócz kwot zaprezentowanych powyżej, w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2019 roku oszacowane koszty płatności w formie akcji w związku z programami motywacyjnymi Ferrovial SA dotyczące Zarządu Spółki wyniosły 1 743 tysiące złotych (z czego kwota 1 577 tysięcy złotych obciążała koszty Budimeksu SA; pozostała kwota wynagrodzeń obciążała koszty spółek zależnych) i kształtowały się następująco:

Dariusz Blocher	841 tysięcy złotych
Henryk Urbański	166 tysięcy złotych
Marcin Węglowski	162 tysiące złotych
Jacek Daniewski	162 tysiące złotych
Cezary Mączka	161 tysięcy złotych
Radosław Górski	9 tysięcy złotych
Artur Popko	242 tysiące złotych

Powyższe koszty składają się z: 2/36 kosztu akcji przyznanych w 2016 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2017 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2018 roku, 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2019 roku.

W marcu 2019 roku upłynął trzyletni okres nabywania uprawnień do akcji przyznanych w 2016 roku. W wyniku spełnienia warunków programu nastąpiło formalne przekazanie akcji Ferrovial SA. Ilość akcji faktycznie przyznanych członkom Zarządu Spółki kształtowała się następująco:

Dariusz Blocher	10 438 akcji
Henryk Urbański	2 958 akcji
Marcin Węglowski	2 030 akcji
Jacek Daniewski	2 030 akcji
Cezary Mączka	1 914 akcji
Radosław Górski	1 972 akcje
Artur Popko	2 320 akcji

Wartość rynkowa akcji Ferrovial SA w dniu faktycznego przekazania wynosiła 88,72 złotych.

Prokurenci

Łączna wartość wynagrodzeń wypłaconych prokurentom Budimeksu SA w 2019 roku wyniosła 808 tysięcy złotych, natomiast w 2018 roku 888 tysięcy złotych.

Indywidualne wynagrodzenia prokurentów w roku 2019 kształtują się następująco:

Piotr Świecki	808 tysięcy złotych
---------------	---------------------

Dodatkowo, oprócz kwot zaprezentowanych powyżej, w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2019 roku oszacowane koszty płatności w formie akcji w związku z programami motywacyjnymi Ferrovial SA dotyczące prokurenta Budimex SA – Piotra Świeckiego – wyniosły 121 tysięcy złotych.

W związku ze spełnieniem warunków po upływie trzyletniego okresu nabywania uprawnień przyznanych w 2016 roku, Ferrovial SA przekazał faktycznie 1 508 akcji prokurentowi Budimex SA, Piotrowi Świeckiemu. Wartość rynkowa akcji Ferrovial SA w dniu faktycznego przekazania wynosiła 88,72 złotych.

Rada Nadzorcza

Łączna wartość wynagrodzeń wypłaconych w 2019 roku członkom Rady Nadzorczej wyniosła 1 569 tysięcy złotych (1 377 tysięcy złotych w 2018 roku).

Wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej Budimeksu SA w roku 2019 wynosiły:

Marek Michałowski	232 tysiące złotych
Igor Chalupec	159 tysięcy złotych
Juan Ignacio Gastón Najarro	152 tysiące złotych
Javier Galindo Hernandez	159 tysięcy złotych
Jose Carlos Garrido-Lestache Rodriguez	140 tysięcy złotych

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Marzenna Anna Weresa	155 tysięcy złotych	
Piotr Kamiński	66 tysięcy złotych	(do dnia 16 maja 2019 roku)
Fernando Luis Pascual Larragoiti	152 tysiące złotych	
Janusz Dedo	148 tysięcy złotych	
Danuta Dąbrowska	113 tysięcy złotych	(od dnia 16 maja 2019 roku)
Agnieszka Słomka-Gołębiowska	93 tysiące złotych	(od dnia 16 maja 2019 roku)

40.2 Zaliczki, kredyty, pożyczki, gwarancje, poręczenia i inne umowy zawarte z osobami zarządzającymi i nadzorującymi

Członkowie Zarządu oraz członkowie Rady Nadzorczej Jednostki Dominującej oraz ich współmałżonkowie, krewni i powinowaci do drugiego stopnia, przysposobieni lub przysposabiający oraz inne osoby, z którymi są one powiązane osobiście, zarówno na dzień 31 grudnia 2019, jak i na dzień 31 grudnia 2018 roku nie posiadali niespłaconych pożyczek, kredytów ani gwarancji udzielonych przez Budimex SA oraz jednostki od niego zależne, przez niego współkontrolowane i z nim stowarzyszone.

Członkowie zarządów spółek zależnych Grupy oraz członkowie rad nadzorczych na dzień 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku nie posiadali niespłaconych pożyczek, kredytów, gwarancji udzielonych przez te spółki, ani nie byli stroną innych umów zobowiązujących do świadczeń na rzecz spółek Grupy.

41. Leasing

- a. Charakter działalności leasingowej Grupy został opisany w nocie 22.
- b. Koszty amortyzacji w odniesieniu do aktywów z tytułu prawa do użytkowania zostały ujawnione w nocie 10 (aktywa z tytułu prawa do użytkowania w ramach rzeczowych aktywów trwałych) oraz w nocie 11 (aktywa z tytułu prawa do użytkowania w ramach nieruchomości inwestycyjnych).
- c. Koszty odsetek z tytułu leasingu zostały ujawnione w nocie 34.
- d. Koszt związany z leasingami krótkoterminowymi ujmowanych zgodnie z MSSF 16.6 wyniósł w 2019 roku 281 840 tysięcy złotych.
- e. Koszt związany z leasingami aktywów o niskiej wartości ujmowanych zgodnie z MSSF 16.6 wyniósł w 2019 roku 87 659 tysięcy złotych.
- f. Grupa nie osiągnęła dochodu z subleasingu aktywów z tytułu prawa do użytkowania.
- g. Całkowity wpływ środków pieniężnych z tytułu leasingu w 2019 roku wyniósł 452 574 tysiące złotych (w tym: 73 962 tysiące złotych – część kapitałowa rat; 9 113 tysięcy złotych – część odsetkowa rat; 369 499 tysięcy złotych – płatności z tytułu leasingów krótkoterminowych i od aktywów o niskiej wartości ujęte w ramach przepływów z działalności operacyjnej).
- h. Grupa nie dokonywała transakcji leasingu zwrotnego w trakcie 2019 roku.
- i. Wartość bilansowa aktywów z tytułu prawa do użytkowania na dzień 31 grudnia 2019 roku w podziale na klasy bazowego składnika aktywów oraz zwiększenia aktywów z tytułu prawa do użytkowania zostały ujawnione w nocie 10, nocie 11 oraz nocie 18.
- j. Portfel leasingów krótkoterminowych, do których Grupa jest zobligowana na 31 grudnia 2019 roku, nie różni się istotnie od portfela leasingów krótkoterminowych, do których odnosi się koszt leasingów krótkoterminowych w punkcie c). Tym samym Grupa szacuje, że kwota przyszłych płatności, do których jest zobligowana z tytułu leasingów krótkoterminowych ujmowanych zgodnie z MSSF 16.6 nie powinna się istotnie różnić od tej za rok 2019, przy zachowaniu podobnej skali działalności i stosowanej technologii.
- k. Płacone przez Grupę raty leasingowe częściowo kalkulowane są w oparciu o zmienną stopę procentową (odpowiednio WIBOR/ EURIBOR). Wrażliwość na zmiany stóp procentowych została ujawniona w nocie 3.
- l. Według szacunków Grupy, nie jest ona narażona na przyszłe wpływy pieniężne, które nie byłyby uwzględnione w wycenie zobowiązań z tytułu leasingu.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

- m. Uzgodnienie między kwotami przyszłych opłat, do których na 31 grudnia 2018 roku Grupa była zobowiązana z tytułu leasingu operacyjnego, ujawnionymi zgodnie z MSR 17, zdyskontowanymi przy zastosowaniu krańcowej stopy procentowej w dniu pierwszego zastosowania, oraz zobowiązaniami z tytułu leasingu wg stanu na 1 stycznia 2019 roku:

	1 stycznia 2019 roku
Przyszłe niezdykontowane płatności z tytułu leasingu operacyjnego na 31 grudnia 2018, w tym:	81 747
- <i>płatności z tytułu leasingu operacyjnego</i>	73 060
- <i>płatności z tytułu wieczystego użytkowania</i>	8 687
Przyszłe niezdykontowane płatności z tytułu leasingu zapasów, nieujęte w ujawnieniu z 2018 roku	321 638
Płatności z tytułu leasingu krótkoterminowego, kończącego się w trakcie 2019 roku	(38 211)
Płatności z tytułu opłat, które nie stały się elementem leasingu (opłaty serwisowe)	(7 614)
Efekt dyskonta	(227 605)
Inne	2 044
Ogółem (nota 2.2)	131 999

42. Poniesione i planowane nakłady inwestycyjne

Nakłady inwestycyjne na niefinansowe aktywa trwale poniesione w 2019 roku wyniosły 158 334 tysiące złotych. W 2018 roku nakłady inwestycyjne na niefinansowe aktywa trwale wyniosły 162 480 tysięcy złotych.

W 2020 roku Grupa przewiduje poniesienie nakładów inwestycyjnych na niefinansowe aktywa trwale w wysokości około 130 000 tysięcy złotych.

Spółki Grupy nie poniosły nakładów inwestycyjnych na ochronę środowiska naturalnego w 2019 roku i w 2018 roku, ani nie przewidują poniesienia nakładów inwestycyjnych na ochronę środowiska w kolejnych 12 miesiącach po dniu bilansowym.

43. Zobowiązania inwestycyjne (pozabilansowe)

Na dzień 31 grudnia 2019 roku umowne zobowiązania inwestycyjne Grupy wyniosły 6 912 tysięcy złotych i dotyczyły zakupu sprzętu kolejowego i drogowego.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku umowne zobowiązania inwestycyjne wyniosły 784 tysiące złotych i dotyczyły zakupu sprzętu drogowego.

44. Zdarzenia po dniu bilansowym

W związku z postępującym rozprzestrzenianiem się koronawirusa COVID-19, zgodnie z decyzją Zarządu Budimex SA, Grupa Budimex kontynuuje działalność w niezmiennym wymiarze. Sytuacja jest dynamiczna i zależna od zaleceń organów krajowych, co może skutkować wprowadzeniem planów awaryjnych. Powołano Komitet ds. kryzysowych, który raportuje codziennie do Zarządu. Dotychczas nie został odnotowany żaden przypadek zarażenia koronawirusem COVID-19 wśród pracowników, podwykonawców oraz ich członków rodzin. Istnieje potencjalne ryzyko dotyczące łańcucha dostaw, które może skutkować niedotrzymaniem terminów umownych. Obecnie potencjalne skutki finansowe pozostają trudne do oszacowania z perspektywy Grupy.

Do dnia zatwierdzenia do publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie wystąpiły żadne inne istotne zdarzenia, które powinny być ujawnione.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

45. Zobowiązania i należności warunkowe

	31 grudnia 2019 roku	31 grudnia 2018 roku
Należności warunkowe		
Od pozostałych jednostek		
– otrzymanych gwarancji i poręczeń	571 994	583 363
– otrzymanych weksli jako zabezpieczenie	5 079	6 083
Od pozostałych jednostek ogółem	577 073	589 446
Pozostałe należności warunkowe	-	12 000
Należności warunkowe ogółem	577 073	601 446
Zobowiązania warunkowe		
Na rzecz jednostek powiązanych		
– udzielonych gwarancji i poręczeń	-	1 537
Na rzecz jednostek powiązanych ogółem	-	1 537
Na rzecz pozostałych jednostek		
– udzielonych gwarancji i poręczeń	3 904 245	3 540 626
– wystawionych weksli jako zabezpieczenie	117 293	21 520
Na rzecz pozostałych jednostek ogółem	4 021 538	3 562 146
Pozostałe zobowiązania warunkowe	167	-
Zobowiązania warunkowe ogółem	4 021 705	3 563 683
Pozycje warunkowe razem	(3 444 632)	(2 962 237)

Należności warunkowe z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń obejmują wystawione przez banki lub inne podmioty na rzecz spółek Grupy Budimex gwarancje stanowiące zabezpieczenie roszczeń Grupy w stosunku do kontrahentów z tytułu wykonywanych kontraktów budowlanych.

Zobowiązania warunkowe z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń to przede wszystkim gwarancje wystawione przez banki na rzecz kontrahentów spółek Grupy na zabezpieczenie ich roszczeń w stosunku do spółek Grupy z tytułu wykonywanych kontraktów budowlanych. Bankom przysługuje roszczenie zwrotne z tego tytułu wobec spółek Grupy. Gwarancje udzielane zleceniodawcom Grupy stanowią alternatywny, w odniesieniu do zatrzymywanych kaucji gwarancyjnych, sposób zabezpieczenia ewentualnych roszczeń zleceniodawców z tytułu realizacji kontraktów budowlanych. Jednocześnie ryzyko dotyczące napraw gwarancyjnych oszacowane przez Zarząd Grupy jako prawdopodobne zostało odpowiednio odzwierciedlone w rezerwie na naprawy gwarancyjne, co zostało opisane w nocie 5.1 oraz 26 sprawozdania.

Wystawione weksle własne stanowią zabezpieczenie spłaty zobowiązań wobec strategicznych dostawców spółek Grupy, natomiast otrzymane weksle ujęte w należnościach warunkowych stanowią zabezpieczenie zapłaty należności przez inwestorów / odbiorców spółek Grupy.

Dodatkowo Grupa posiada zobowiązania warunkowe z tytułu ustanowionych zabezpieczeń na aktywach Grupy, które wyszczególniono w nocie 38.

46. Zatrudnienie

Wyszczególnienie	Liczba zatrudnionych osób na dzień 31 grudnia	
	2019 roku	2018 roku
Pracownicy fizyczni	3 426	2 964
Pracownicy umysłowi	4 052	3 942
Ogółem	7 478	6 906

47. Istotne zdarzenia mające wpływ na sytuację finansową Grupy

W dniu 23 stycznia 2010 roku Zarząd Budimex SA powziął wiadomość, że nie ziścił się warunek, od którego uzależniona była budowa i eksploatacja autostrady A1 Stryków - Pyrzowice w systemie koncesyjnym zgodnie z umową podpisaną w dniu 22 stycznia 2009 roku pomiędzy Autostradą Południe SA a Skarbem Państwa. W konsekwencji powyższego nie weszła w życie II faza (dotycząca robót budowlanych) podpisanej w dniu 19 stycznia 2010 roku pomiędzy spółką Budimex SA Ferrovial Agroman SA Sp. J. (poprzednio Budimex Dromex SA Ferrovial Agroman SA Sp. J.), a Autostradą Południe SA umowy na zaprojektowanie i wybudowanie odcinka autostrady A1 Stryków - Pyrzowice. I faza obejmowała prace projektowe o wartości 180 000 tysięcy

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

złotych, których rozpoczęcie nastąpiło w 2009 roku na podstawie umowy wstępnej zawartej pomiędzy Autostradą Południe SA, Budimeksem Dromeksem SA i Ferrovial Agroman SA w dniu 30 maja 2008 roku.

W marcu 2010 roku Zarząd Budimeksu SA powziął informację o braku akceptacji przez Ministerstwo Infrastruktury dokumentacji projektowej wykonywanej przez Spółkę Jawną na rzecz Autostrady Południe SA. W związku z tym faktem, istnieje ryzyko braku odzyskania przez tę spółkę (w której Budimex SA posiada 50% udziałów) pełnej kwoty kosztów realizowanego kontraktu od spółki Autostrada Południe SA, chyba że zostanie wykazane, iż brak płatności od Skarbu Państwa na rzecz Autostrady Południe SA nie wynika z wady dostarczonego przez Spółkę Jawną projektu lub też wady te są konsekwencją wymagań Autostrady Południe SA odmiennych od Skarbu Państwa jako inwestora.

W dniu 21 grudnia 2011 roku Autostrada Południe SA wniosła do sądu pozew przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, domagając się zapłaty kwoty 176 855 tysięcy złotych z tytułu wykonanych prac projektowych, których wykonawcą była Spółka Jawna. W latach 2012 - 2013 miało miejsce częściowe postępowanie dowodowe, słuchanie świadków, a także sporządzona została opinia biegłego sądowego. Autostrada Południe SA zgłosiła wniosek o przygotowanie opinii uzupełniającej, która została wykonana i przekazana stronom w październiku 2014 roku. Opinia wskazuje, że wszystkie etapy prac projektowych, za które powód domaga się zapłaty zostały wykonane, a tym samym, że uwagi poprzedniego biegłego były nieuzasadnione. Następnie w październiku 2015 roku sąd zaakceptował wniosek pozwanego o dopuszczenie przesłuchania kolejnego świadka, w efekcie czego wynikła konieczność sporządzenia dodatkowej opinii biegłego. Opinia uzupełniająca została złożona w sądzie w październiku 2018 roku i była korzystna dla Autostrady Południe SA. W wyniku dwóch rozpraw w 2019 roku, na których sąd przesłuchał przedstawiciela instytutu, (tj. Wydział Instalacji Budowlanych Hydrotechniki i Inżynierii Środowiska - Politechniki Warszawskiej) wyznaczonego do sporządzenia opinii w sprawie, sąd dopuścił ostatecznie dowód z opinii korzystnej dla Autostrady Południe SA. W następstwie tej decyzji sądu, Skarb Państwa zaproponował Autostradzie Południe SA podjęcie rozmów ugodowych. Te zostały zainicjowane na początku 2020 roku i znajdują się obecnie w początkowej fazie. Zakładając dobrą wolę obu stron, rozmowy te powinny się zakończyć jeszcze w roku 2020.

Przychody z tytułu realizowanych prac projektowych, rozpoznane w latach ubiegłych z uwzględnieniem przewidywanych ryzyk przez Spółkę Jawną, przypadające na Budimex SA wynosiły 72 505 tysięcy złotych. Spółka Jawna objęła odpisem aktualizującym wartość należności od spółki Autostrada Południe SA, z czego na Budimex SA przypadła kwota 39 850 tysięcy złotych oraz rozpoznała rezerwę stanowiącą zobowiązanie z tytułu odszkodowań dla Autostrady Południe SA, z czego na Budimex SA przypadła kwota 12 655 tysięcy złotych.

Warszawa, 23 marca 2020 roku

Dariusz Blocher prezes Zarządu	
Artur Popko wiceprezes Zarządu	
Jacek Daniewski członek Zarządu	
Cezary Mączka członek Zarządu	
Marcin Węglowski członek Zarządu	
Grzegorz Fąfara główny księgowy	